

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**KONYA İLİ EREĞLİ İLÇESİNDE BEYAZ KİRAZ (PRUNUS AVIUM L.)
YETİŞTİREN ÜRETİCİLERİN SOSYO-EKONOMİK NİTELİKLERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Necmettin TEKDEMİR

TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

**ANKARA
2011**

Her hakkı saklıdır

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

KONYA İLİ EREĞLİ İLÇESİNDE BEYAZ KIRAZ (PRUNUS AVIUM L.) YETİŞTİREN ÜRETİCİLERİN SOSYO-EKONOMİK NİTELİKLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Necmettin TEKDEMİR

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof.Dr. Hasan TATLIDİL

Araştırma; ekonomik anlamda beyaz kiraz üretiminin yoğun olarak yapıldığı Konya İli Ereğli İlçesinde, ekonomik dayanakları önemli ölçüde beyaz kiraz üretimine bağlı olan üreticilerin sosyo-ekonomik yapılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Bu üreticilerin sosyo-ekonomik yapıları ortaya çıkarılmış, söz konusu üretimin üreticilerin gelirlerine katkıları, kiraz yetiştiriciliği faaliyeti sırasında yaşanan sorunlar belirlenmiş ve kiraz üreticilerinin bu sorunlarına çözümler geliştirilmeye çalışılmıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliğini benimseme davranışı üzerinde üreticilerin sosyo-ekonomik nitelikleri, işletmeye ait özellikleri, iletişim davranışları ve yararlandıkları bilgi kaynaklarının etkisinin belirlenmesi de amaçlar arasında yer almıştır.

Ereğli İlçesinde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan 12 köyden basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilen 70 denek üzerinde anket çalışması yapılmıştır. Bu köylerde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan işletmelerin yanında karşılaştırma yapmak amacıyla bu köylerde yaşayan ancak beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan işletmeler de araştırma kapsamına alınmıştır. Bahse konu köylerden 70 beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerle de anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Araştırmada deneklerin seçilmiş bazı özellikleri açısından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan yetiştiriciler arasındaki olası istatistiki ilişki Khi-kare testi ile saptanmıştır.

Araştırmada deneklere ait bireysel özelliklerden; aile büyüklüğü, tarımsal deneyim süresi, tarım dışı gelir düzeyi, kayıt tutma davranışı, kredi kullanma davranışı, üretici birliğinin varlığından haberdar olma, üretici birliklerine üye olma durumu ve sosyal güvence durumu, işletme özelliklerinden; arazi genişliği, arazi mülkiyeti, yabancı işgücü kullanma düzeyi ve hayvan varlıkları, iletişim davranışlarından; gazete alma sıklığı, radyo dinleme sıklığı, radyoda tarım programlarını dinleme, anlamlı bulunmuştur. Bilgi kaynağı olarak, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla formal bilgi kaynaklarından yararlandıkları tespit edilmiştir.

Aralık 2011, 161 sayfa

Anahtar Kelimeler: Konya-Ereğli, Beyaz Kiraz, Tarımsal Yayım, Tarımsal Yapı.

ABSTRACT

Master Thesis

A RESEARCH ON SOCIO-ECONOMIC STRUCTURE OF WHITE CHERRY (PRUNUS AVIUM L.) GROWERS IN EREĞLİ DISTRICT IN KONYA PROVINCE

Necmettin TEKDEMİR

Ankara University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Agricultural Economics

Supervisor: Prof.Dr. Hasan TATLIDİL

This research is done to specify socio-economic structure of growers whose livelihoods are considerably depend on white cherry production where white cherry is intensively produced in terms of economy in Ereğli district of Konya province. The socio-economic structures of the growers are introduced, contribution of the production in question to the income of growers and problems occurring during cherry production are determined, then, solutions are developed for those problems of the cherry growers. The socio-economic characteristics of growers, specifications of the farms, their communicative behaviours and determining effects of the resources they benefited on adopting white cherry growing are among the purposes of the research.

A survey was conducted based on 70 subjects selected according to simple random sampling from 12 villages that grow white cherry in Ereğli district. In addition to white cherry growing farms in these villages, farms that do not grow white cherry in these villages are also taken into scope of the research so as to make comparison. A survey was also conducted based on 70 subjects that do not grow white cherry from the villages in question. In terms of some selected specifications of the subjects, the possible statistical relation between growers who grow white cherry and do not grow is determined by using Chi-Square test.

In this research, with regard to personal characteristics of the subjects; size of the family, agricultural experience period, non-agricultural income level, behaviour of record keeping, behaviour of using credit, aware of growers' union, membership to the growers' union and social security; with regard to specifications of the farm; size of the area, landholding, using labour force from outside of the family and animal assets; with regard to communicative behaviours; frequency of buying newspaper, frequency of listening to radio and listening to agricultural programmes on radio are found meaningful. In respect to source of information, it is specified that subjects who grow white cherry benefit from formal information sources more than subjects who do not grow white cherry.

December, 2011, 161 pages

Key Words: Konya-Ereğli, White Cherry, Agricultural Extension, Agricultural Structure.

TEŞEKKÜR

“Konya İli Ereğli İlçesinde beyaz kiraz yetiştiren üreticilerin sosyo-ekonomik nitelikleri üzerine bir araştırma” konulu tez çalışmamın her aşamasında sabırlı yaklaşımı, değerli katkıları, geniş bakış açısı ve tecrübeleriyle çalışmalarımı yönlendiren, hiçbir yardımını esirgemeksizin büyük bir özveriyle bana yol gösteren, bilgi, öneri ve yardımlarını esirgemeyerek akademik ortamda olduğu kadar beşeri ilişkilerde de engin fikirleriyle yetiştirme ve gelişmeye katkıda bulunan Ankara Üniversitesi Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı Öğretim Üyelerinden; danışman hocam sayın Prof.Dr. Hasan TATLDİL’e, eleştiri ve katkıları ile çalışmamın şekillenmesine destek veren sayın Prof.Dr. İ.Coşkun CEYLAN’a, çalışmamın değişik aşamalarında bana destek olan sayın Dr. Özdal KÖKSAL’a, ihtiyaç duyduğumda desteğini esirgemeyen sayın Dr. Yener ATASEVEN’e, ve sayın Dr. Hasan ARISOY’a teşekkür ederim.

Ereğli İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü çalışanlarından başta Ziraat Mühendisi Necati İdris ABAT olmak üzere, Ziraat Mühendisi İsmail AY ve diğer çalışanlarına, araştırmaya ait alan çalışmaları sırasında sorularıma sabırla yanıt veren gösterdikleri misafirperverlik ve yardımseverlikten dolayı emektar Ereğli çiftçilerine minnettarlığımı ifade etmek isterim. Mesleki yaşantımda olduğu kadar bu araştırma sürecinde de kişisel gelişimime destek veren Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Tütün Piyasası Daire Başkanı sayın Hikmet SAPAN’a ve mesai arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Tezimin her aşamasında beni manevi olarak destekleyen ve yardımlarını esirgemeyen sevgili eşim Pınar’a, araştırma raporunun yazım aşamasında akşamları evde bana gösterdiği anlayışlı yaklaşımından dolayı biricik kızım Mina’ya ve yeni doğan oğlum Deniz’e çalışmam süresince bana göstermiş oldukları sabır ve anlayış için sonsuz teşekkürler.

Fedakârlık içerisinde beni büyüten ve şu anda hayatta olmayan anne ve babama da çok teşekkür ederim.

Necmettin TEKDEMİR

Ankara, Aralık 2011

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
KISALTMALAR DİZİNİ	iv
ŞEKİL DİZİNİ	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	2
1.1.1 Araştırmanın amacı	2
1.1.2 Araştırmanın önemi	3
2. KAYNAK ÖZETLERİ	5
3. MATERYAL VE YÖNTEM.....	18
3.1 Materyal	18
3.2 Yöntem	18
3.2.1 Köylerin ve deneklerin seçimi.....	18
3.2.2 Anketlerin uygulanması ve verilerin değerlendirilmesi	20
4. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KIRAZ ÜRETİMİ VE DIŞ TİCARETİ.....	22
4.1 Dünya'da Kiraz Üretim Durumu	22
4.1.1 Dünya kiraz üretim alanı ve üretim miktarındaki değişimler	22
4.1.2 Dünya kiraz dış ticaretindeki değişimler	25
4.1.2.1 Dünya kiraz ihracat durumu	25
4.1.2.2 Dünya kiraz ithalat durumu	27
4.2 Türkiye'de Kiraz Üretim Durumu	27
4.2.1 Türkiye'de kiraz ağaç sayısı ve üretim miktarındaki değişimler	27
4.2.2 Türkiye'de kiraz ihracat ve ithalat durumu.....	29
4.3 Ereğli İlçesinde Kiraz Üretim Durumu.....	30
5. ARAŞTIRMA BÖLGESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	33
5.1 Ereğli İlçesinin Coğrafi Konumu.....	33
5.2 Ereğli İlçesinin Toprak Yapısı	35
5.3 Ereğli İlçesinin Su Kaynakları.....	35

5.4 Ereğli İlçesinin Arazi Varlığı	36
5.5 Ereğli İlçesinin Bitki Örtüsü	37
5.6 Ereğli İlçesinin İklim Özellikleri.....	37
5.7 Ereğli İlçesinde Ekonomik Yapı	39
5.7.1 Nüfus	40
5.8 Ereğli İlçesine Ulaşım ve Pazar Durumu	44
6. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA.....	45
6.1 Deneklerin Sosyo-ekonomik Özellikleri.....	45
6.1.1 Deneklerin yaşı	45
6.1.2 Deneklerin aile büyüklüğü	47
6.1.3 Deneklerin eğitim düzeyi	49
6.1.4 Deneklerin tarımsal deneyimi	51
6.1.5 Deneklerin tarım dışı geliri	53
6.1.6 Deneklerin gelir seviyesi	54
6.1.7 Deneklerin işletmelerinde kayıt tutma tutumları.....	57
6.1.8 Deneklerin kredi kullanması.....	58
6.1.9 Deneklerin örgütlenme düzeyi	62
6.1.10 Deneklerin sosyal güvenliği	67
6.2 İşletme Özellikleri	68
6.2.1 Arazi genişliği	68
6.2.2 Arazi mülkiyeti.....	70
6.2.3 Üretim deseni.....	71
6.2.4 Hayvan varlığı	72
6.2.5 Alet makine varlığı.....	75
6.2.6 Yabancı işgücü kullanması.....	77
6.3 İletişim Davranışları	78
6.3.1 Gazete alma sıklığı	78
6.3.2 Gazete okuma sıklığı.....	80
6.3.3 İnternet kullanması.....	81
6.3.4 İnternet kullanım sıklığı	82
6.3.5 Radyo dinleme sıklığı.....	83
6.3.6 Radyoda yayınlanan tarım programlarını dinleme	85

6.3.7 Televizyon izleme sıklığı	86
6.3.8 Televizyonda yayınlanan tarım programlarını izlemesi.....	88
6.4 Yakın ve Uzak Çevre ile Olan İlişkiler.....	90
6.4.1 İlçeye gidiş sıklığı	90
6.4.2 İl’egidiş sıklığı.....	91
6.5 YetiştiricilikHakkında Gerek Duyulan Bilginin Türü	93
6.6 Yayım Faaliyetlerine Katılma	100
6.6.1 Demonstrasyonlara katılma	100
6.6.2 Tarla günlerine katılma	102
6.6.3 Bireysel görüşme	103
6.7 Yararlandıkları Bilgi Kaynakları.....	105
6.7.1 Toprak tahlili yaptırma	107
6.7.2 Gübreleme konusunda yararlandıkları bilgi kaynakları	108
6.7.3 Kimyasal ilaç kullanımında yararlandıkları bilgi kaynakları.....	110
6.8 Sulama Yöntemi	112
6.9 Pazarlama	116
6.9.1 Beyaz kiraz pazarlaması.....	116
6.9.2 Pazarlama kanalları.....	118
6.9.3 Ürünün satış döneminde pazar fiyatının araştırılması.....	122
6.9.4 Ürünün satış fiyatının belirlenmesi	123
6.10 Tarımsal Üretimde Karşılaşılan Sorunlar	126
6.11 Beyaz kiraz yetiştiriciliğinden memnun olma	131
6.12 Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmama nedenleri.....	131
6.13 Deneklerin devletten beklentileri.....	133
6.14 Beyaz kiraz yetiştiriciliğine başlama	135
7. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	137
KAYNAKLAR	153
ÖZGEÇMİŞ.....	161

KISALTMALAR DİZİNİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
FAO	Dünya Gıda Örgütü
PANKOBİRLİK	S.S. Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği
TEPGE	Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü
TMO	Toprak Mahsulleri Ofisi
TZOB	Türkiye Ziraat Odaları Birliği

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 5.1 Ereğli Haritası	34
---------------------------------	----

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1 Dünya kiraz üretiminde belli başlı ülkelerin kiraz üretim alanı	23
Çizelge 4.2 Dünya kiraz üretiminde belli başlı ülkelerin kiraz üretim miktarı.....	24
Çizelge 4.3 Dünya kiraz ihracatında belli başlı ülkelerin kiraz ihracat miktarı ve değeri.....	26
Çizelge 4.4 Dünya kiraz ithalatında belli başlı ülkelerin kiraz ithalat miktarı ve değeri.....	27
Çizelge 4.5 Başlıca kiraz üreticisi illerde ağaç sayıları ve üretim durumu	28
Çizelge 4.6 Yıllar itibariyle Türkiye’de kiraz dış ticaret durumu.....	30
Çizelge 4.7 Ereğli İlçesinde kiraz üretim durumu	31
Çizelge 5.1 Ereğli İlçesinde arazi dağılımı	36
Çizelge 5.2 Ereğli İlçesine ait iklim verileri uzun yıllar ortalamaları.....	39
Çizelge 5.3 Yıllara göre nüfus sayım sonuçları ve nüfus yoğunlukları	40
Çizelge 5.4 2010 yılı için merkez ve belde/köy nüfus toplamaları.....	41
Çizelge 5.5 Ereğli İlçe nüfusunun cinsiyete ve yerleşim birimlerine göre dağılımı	42
Çizelge 5.6 Ereğli İlçesi nüfusunun cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımı.....	43
Çizelge 6.1 Deneklerin yaşı	46
Çizelge 6.2 Deneklerin aile büyüklüğü.....	48
Çizelge 6.3 Deneklerin eğitim düzeyi.....	50
Çizelge 6.4 Deneklerin tarımsal deneyimi	51
Çizelge 6.5 Beyaz kiraz yetiştiren deneklerin beyaz kiraz yetiştirme deneyimleri	52
Çizelge 6.6 Deneklerin tarım dışı geliri	53
Çizelge 6.7 Deneklerin köy içindeki gelir seviyesi.....	55
Çizelge 6.8 Beyaz kiraz yetiştiriciliğinden elde edilen gelirin %’si	56
Çizelge 6.9 Beyaz kiraz yetiştiriciliğinden elde edilen gelirin yeterliliği.....	57
Çizelge 6.10 Deneklerin işletmede kayıt tutmaları	58
Çizelge 6.11 Deneklerin kredi kullanması	59
Çizelge 6.12 Deneklerin tarımsal kredi kullanma kaynakları.....	61
Çizelge 6.13 Deneklerin tarımsal kooperatiflere üye olması	63
Çizelge 6.14 Deneklerin üretici birliğinin varlığına ilişkin yanıtları	64
Çizelge 6.15 Ereğli İlçesinde mevcut üretici birlikleri(Anonim 2011d).....	65

Çizelge 6.16 Deneklerin üretici birliklerine üye olması	66
Çizelge 6.17 Deneklerin sosyal güvenliği.....	67
Çizelge 6.18 Deneklerin işletme genişliği	69
Çizelge 6.19 Deneklerin arazi mülkiyeti.....	70
Çizelge 6.20 Deneklerin üretim deseni	72
Çizelge 6.21 Deneklerin hayvansal üretimi	73
Çizelge 6.22 Deneklerin ortalama hayvan varlıkları.....	74
Çizelge 6.23 Deneklerin alet makine varlığı.....	75
Çizelge 6.24 Deneklerin sahip oldukları tarım alet ve makinelerinin dağılımı	76
Çizelge 6.25 Deneklerin yabancı işgücü kullanması	77
Çizelge 6.26 Deneklerin gazete alma sıklığı.....	79
Çizelge 6.27 Deneklerin gazete okuma sıklığı.....	80
Çizelge 6.28 Deneklerin İnternet kullanması.....	81
Çizelge 6.29 Deneklerin internet kullanım sıklığı	82
Çizelge 6.30 Deneklerin radyo dinleme sıklığı.....	84
Çizelge 6.31 Deneklerin radyoda tarım programlarını dinlemesi.....	85
Çizelge 6.32 Deneklerin televizyon izleme sıklığı	87
Çizelge 6.33 Deneklerin televizyonda tarım programlarını izlemesi.....	88
Çizelge 6.34 Deneklerin televizyonda yetiştiriciliğini yaptığı ürün programlarını izleme durumlarına göre dağılımı	89
Çizelge 6.35 Deneklerin Ereğli İlçesine gidiş sıklığı.....	90
Çizelge 6.36 Deneklerin Konya İline gidiş sıklığı	92
Çizelge 6.37 Deneklerin gereksinim duydukları teknik bilginin derecesi	93
Çizelge 6.38 Deneklerin gereksinim duydukları pazarlama bilgisinin derecesi	95
Çizelge 6.39 Deneklerin danışmanlıkla ilgili bilgi gereksiniminin derecesi	97
Çizelge 6.40 Deneklerin kendi tecrübesi ile ilgili bilgi gereksiniminin derecesi	98
Çizelge 6.41 Deneklerin tarımsal mevzuata ilişkin bilgi gereksiniminin derecesi	99
Çizelge 6.42 Deneklerin demonstrasyonlara katılımı	102
Çizelge 6.43 Deneklerin tarla günlerine katılımı	103
Çizelge 6.44 Deneklerin bireysel görüşmeleri	104
Çizelge 6.45 Deneklerin tarımsal üretime ilişkin yararlandıkları bilgi kaynakları.....	106
Çizelge 6.46 Deneklerin toprak tahlili yaptırması	107

Çizelge 6.47 Deneklerin gübreleme konusunda yararlandıkları bilgi kaynakları.....	109
Çizelge 6.48 Deneklerin kimyasal ilaç seçiminde yararlandıkları bilgi kaynakları.....	110
Çizelge 6.49 Deneklerin kimyasal ilaç kullanımında yararlandıkları bilgi kaynakları.....	112
Çizelge 6.50 Deneklerin sulama suyunu temin ettikleri kaynaklara göre dağılımı	113
Çizelge 6.51 Deneklerin tercih ettikleri sulama yöntemine göre dağılımı.....	115
Çizelge 6.52 Deneklerin tercih ettikleri pazarlama kanalına göre dağılımı.....	120
Çizelge 6.53 Deneklerin pazarlama kanalını tercih etmede öne çıkan faktörler.....	121
Çizelge 6.54 Deneklerin pazar fiyatını öğrendikleri kaynaklara göre dağılımı	123
Çizelge 6.55 Deneklerin satış fiyatını belirlemesi	124
Çizelge 6.56 Deneklerin satış fiyatını yetersiz bulmalarındaki davranış biçimi.....	125
Çizelge 6.57 Deneklerin sulama suyu ile ilgili sıkıntı yaşıyıp yaşamadıklarına göre dağılımı	126
Çizelge 6.58 Deneklerin sulama suyu ile ilgili karşılaştıkları sorunlara göre dağılımı	127
Çizelge 6.59 Deneklerin pazarlama sorununa göre dağılımı	129
Çizelge 6.60 Deneklerin en önemli sorun durumuna göre dağılımı	130
Çizelge 6.61 Beyaz kiraz yetiştiren deneklerin memnun olma nedenleri.....	131
Çizelge 6.62 Beyaz kiraz yetiştiriciliğini tercih etmeme nedenleri	132
Çizelge 6.63 Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin geçim kaynakları	133
Çizelge 6.64 Deneklerin devletten beklentileri.....	134
Çizelge 6.65 Beyaz kiraz yetiştiriciliğine başlamada etkili olan faktörler.....	136

1. GİRİŞ

Gelişmişlik düzeyi ne olursa olsun tarım, insanların yeterli ve dengeli beslenmesindeki önemi nedeni ile ülke ekonomilerinde önemli bir yere sahiptir. Tarım, ülke nüfusunun beslenmesi, çiftçinin gelir kaynağı olması, istihdam kapasitesi oluşturması, kırsal kesimden kentlere olan göçün azaltılması açılarından önem taşımaktadır. Ayrıca tarım, sektörler arası ilişkilerin sağlanması, ulusal gelir ile ihracata katkısı açısından da önemli bir sektördür. Bu nedenle, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme sürecinde tarımın göz ardı edilmesi düşünülemez.

Anadolu birçok meyve türünde olduğu gibi, kirazın da anavatanı sınırları içerisinde. Kirazın anavatanı Güney Kafkasya, Hazar Denizi ve Kuzey-Doğu Anadolu'dur. Bu gen merkezlerinden doğuya ve batıya doğru yayılarak dünya üzerinde geniş bir alanı kaplamıştır. Bugün yabancı olarak doğuya doğru İran ve Afganistan, batıya doğru Balkanlar, İsviçre ve hatta İskandinavya'da yetiştirilmektedir. Ülkemizde yabancı olarak Kuzey Anadolu dağlarında, Toroslar'da ve Doğu Toroslar'da bol miktarda rastlanmaktadır (Çırtlık 2006).

Türkiye'de meyve üretimi, halkın beslenmesi, meyve işleyen sanayilere hammadde temin etmesi ve dış satım açısından önem taşımaktadır.

Türkiye'de değişik iklim bölgelerinin varlığı, çeşitli bağ-bahçe ürünlerinin yetişmesine imkan vermektedir. Bağ-bahçe tarımının içerisinde meyvecilik en başta gelenidir. Türkiye'nin birçok yörelerinde meyvecilik tek geçim kaynağı durumundadır. Karadeniz sahilleri, Ege Bölgesi, Akdeniz kıyıları, Konya, Niğde, Erzincan, Gaziantep, Amasya, Gümüşhane ve Tokat gibi birçok ilde meyvecilik birinci derecede önemlidir.

Kiraz, ılıman iklim meyve türleri içerisinde meyvelerini en erken olgunlaştıran türlerden biridir. Bu, kirazın doğasında var olan üstün bir niteliktir. Kirazın sevilerek yenilen bir meyve olması ve dış pazarlarda aranması, özellikle son yıllarda taleplerin yoğunlaşmasına neden olmuştur (Küden 2001).

Taze meyveler içerisinde kiraz, dünyada en fazla tüketilen meyveler arasında yer almaktadır. Kiraz meyvelerinin kendine has albeni, tat, aroma, lezzet ve iriliğe sahip olması; bunun yanı sıra çocuklar tarafından zevkle ve kolaylıkla yenilmesi nedenleriyle hem iç hem dış pazarlarda tüketicinin ısrarla aradığı ve severek tükettiği bir meyve olmasını sağlamıştır. Dolayısıyla pazarda yüksek fiyatlara alıcı bulabilen lüks meyveler arasında yer almaktadır (Gülcan vd. 1995).

Kiraz üretimi dünyada geniş bir alana yayılmış olmasına rağmen kiraz üretiminde Türkiye, ABD, İran, İtalya, Fransa gibi ülkeler ilk sırada yer almaktadır. Türkiye, dünya kiraz üretiminde ilk sırada yer almaktadır. 2009 yılında dünyada 369.766 hektar alanda 2.150.107 ton kiraz üretimi yapılmıştır. Bu üretimin yaklaşık %44'ü Türkiye, ABD ve İtalya tarafından gerçekleştirilmiştir. Dünya kiraz ihracatında ise Türkiye, 2005 yılında ABD'nin ardından ikinci sırada, 2006 ve 2007 yılında ilk sırada ve 2008 yılında ise ABD ve Şili ülkelerinden sonra üçüncü sırada yer almıştır (Anonim 2011a).

Türkiye önemli bir kiraz üretim bölgesi olup, üretilen çeşitlerden biri olan beyaz kiraz ekonomik anlamda sadece Ereğli İlçesinde üretilmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın konusu olan beyaz kiraz, özellikle Ereğli İlçesinin güneyinde yer alan Toroslar'ın eteğine kurulu olan köylerin başlıca geçim kaynağı olup, adeta can damarı konumundadır.

1.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

1.1.1 Araştırmanın amacı

Bu çalışma ile, ekonomik dayanakları önemli ölçüde beyaz kiraz üretimine bağlı olan Konya İli Ereğli İlçesindeki beyaz kiraz üreticilerinin sosyo-ekonomik yapılarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Türkiye tarımı içinde kendine özgü yeri olan beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan üreticilerin sosyo-ekonomik yapılarının belirlenmesi araştırmanın temel amaçlarından birini oluşturmaktadır. Bu üreticilerin sosyo-ekonomik yapıları ortaya çıkarılmış, söz konusu

üretimin üreticilerin gelirlerine katkıları, kiraz yetiştiriciliği faaliyeti sırasında yaşanan sorunlar belirlenmiş ve kiraz üreticilerinin bu sorunlarına çözümler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliğini benimseme davranışı üzerinde üreticilerin sosyo-ekonomik nitelikleri, işletmeye ait özellikleri, iletişim davranışları ve yararlandıkları bilgi kaynaklarının etkisinin belirlenmesi de amaçlar arasındadır.

1.1.2 Araştırmanın önemi

Araştırmaya konu olan beyaz kiraz; yüzlerce üretici ailesine geçim kaynağı ve iş olanağı sağlayan, yetiştirildiği bölgenin sosyo-ekonomik yapısına önemli katkılarda bulunan bir tarım ürünüdür.

Türkiye’de ticari anlamda beyaz kiraz üretimi Konya İli Ereğli İlçesinde yapılmaktadır. Ereğli İlçesinin yanı sıra kiraz üretiminde önde gelen Kemalpaşa, Sultandağı, Akşehir ve Hadım gibi ilçelerde beyaz kiraz dölleyici olarak bahçelerde bulundurulmakta, ancak Ereğli İlçesi dışında yaygın olarak yetiştirilmemektedir.

Ereğli İlçesinde elmadan sonra en fazla üretilen meyve kiraz olup, ilçe merkezi ve ilçeye bağlı toplam 44 köyden 12’sinde üretim gerçekleştirilmektedir. Ereğli İlçesinin güneyinde yer alan Toroslar’ın eteğine kurulu; Yıldızlı, Belceağaç, Gökçeyazı, Gaybi, Sarıca, Büyükdede, Yazlık, Melicek, Burhaniye, Ulumeşe, Hacımemiş ve Orhaniye köylerinde beyaz kiraz üretimi yapılmaktadır. Bu köylerde yaklaşık 600-650 üretici ortalama 3.400 da alanda yaklaşık 90.000 adet ağaçtan beyaz kiraz üretimi yapmaktadır. Yıllara göre değişmekle birlikte (iklimsel etmenler-ilkbahar geç donları, çiçeklenme dönemindeki şiddetli rüzgar, vb.) yıllık üretim yaklaşık 10.000 ton civarındadır. 2010 yılı rakamlarına göre, ilçede 8.450 ton beyaz kiraz üretilmiş olup, bunun yaklaşık olarak 6.500-7.000 tonu, Ereğli Organize Sanayi Bölgesinde yabancı sermayeli iki firma tarafından, İtalya başta olmak üzere diğer Avrupa ülkelerine sapı ve çekirdeği ayıklandıktan sonra salamura olarak ihraç edilmekte ve yıllara göre değişmekle birlikte ilçe ekonomisine yaklaşık olarak 2,5-3 milyon Avro kazandırmaktadır.

Bal gibi tadıyla kendine has bir lezzeti ve aroması olan beyaz kiraz normal tüketimin dışında; alkollü içkiler, dondurma, çikolata, pasta ve pasta süslemeleri, kozmetik imalatı gibi değişik ürünlerde kullanılırken, özellikle Ereğli İlçesinde reel, komposto ve marmelat yapımı ile karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de beyaz kiraz üretimi ile uğraşan üreticileri, sosyal ve ekonomik anlamda ilk olarak ele alan bir çalışma olması da, bu araştırmanın önemini artırdığı söylenebilir.

Araştırma 6 bölümden oluşmaktadır. Tez konusunun amacı ve öneminin ortaya konulduğu giriş bölümünü kaynak zeti bölümü izlemektedir. Sonra materyal ve yöntem bölümü ve ardından dördüncü bölümde Türkiye’de ve Dünya’da kiraz üretimi irdelenmiştir. Beşinci bölümde araştırma bölgesi hakkında genel bilgilere yer verilmiştir. Altıncı bölümde, 70 beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve 70 beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan yetiştiricilerden anket yöntemi ile elde edilen verilerin çözümlemesine yer verilmektedir. Son bölüm olan yedinci bölümde ise, sonuç ve öneriler yer almaktadır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Tarımsal araştırmaların pek çoğunda, üretim ile ilgili konulara ağırlık verilirken yeni teknolojilerin kullanımı ile ilgili olarak çiftçi şartlarındaki araştırmalar ve çiftçilerin sosyo-ekonomik koşullarını ön plana alan araştırmaların azlığı görölmektedir. Kiraz ile ilgili bugüne kadar daha çok yetiştirme teknikleri konusunda incelemeler yapılmış, fakat üretici ailelerin sosyo-ekonomik yapılarını ve sorunlarını inceleyen araştırmalara rastlanılmamıştır.

Araştırma konusu olan beyaz kiraz üretimi ile uğraşan üreticileri, sosyal ve ekonomik anlamda ilk olarak ele alan bir çalışma olmasından dolayı ölkemizde bu konuda yapılan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Yurt dışında da bu konuda yapılan bir araştırmaya rastlanılmadığından, zorunlu olarak araştırma ile dolaylı ilişkisi olan çalışmalara yer verilmiştir.

Aktaş (1973) yılında yapmış olduğu araştırmada, çiftçilerin gübreleri benimsemelerine etkili olan faktörlerin münavebe, kredilerden yararlanma, öğrenim seviyesi, yeni bir kooperatife katılma konusundaki tutum, arazi varlığı, arazi tasarruf biçimi, pamuk tarımına başlama dönemi, pamukta sulamaya ve ilaçlamaya başlama dönemi, traktör gücünden yararlanma durumu, verim, çiftçinin yaşı ve diğeri aile fertlerinin öğrenim durumları olduğunu saptamıştır.

Ayyıldız (1975) “Büyükdere Köyünün Sosyo-ekonomik Yapısı” adlı çalışmasını bir Doğu Anadolu köyü olan Büyükdere köyünde yürütmüş ve söz konusu köyün sosyo-ekonomik yapısını incelemiştir.

Taluğ (1975) tarımda yeniliklerin yayılması ve benimsenmesi ile ilgili yaptığı araştırmasında, Ankara İli Polatlı İlçesinde buğday üreticilerinin kimyasal ilaçlar ve yabancı ot mücadelesini benimsemelerinde yararlandıkları bilgi kaynaklarını ve benimseme davranışlarını etkileyen etmenleri ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmanın temel verilerini 119 denekten, anket yoluyla toplanan bulgular oluşturmuştur. Araştırma sonucunda ele alınan tarımsal yeniliğin benimsenmesinde en

etkili bilgi kaynakları “köy içinden diğer üreticiler” ve “yayım servisleri” olarak belirlenmiştir. Çalışmada üreticilerin yeniliği benimseme zamanlarının (erken, ortada ve geç benimseyenler gruplamasına) göre çeşitli kriterlerle bağlantısı araştırılmıştır. Sonuç olarak; sosyo-ekonomik karakterlerden, işletme büyüklüğü, yıllık tarımsal gelir, eğitim düzeyi ve ailede eğitim görenlerin bulunması; haberleşme davranışlarından ise, Ankara’ya gidiş sıklığı, gazete okuma sıklığı ve yayımcılarla Polatlı’da görüşme sıklığı gibi kriterlerle benimseme davranışı arasında olumlu bağıntı olduğu belirlenmiştir.

Tatlídil (1978) Konya İli Ereğli İlçesinde köy kalkınma kooperatiflerinin yayılması ve benimsenmesi üzerine yapmış olduğu araştırmada, çiftçiler kooperatifi benimseme davranışlarına göre “kooperatif üyesi” ve “kooperatife üye olmayan” diye sınıflandırılmış ve bazı etmenler ile benimseme davranışı arasındaki bağıntılar incelenmiştir. Buna göre, yıllık tarımsal gelir, eğitim düzeyi ve yayım elemanları ile görüşme sıklığı ile benimseme davranışı arasında anlamlı bir bağıntının olduğu, işletme genişliği, yaş, kredi alma davranışı ile benimseme davranışı arasında ise herhangi bir bağıntının olmadığı saptanmıştır.

Ayrıca köy kalkınma kooperatiflerinin yayılmasında en etkili bilgi kaynakları olarak benimseme sürecinin “haberdar olma” safhasında radyo ve gazete, kooperatifin kurucu üyeleri ile ilçe yayım örgütü, “karar verme” safhasında ise kooperatifin kurucu üyeleri ile ilçe yayım örgütü olduğunu saptamıştır.

Yurttaş (1979) yılında yapmış olduğu çalışmasında, Erzurum İlinin bir köyü olan Ortadüzü köyünün coğrafi ve fiziki; sosyal, kültürel, ekonomik ve tarımsal durumunu tarımsal yayım açısından incelemiş olup, köyün durumu, tarımsal yayım açısından önemli olan sorunları ve bu sorunların uygulanabilir çözüm yollarının belirlenmesine çalışmıştır. Araştırmada, Erzurum Teknik Ziraat Müdürlüğü’nün uyguladığı bir tarımsal yayım projesinin Ortadüzü köyünde uygulanması ve etkinliklerinin tarımsal yayım sürecindeki aşamalara dayalı olarak değerlendirilmesine yer verilmiştir. Yapılan değerlendirmede, ele alınan tarımsal yayım projesinin üreticilere birçok yararlar sağlamasına karşılık proje amaçlarının gerçekleştirilmesinde yüksek düzeyde bir etkinlik sağlanamadığı saptanmıştır.

Wang (1983) tarafından yapılan çalışmada, tarımsal ve kırsal kalkınmada temel unsurun yeni teknolojilerin çiftçilere etkin transferi olduğunu belirtmektedir. Böylece tarımsal yayım servislerinin, ister informal bir eğitim seviyesi olarak, isterse çiftçi ve hükümet arasında işbirliği çabalarını sağlayan bir hizmet birimi olarak ya da teknolojik ve bilimsel değişimin veya sosyo-ekonomik kalkınma programlarının bir mekanizması olarak görülen önemli bir role sahip olduklarını vurgulamaktadır. Gelişmekte olan çeşitli ülkelerin yaklaşımlarındaki farklılıkları tarımsal yayım servislerinin etkinliğini değerlendirmek için incelemekle, kurumsal ve sosyo-ekonomik faktörlerin “teknoloji paketi” ile birlikte düşünülmesini önermektedir.

Tatlídil (1984) Tarımsal yayımda önder çiftçi yaklaşımını 109 denekle Çorum’un Sungurlu İlçesinde irdelemiştir. Araştırmada önder çiftçilerin rollerini benimseme ve bu rolleri yerine getirmelerinde etkili olan unsurlar incelenerek, önder çiftçinin yaklaşımının işleyişi ve sorunlarının saptanmasının yanı sıra önderlik düzeyleri sosyometrik yöntemlerle belirlenmiştir. Araştırma bulgularına göre; yaş, eğitim düzeyi, mülkiyet durumu, işletme büyüklüğü, arazi kullanım biçimi, kiralık işgücü kullanımı, traktör varlığı, gazete alma, televizyon izleme ve Sungurlu’ya gidiş sıklığı ile önder çiftçi olma arasında anlamlı bir ilişki tespit edilirken; gelir düzeyi, tarım dışı gelir, kendisinin ve ailesinin köy yönetiminde görev alması, işletmede kayıt tutulması, gazete okuma, radyo dinleme sıklığı ve Çorum’a gidiş sıklığı arasında anlamlı bir bağ olmadığı saptanmıştır.

Taluğ ve Tatlídil (1986) “Tarımsal Yayım Hizmetlerinin Düzenlenmesi” adlı çalışmalarında, GAP bölgesinde, Harran Ovasında yapılan çalışmada, yayım hizmetlerini yürüten teknik kadronun oldukça deneyimsiz ve bölgenin ekonomik, sosyal ve kültürel özelliklerini tümüyle özümlememiş elemanlardan oluştuğu belirlenmiştir. Bu nedenle çeşitli düzeylerdeki yayım elemanlarının eğitilmelerinin gereği vurgulanmıştır.

Ceylan (1988) Çubuk İlçesinde televizyonun tarımsal programlarının izlenmesi ve etkileri üzerine yapmış olduğu araştırmada, televizyondaki tarımsal programlardan yeni bir tarım tekniği öğrenen çiftçilerin, daha yüksek eğitim seviyesine, daha yüksek gelir seviyesine, daha geniş işletme arazisine sahip olan, kendi üretim faaliyetine ilişkin

kayıtları tutan ve diğ er çiftçilere göre yayım örgütünü daha sık ziyaret eden bireyler olduğu tespit edilmiştir. Bununla beraber televizyondaki tarımsal programların kırsal alanda yenilikleri benimseme sürecinde “haberdar olma” aşamasında daha etkili olduğu fakat “karar verme” ve “uygulama” aşamalarında ise yayım elemanlarının daha etkili olduğunu saptamıştır.

Tatl dil (1989) Ankara’nın Polatlı İlçesinde 78 denekle yapmış olduğu çalışmasında yağmurlama sulama teknolojisinin yayılması ve benimsenmesi üzerine etkili faktörleri ortaya koymuştur. Bu araştırmaya göre, üreticilerin sosyo-ekonomik nitelikleri olarak ele alınan yaş, gelir düzeyi, işletme büyüklüğü, makineleşme, üretim deseninde değişme ile ele alınan tarımsal teknolojiyi benimseme davranışı arasındaki ilişkinin istatistiksel anlamda önemli olduğu saptanmıştır. Ayrıca yine bu araştırma, çiftçilerin yenilikleri benimserken birbirlerinden bilgi kaynağı olarak yararlandıklarını ve birbirlerinden büyük ölçüde etkilendiklerini ortaya koymaktadır.

Esengün (1990) tarafından yapılan çalışmada, Tokat İlinde meyve yetiştiriciliği yapan tarım işletmelerinin yapısal özellikleri belirlenmiş, işletme sonuçları ortaya konularak bu sonuçları etkileyen faktörler ekonomik bir yaklaşımla değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular neticesinde işletmelerde verimliliğin arttırılmasına yönelik çalışmalarla işletme gelirlerinin arttırılacağı ve bu amaçla planlamaya önem verilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

G l b k (1991) yılında Gaziantep İli Nizip İlçesinin köylerinde yürüttüğü çalışmasında, antepfıstığı üretiminde bulunan ailelerin sosyo-ekonomik yapılarını incelemeyi amaçlamıştır. İncelenen ailelerde ortalama aile nüfusu 6,51 olup, Türkiye ortalamasının (5,50)  zerindedir. Ortalama olarak en alt gelir basmağında bulunan aileler ile en üst gelir basamağında bulunan aileler arasında yaklaşık 14 kat gelir farkı bulunduğunu, aile başkanlarının gelir düzeyi ile yönetime katılmaları arasında doğrusal bir ilişkinin olduğunu, ilçede tarımsal yayım hizmetlerinin yetersiz durumda olduğunu saptamıştır.

Gülsoy (1993) Türkiye Kalkınma Vakfı’nın Ankara İlinde etlik piliç üreticilerine yönelik tarımsal yayım çalışmalarının incelenmesine ilişkin araştırmasında, etlik piliç

üreticilerinin sosyo-ekonomik nitelikleri, haberleşme davranışları ve etlik piliç üretimine ilişkin bilgi düzeylerini belirlemiştir.

Hoşgör (1995) Bilecik İli Söğüt İlçesi Çatlı Beldesinde, domates üretiminde yeniliklerin yayılması ve benimsenmesi konulu araştırmasında, toplam 78 üretici ile görüşülmüş ve bu üreticilerin, hibrit çeşit, gübreleme, ilaçlı mücadele, sulama, telleme sistemi ve pazarlama konularındaki toplam altı yeniliği benimsemelerine etki eden faktörleri incelemiştir. Araştırma bulgularına göre, hane halkı genişliği, gelir seviyesi, işletme büyüklüğü, yayım elemanları ile görüşme ve tarımsal yayınları okuma ile üreticilerin söz konusu altı yeniliği benimsemeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu, fakat, yaş, eğitim düzeyi, tarım dışı gelir durumu, meslekle ilgili dernek veya kooperatif üyeliği arasında anlamlı bir ilişki olmadığını belirlemiştir.

Torun (1996) tarafından yapılan çalışmada, Erzurum Uzundere Sosyal Ormancılık Proje faaliyetlerini tarımsal yayım açısından değerlendirmiştir. Araştırma bulguları, projeye katılma durumu ile işletme arazisi genişliği, gelir düzeyindeki değişim durumu, girdi kullanımı, çiftçi toplantıları ve eğitim amaçlı faaliyetleri, tarım teşkilatına gitme durumu, köyde düzenlenen tarımsal yayım faaliyetlerine katılım, Tarımsal Kalkınma Vakfı yayım elemanları ile görüşme sıklığı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Gürel (1998) yılında yapmış olduğu araştırmasını, 216 üreticiye anket uygulayarak yapmıştır. Araştırma bulgularına göre, üreticilerin işletme büyüklüğü, yıllık tarımsal gelirleri, yaşları ve ailede ilkokul üstü eğitim görenlerin bulunması ile teknolojik yeniliklere karşı davranışları arasında istatistiksel olarak önemli bir bağıntının olmadığını, üreticilerin riske, bilimsel denemelere ve kaderciliğe karşı tutumlarıyla teknolojik yeniliklere karşı davranışlarında ise istatistiksel olarak önemli bir bağıntının olduğunu saptamıştır.

Kampoung (1998) Chaing Rai Bölgesinde, çilek üreticilerinin pestisit kullanmaya karar vermelerinde etkili olan faktörleri, karşılaşılan problemler, üreticilerin bireysel özellikleri ve sosyo-ekonomik faktörler başlıkları altında incelemiştir. Bu çalışmada

144 ilek reticisi ile görüşülmüş ve elde edilen verilerden üreticilerin eēitim seviyesi, kredi kaynakları, gelir, ilek üretim alanı, yayımcılarla haberleşebilme, ilek üretiminde kimyasal kullanmayla ilgili bilgi ve tecrübeye sahip olma ile ilek üretiminde pestisit kullanımına karar verme arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduēu saptanmıştır.

Kijsomporn (1998) Chiang Mae Bölgesinde, üreticilerin bireysel özellikleri ve sosyo-ekonomik faktörler ile ilek üretiminde yeni teknolojileri kullanmaya karar vermeleri arasındaki ilişkiyi saptamayı amaçlayan çalışmasında, 125 ilek üreticisi ile görüşmüş ve elde edilen verilerden toplam gelir ve yeni teknoloji konusunda ihtiyaç duyulabilecek bilgiye ulaşabilme koşullarının üreticilerin karar vermelerinde etkili olduēu ancak yaş, eēitim, aile işgücü ve işletme geniřliēi ile üretici kararları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadıēını tespit etmiştir.

Sürmeli (1998) Ankara İlinde yüksek verimli fiē türlerinin yayılması ve benimsenmesi üzerine yaptıēı çalışmasında, ubuk İlçesinde hayvancılıēın önemli bir gelir kaynaēı olması nedeniyle, Macar fiēi üretiminin kolaylıkla benimsendiēini tespit etmiştir. Bunun yanı sıra Macar fiēi üretimine yönelik yayım çalışmalarının çiftçilerin benimseme davranışlarına olumlu katkıları olduēunu ortaya koymuştur. Yayım çalışmalarının ubuk İlçesinin daēlık köylerine doēru yönelmesinin, Macar fiēi üretiminin daha geniş kitlelerce benimsenmesini ve yayılmasını saēlayacaēını saptamıştır.

Baloēlu (1999) tarafından yapılan çalışmada, Adana İli Ceyhan İlçesine Baēlı Yeşilova köyünün muhtarlıēını oluşturan üç mahallenin (muhacir, yerli ve yrk) yerleşme ve mesken şekilleri, nüfusun demografik yapısı, sosyal ve ekonomik yapıları incelenerek deēiřik sosyal grupların bu konulardaki farklılıkları ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda, farklı mahallelerde ve farklı sosyal gruplar içinde olsa da insanların birlikte yaşama ve zamanla birbirlerinden etkilenme sonucunda yeni bir kültür oluşturdukları (bütünleştikleri) saptanmıştır.

Gürel (1999) yılında yapmış olduēu araştırmada, silaj yapan süt sıēırcıları işletmelerinin sosyo-ekonomik yapısını ve silaj yapımının benimsenmesini incelemiştir.

İnan (1999) tarafından yapılan çalışmada, Konya kentine göç eden bireylerin aile yapısı ve sosyal ve ekonomik yapıları ile bu yapının kültürel bütünleşmeye olan etkilerini incelemiştir. Göç edenlerin genç yaş grubunda olmasının kente uyumu hızlandırıcı bir faktör olduğu, eğitim-öğretim seviyelerinin düşüklüğünün kente uyumu geciktirdiği ve yine göç etmeden önce tarım ve hayvancılıkla uğraşmalarının kente uyumu geciktirdiği sonucuna varmıştır.

Cevher (2000) tarafından yapılan araştırmada Polatlı İlçesi Kargalı köyü ve Kalecik İlçesi Gököy'de 1995-1999 yılları arasında yürütülen, ortak kullanılan köy meralarının çiftçi katılımıyla ıslahı ve amenajmanı projesinin çiftçi değerlendirmesi üzerine etkili olabileceği varsayılan sosyo-ekonomik nitelikler, haberleşme davranışları, bitkisel üretim potansiyeli, yem kaynakları ve yem tüketimi, çiftçi tercihlerini etkileyen unsurlar, çiftçi mera alanları arasındaki bağıntılar ve çiftçi ziraat mühendisi ilişkileri incelenmiştir.

Araştırmada, projenin uygulandığı alandaki çiftçilerin niteliklerine ilişkin bulgular, diğer bölgedeki çiftçilere oranla daha eğitilmiş, daha yüksek gelir düzeyine sahip, daha yüksek hayvansal üretime sahip, daha geniş işletme büyüklüğüne sahip ve daha fazla traktör varlığına sahip olduklarını göstermiştir.

Sripakdee (2000) Chiang Mai Eyaleti, San Sai Bölgesinde çiftçilerin geçimlik tarım projesine katılmaya karar vermeleri konulu çalışmasında; projeye katılmaya karar verme konusunda, çoğunluğu ilkokul mezunu olan üreticilerin ihtiyaç duydukları bilgileri yerel liderlerden veya diğer üreticilerden elde edildiğini ortaya koymuştur. Projeye katılmayan üreticilerin eğitim düzeyi, arazi varlığı, bilgi alma kanalları, aile işgücü gibi karakteristikler bakımından destek alan üreticilerle benzerlik göstermektedir. Araştırma sonuçlarına göre, projeye katılmaya karar vermeye etki eden faktörler; eğitim düzeyi, tarımsal bilgiye ulaşabilme durumu ve yayım elemanları ile görüşme sıklığıdır. Ayrıca bu araştırma ile projeye katılmayan üreticilerin daha fazla gelir elde edebileceklerine inanmadıkları ortaya çıkmıştır.

Thungwa (2000)'nın Amphoe Sathing Phra'da çiftçilerin karma üretim yapmaya karar vermeleri üzerine yaptığı araştırmada, karma üretim yapan ve yapmayan çiftçiler arasında, çiftçi kararlarını etkileyen ekolojik ve sosyo-ekonomik faktörleri incelemiştir. Bu amaçla 54'ü karma üretim yapan ve 99'u karma üretim yapmayan toplam 153 çiftçi ile yaptığı görüşmelerde çiftçilerin sahip oldukları arazi genişliği, işgücü verimliliği, çiftçilerin çoğunun düşük gelirli olması ve gelirlerini yükseltme isteği, karma üretim konusunda sahip oldukları bilgi ve tecrübeler çiftçi kararlarını etkileyen önemli faktörler olarak bulunmuştur.

Yıldırak vd. (2000) "Kırsal Kalkınma Çalışmalarında Birliklerin Toplumla Bütünleşmesinin Önemi, Malkara Örneği" adlı çalışmalarında, her türlü bilgi ve deneyim alışverişi, iletişim ve etkileşim ile yenilik ve gelişimlerin izlenmesi ve katılımcılığın geliştirmesi açısından kırsal kesimde yeniliklerin benimsenmesinde birliklerden ziyade çiftçi örgütlerinin daha etkili bir araç olabileceği ve kırsal bölge aleyhine olan dengesizliğin en aza indirgenmesinde çiftçi örgütlerinin önemli bir rol oynayacağı vurgulanmıştır.

Bernet vd. (2001) Farklı üretim bileşimleri için tarımsal yayımı özel hale getirmek, verilen kararları geliştirmek için uygun bir çiftçi ailesi modeli oluşturma konusu üzerine çalışmışlardır. Çalışma, dağlık alanlardaki tarımsal işletmelerin özel çiftçi ihtiyaçlarına cevap verebilecek sosyo-ekonomik durumu analiz etmek ve çiftçi gelirini artırmak amacıyla ABD ve Peru'da yapılmıştır. Çalışma çok değişkenli bir modelle tarımsal aile işletmelerinin sosyo-ekonomik yapısı ve politik kararlar bilgisayar temelli programlarda analiz edilmiştir. Tarımsal yayım hizmetlerinin götürüldüğü bölge ile yayım faaliyetlerinin ilişkilendirilmesi sonucunda hizmetlerin bölge çiftçisi üzerindeki etkilerinin daha fazla olduğu ve dolayısıyla ortaya konulan model belirlenmiştir.

Latorre vd. (2001) Kuraklıkla mücadele, kurak Akdeniz bölgesindeki çevresel değişiklikler ve sosyo-ekonomik yapı konusunda yaptıkları araştırmada, kırsal orman ve küçük tarım arazilerinde oluşan alanların düzenlenmesiyle sosyo-ekonomik yapının geliştirilebileceğini amaçlamışlardır. Avrupa'nın batısında yer alan Güneydoğu İspanya'nın kurak alanları çalışma kapsamı dahilinde ele alınarak, kurak ve yarı kurak alanlar arasındaki sosyo-ekonomik yapıdaki farklılıklar baz alınarak, sosyo-ekonomiyi etkileyen faktörler belirlenmiştir.

Yavuz vd. (2001) Bursa İli Karacabey İlçesinde arazi toplulaştırılması yapılan köylerde sosyo-ekonomik yapı ve yeniliklerin benimsenmesi konusu üzerinde çalışmışlardır. Tarımsal potansiyeli yüksek olan Karacabey İlçesinde arazi toplulaştırması yapılan köylerde öncelikle sosyo-ekonomik yapıyı ortaya koymak, toplulaştırmanın tamamlanmasından sonra yeni üretim teknolojilerinin üreticiler tarafından benimsenip uygulanmasını etkileyen temel unsurları belirlemek amacıyla tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak 123 işletme 5 gruba ayrılarak khi-kare testi yapılmıştır. Toplulaştırma projelerinin hayata geçirilmesi ile başta tarımsal yapıda iyileşme gözlenmiş ve bunun ekonomik ve sosyal yansımalarının ise sosyal kalkınmaya ivme kazandırıcı nitelikte olduğu, bu ivmenin oluşturulabilmesi ve sürdürülebilmesi için uygulamanın yapıldığı kitlenin eğitilmesi ve bilgilendirilmesi ile mümkün olacağı kanısına varılmıştır.

Altınkaynak (2002) yılında yapmış olduğu çalışmada, Erzurum İli Uzundere İlçesinin sosyo-ekonomik durumunu ortaya koymuş ve ilçenin kalkınma olanakları tarımsal yayım açısından araştırmıştır. Araştırmada, Erzurum İline bağlı Uzundere İlçesi ve köylerinde gözlem ve mülakata dayanan ve kamu görevlileri ile çiftçilerden sağlanan birincil verilerin yanında kamu kuruluşları belgelerinden, Türkiye Kalkınma Vakfı'nın çalışma raporlarından ve önceden yapılmış araştırma raporlarından elde edilen ikincil veriler değerlendirilmiştir.

Banerjee vd. (2002) Hindistan'da Dehradun şehrinde yaptıkları çalışmada, uzaktan algılama ile şehrin sosyo-ekonomik ve demografik yapısını analiz etmişlerdir. Çalışmada nüfusun yoğunluğu ve dağılımını ve varoşlardaki nüfus refah ölçümlerini yapmışlardır. Sonuçta göçmenlerin şehre yerleşimlerinde şehrin yaşam koşullarına ayak uydurmada zorluk çektikleri ve çevre sorunlarına neden oldukları görülmüştür. Şehre yerleşen insanların öncelikle şehrin yakınındaki tarım alanlarına yerleştikleri ve buradan tarımsal faaliyetlerin yürütüldüğü alanları kovaladıkları tespit edilmiştir.

Gündüz ve Akay (2003) tarafından yapılan çalışmada, Malatya İli Merkez İlçede kayısı yetiştiriciliği yapan tarım işletmelerinin yapısal özellikleri belirlenmiş ve işletme sonuçları ortaya konulmuştur. Ayrıca araştırma bölgesinde gerek üretim ve gerekse

pazarlama aşamalarında üreticilerin karşılaştıkları teknik ve ekonomik sorunlar ortaya konularak bunların çözümüne yönelik öneriler getirilmiştir.

Demircan ve Aktaş (2004) Isparta İlinde 92 kiraz üreticisi ile yapılan anket çalışması sonucu, kiraz üretiminde hastalık ve zararlılarla mücadelede tarımsal ilaç kullanımına karar verme aşamasında üreticilerin %14,1'i bahçelerinde hastalık ve zararlıların fiilen gözlenmesini, %4,4'ü komşu üreticilerin bahçelerinde hastalık ve zararlıların fiilen gözlenmesini, %41,3'ü Tarım il/ilçe müdürlüğü teknik elemanlarının önerilerini ve %34,8'i hem bahçelerinde hastalık ve zararlıların fiilen gözlenmesini hem de Tarım il/ilçe müdürlüğü teknik elemanlarının önerilerini dikkate aldıklarını belirtmişlerdir.

Ergen (2004) tarafından yapılan çalışmada, Gaziantep İli Yavuzeli İlçesinin sosyo-ekonomik durumu ve ilçenin kalkınma olanakları tarımsal yayım açısından ele alınmıştır. Çalışmanın ana materyalini beş köyden tesadüfi olarak seçilen 78 üreticiden yüz yüze yapılan anketten elde edilen veriler oluşturmuştur. Yavuzeli erkeklerinin okuma yazma oranı %55,6 ile Türkiye ortalamasının (%54,3) üzerinde iken kadınların okuma yazma oranı %44,4 ile Türkiye ortalamasının (%45,7) altında olduğunu tespit etmiştir. Yavuzeli İlçesinin geçim kaynağının en başında antepfıstığı üretiminin geldiğini, üreticilerin büyük bir çoğunluğunun sulama olanaklarının kısıtlı olmasından dolayı kuru tarım yaptıklarını, tarımsal yayım hizmetlerinin araştırma bölgesinde yeterli teknik elemana ve araca sahip olmamalarından dolayı oldukça etkisiz kaldıklarını tespit etmiştir. Tarımsal yayım servisinin kırsal alandaki insanların kendine yardımcı olabilmesi için yol göstermekle beraber tarım sektöründeki verim artışına da destek olması gerektiğini belirtmiştir. Yayım programları ve materyallerinin üreticinin beceri ve eğitim seviyesine göre geliştirilmesini, kadın üreticilere ulaşabilmek için daha fazla kadın yayım elemanının eğitilmesini, analiz sonuçlarının üreticilerin yaşam koşullarını iyileştirebilmeleri için tarımsal yayım eğitimine ihtiyaç duyduklarını tespit etmiştir.

Yavuz (2004) tarafından Ankara İli Polatlı İlçesinde, üreticilerin yem bitkileri üretimine karar verme sürecinde etkili olan faktörleri belirlediği çalışmasını altı köyden 80 üretici ile yapmıştır. Bu üreticilerden 40'ı yem bitkileri üretimi desteklemesinden yararlanan, 40'ı ise yararlanmayan üreticilerdir. Verilerin toplanmasında anket yöntemi kullanılmış

ve elde edilen verilerin istatistiksel analizinde khi-kare testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçları, üreticilerin yem bitkileri üretimine karar vermelerinde, bireysel özellikler ve işletme özelliklerinin yanı sıra en etkili faktörlerin yem fiyatları, yem bitkilerinin hayvansal üretime katkısı ve yem bitkileri üretiminin desteklenmesini içeren ekonomik faktörler olduğu belirlenmiştir.

Direk (2005) Konya İli Güneysınır İlçesinde yaşayan halkın sosyal yapısını incelediği çalışmada, incelenen ailelerde, nüfusun yaş dağılımları, gelir ve çalışma alanları incelemiştir. Çalışmada nüfusun en büyük grubunu aktif çalışan insanların oluşturduğu, bununla birlikte en dikkat çeken durumun, 50 yaşın üzerindeki nüfusun toplam nüfus içindeki dağılımının yüksekliği olduğunu tespit etmiştir. Çalışmada ailelerin çocuklarını tarımsal faaliyetlerle uğraşmak yerine kente göndererek orada daha iyi bir iş sahibi olmalarını istediklerini, dolayısıyla biraz beceri gösterebilen genç nüfusun, kırsal alandan ve tarımsal faaliyetlerden koptuğuna dikkat çekmiştir. Güneysınır'da 14 yaşına kadar olan nüfus, toplam nüfusun %20'sini oluştururken, 50 yaşın üzerindeki nüfusta buna yakın bir değer olan %17'sini meydana getirdiği görülmüştür. Ayrıca ilçenin gelişmesinde etkili olabilecek faktörlerin de irdelendiği çalışmada öneriler sıralanmıştır.

Saltan (2006) yılında yapmış olduğu çalışmada, köyün yerleşme düzeni, nüfusu, toplumsal yapısı, ekonomik yapısı, altyapı ve kamusal hizmetleri, tarımsal yayım hizmetlerini incelemiştir. Aynı zamanda çalışmada, 1.000 Köye 1.000 Tarımcı Projesi kapsamında çalışan personelin yürüttüğü tarımsal yayım faaliyetleri ve köyün kalkınması konusunda olası etkilerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda gerek tarım danışmanı gerekse diğer kuruluşlar/kişiler tarafından yapılan tarımsal yayım faaliyetlerinin Kökez köyü için faydalı olduğu saptanmıştır.

Akın (2008) yılında Akşehir İlçesinde organik çilek yetiştiriciliğinin benimsenmesi ve yayılmasında etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasını, Akşehir İlçesine bağlı olan organik çilek yetiştiriciliği yapan 3 köyden tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilen 54 denek üzerinde yapmıştır. Organik çilek yetiştiriciliği yapan deneklerin sosyo-ekonomik ve işletme özellikleri yanında enformasyon sistemine ilişkin

durumlarını konvansiyonel çilek yetiştiriciliği yapan deneklerle karşılaştırmak amacı ile 30 adet konvansiyonel çilek yetiştiriciliği yapan deneği de araştırma kapsamına almıştır. Organik çilek yetiştiriciliği yapan deneklerin; teknik, pazarlama ve mevzuata ilişkin konularda konvansiyonel yetiştiricilere göre daha fazla bilgi gereksinimi duymaktadırlar. Organik çilek yetiştiriciliği yapan deneklerin enformasyon kaynakları arasında diğer enformasyon kaynaklarına göre aile bireyleri (%88,8) ilk sırada yer aldığını saptamıştır.

Kutlar (2008) yılında Antalya Tarım İl Müdürlüğü Bitki Koruma Şubesi'nin yürüttüğü "Entegre Mücadele Araştırma, Uygulama ve Eğitim" projesi kapsamında entegre mücadele yönteminin yayılması ve benimsenmesini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla, proje katılan ve katılmayan üreticilerin sosyo-ekonomik özellikleri ve entegre mücadele hakkındaki düşüncelerini karşılaştırmalı olarak ortaya koyduğu çalışmasında, projeye katılan 41 üretici ve katılmayan 41 üretici olmak üzere toplam 82 üretici ile anket yaparak gerçekleştirmiştir. Söz konusu projenin 1994 yılından bu yana yürütülen bir proje olmasına rağmen üreticiler tarafından hala tanınmayan ve ne olduğu bilinmeyen bir yenilik olduğunu ve üreticilerin tarımsal mücadelede uyguladıkları yöntemler bakımından bir fark olmadığını saptamıştır.

Sugeç (2008) "Antalya İli Topallı Köyünün Sosyo-Ekonomik Yapısının İncelenmesi" adlı çalışmasında, Antalya İl Merkezine bağlı (20 km) ve genel olarak bitkisel üretim yapılan Topallı Köyünün sosyo-ekonomik yapısını araştırmıştır. 414 haneden oluşan Antalya İli Merkez İlçesi Topallı Köyünde 275 hanenin tarımsal üretim yaptığı saptanmıştır. Bu işletmelerden 63'üne (%22,9 anket uygulanmıştır).

Köksal (2009) yılında organik zeytin üretiminin yoğun olarak yapıldığı İzmir, Aydın ve Çanakkale İllerinde organik zeytin yetiştiriciliğine karar vermede etkili olan faktörleri belirlemek amacıyla yaptığı çalışmasını, bu illerden organik zeytin yetiştiriciliği yapan 7 köyden basit tesadüfi örnekleme yöntemine göre seçilen 125 denek üzerinde gerçekleştirmiştir. Organik zeytin yetiştiriciliğine karar vermede etkili olan faktörleri belirleyebilmek amacıyla, bahse konu 7 köyde konvansiyonel zeytin yetiştiriciliği yapan 125 deneği de araştırma kapsamına almıştır. Organik zeytin yetiştiriciliğine karar

vermede etkili olan faktörleri; bireysel özelliklerden gelir, işletme özelliklerinden arazi egenim biçimleri ve alet-makine varlığını anlamlı bulmuş ve ekonomik ve çevresel nedenler kurulan modelde anlamlı çıkan diğer faktörler olduğunu saptamıştır. Bilgi kaynağı olarak, formal bilgi kaynaklarından yararlanan deneklerin, informal bilgi kaynaklarından yararlanan deneklere göre organik zeytin yetiştiriciliğine karar verme olasılığının 333 kat daha fazla olduğunu saptamıştır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1 Materyal

Araştırmanın ana materyalini, Ereğli İlçesinde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan köylerdeki üreticilerden amaca uygun hazırlanmış soru formuyla, üreticilerle yüz yüze yapılan görüşmelerden elde edilen veriler oluşturmaktadır.

Anketten elde edilen bilgilere ek olarak, çalışma ikincil veriler ile de desteklenmektedir. Ereğli Kaymakamlığı, Ereğli İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Ereğli Ziraat Odası, ilgili diğer kurum ve kuruluşlar ve beyaz kiraz alıcısı firma yetkilileriyle yapılan görüşmeler esnasında tutulan notlar ile daha önce konu hakkında yapılmış çalışmalardan derlenen verilerden de yararlanılmıştır.

3.2 Yöntem

3.2.1 Köylerin ve deneklerin seçimi

Bu araştırma, Ereğli İlçesinde beyaz kiraz üretiminin yoğun olarak gerçekleştirildiği özellikle üreticilerin yıllık gelirinde beyaz kirazın payının yüksek olduğu köyler gayeli olarak belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapılan Köyler; Yıldızlı, Belceağaç, Gökçeyazı, Gaybi, Sarıca, Büyükdede, Yazlık, Melicek, Burhaniye, Ulumeşe, Hacımemiş ve Orhaniye köyleridir. Bu köylerde beyaz kiraz üreticilerinin yanında karşılaştırma yapmak amacıyla bu köylerde yaşayan ancak beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan üreticilerden de anket formları yardımı ile veriler elde edilmiştir. Beyaz kiraz yetiştiren deneklerin belirlenmesinde Ereğli İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından tutulan “Üretici Kayıt Defteri”nde yer alan kayıtlardan elde edilen bilgilerden yararlanılmıştır. Beyaz kiraz ağacı sayısı temel kriter olarak ele alınarak basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile örnek hacim belirlenmiştir.

Araştırma kapsamına alınan köylerde verilerin elde edilmesinde “yüz yüze görüşme” tekniğinden faydalanılmıştır. Yöntemin uygulanmasında kalitatif ve kantitatif

tekniklerin ortak kullanıldığı bir yaklaşım benimsenmiştir. Araştırma bölgesinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan üreticilere anket uygulanmasının yanı sıra veri toplamada tamamlayıcı olarak katılımcı metotlar kullanılmıştır. Bu amaçla, köy toplantıları ve anahtar kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Çoklu veri toplama teknikleri kullanılarak araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği artırılmıştır.

Örneğe girecek olan üreticilerin belirlenmesinde basit tesadüfi örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak, anket yapılacak olan beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan üreticiler belirlenmiştir.

Örnek hacmi tabakalı örnekleme yöntemlerinden Neyman Yöntemi ile hesaplanmıştır. Bu yöntemin esası, her tabakanın ortalaması ve varyansının ağırlıkları dikkate alınarak tabakaların tamamı için tek bir örnek hacmi belirlenmesidir (Çiçek ve Erkan 1996).

Beyaz kiraz üreticilerinin sahip oldukları ağaç sayılarının frekans dağılımı yapılmıştır. Populasyon 3 tabaya ayrılmış; bunlar; 1-100 arasında beyaz kiraz ağacına sahip olan, 101-150 arasında beyaz kiraz ağacına sahip olan, 151 ve daha fazlası üzerinde beyaz kiraz ağacına sahip üreticileri kapsamaktadır.

Neyman Yöntemine göre örnek hacminin belirlendiği eşitlik aşağıdaki gibi formüle edilmektedir (Çiçek ve Erkan 1996).

$$n = \frac{\sum (N_h S_h)^2}{N^2 D^2 + \sum N_h S_h^2}$$

Formülde;

n = Örnek hacmi

N_h = h'inci tabasındaki birim sayısı

S_h = h'inci tabakanın standart sapması

N = Toplam birim sayısı

D = d / Z

d = Ortalamadan belirli bir oranda (%5,%10 gibi) veya mutlak bir değer büyüklüğünde (5 da, 10 da, 3 hayvan, 10 kg vb. gibi) sapmayı ifade etmektedir.

$Z = t$ dağılım çizelgesinde (N-1) serbestlik derecesi ve belirli bir güven sınırına (%90, %95, %99 gibi) ait t değeri (eğer birim sayısı 30'un üzerinde ise t -dağılım çizelgesindeki Z değeri)

Örnek hacmini belirlerken %5 hata payı ve %95 güven sınırına göre değerler formülde yerine konulup hesaplamalar yapılmıştır. Buna göre araştırma bölgesindeki örnek hacmini oluşturan örnek sayısı 70 olarak belirlenmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan üreticiler tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak 70 üretici bulunmuştur. Bu üreticilerin bulunduğu bölgede, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan üreticiler de kontrol grubu olarak tam sayım yöntemi kullanılarak 110 üretici anket çalışmasına dahil edilmek istenmesine karşın, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan üreticilerin anket çalışmasına katılmak istememesi veya üreticilere ulaşılamaması gibi nedenlerden dolayı 110 üretici ile anket çalışması gerçekleştirilememiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan üreticilerin karşılaştırmaya olanak sağlaması amacı ile 70 beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan üreticilerle de anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

Hesaplanan örnek genişliği doğrultusunda, kitleden denek seçimi tesadüfi olarak yapılmıştır.

3.2.2 Anketlerin uygulanması ve verilerin değerlendirilmesi

Anket uygulanmadan önce araştırma bölgesindeki beş denek ile pre-test amacıyla görüşülerek soruların anlaşılabilirlikleri ve amaca uygun verilerin sağlanıp sağlanmadığı denenmiştir. Bu denemede, elde edilen sonuçlara göre gerekli düzeltmeler yapılarak, anket sorularına son şekilleri verilmiştir. Anketler Aralık 2010 - Şubat 2011 tarihinde araştırmacı tarafından denekler ile tek tek evlerinde, kahvede, muhtarlıkta yüz yüze görüşülerek doldurulmuştur.

Anket uygulaması sonucunda deneklerden derlenen veriler genel olarak gözden geçirilmiştir. Soruların yanıtları kodlanarak kod planı hazırlanmış ve kodlar bilgisayara

girilmiştir. Deneklerin ortak niteliklerinin ortaya çıkarılabilmesi ve karşılaştırma yapılabilmesi için oransal dağılımlar ortaya konulmuştur. Analiz ve yorumların yapılmasında oransal karşılaştırmalar yanında khi-kare testinden yararlanılmıştır.

Khi kare testlerinden elde edilen değerlerin tablo kontrolleri %90-99güvenilirlik seviyesinde karşılaştırılarak araştırma bulguları ortaya konmuştur.

Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde kullanılan khi-kare testinin formülü aşağıda verilmiştir (Yamane 1967) .

$$X^2 = \frac{(f - f^{-1})}{f^{-1}}$$

x^2 = khi-kare hesap değeri

f = gözlenen frekans

f^{-1} =beklenen frekans

4. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE KIRAZ ÜRETİMİ VE DIŞ TİCARETİ

4.1 Dünya'da Kiraz Üretim Durumu

4.1.1 Dünya kiraz üretim alanı ve üretim miktarındaki değişimler

Kiraz, dünyada en fazla taze tüketilen meyveler arasında yer almaktadır. Dünya üzerinde pek çok yerde kiraz yetiştiriciliği yapılmaktadır. Kiraz yetiştiriciliği; Afrika'nın kuzeyi, Avrupa'nın tamamı, Ortadoğu'nun batı kısmında yer alan ülkeler, Anadolu, Hazar Denizi ve buraya yakın ülkeler ile Kuzey ve Güney Amerika Kıtası'nda yoğun olarak yapılmaktadır (Şanlı 2001).

Kiraz çekici, parlak, canlı görünüşü ve aroması sayesinde ılıman iklim meyvelerinin en sevilen türlerinden biridir. Dünyada 2.000 civarında kiraz çeşidi mevcuttur. Modern kiraz çeşitlerinin Hazar Denizi, Avrupa'nın Karadeniz Kıyıları ve Asya kökenli olduğu belirtilmektedir (Webster ve Looney 1996).

Dünya kiraz üretiminde öne çıkan ülkelerin 2005-2009 yıllarına ait kiraz üretim alanları çizelge 4.1'de yer almaktadır.

Çizelge 4.1 incelendiğinde, 2005 yılında Dünya kiraz tarımı 345.592 ha alanda yapılırken, bu alan 2009 yılında %7'lik bir artış göstermiş ve 369.766 ha alanda yapıldığı görülmektedir. 2005 yılında Türkiye'de kiraz tarımı yapılan alan 26.800 ha iken, yıllar itibariyle devamlı artış göstermiş olup, 2009 yılında %41,42 artış göstererek 37.900 ha alana ulaşmıştır. 2009 verilerine göre, Türkiye %10,25 oranı ile ilk sırada yer alırken, %9,34 ile ABD ikinci sırada, %8,03 ile İtalya üçüncü sırada ve İtalya'yı %7,30 ile dördüncü sırada yer alan Rusya izlemektedir. 2009 yılında İran ile ilgili verilere ulaşılamamış olup, 2008 yılı dünya kiraz tarımında %8,05'lik payı ile İran dördüncü sırada yer almıştır (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1 Dünya kiraz üretiminde belli başlı ülkelerin kiraz üretim alanı(ha)
(Anonim 2011a)

ÜLKELER	YILLAR				
	2005	2006	2007	2008	2009
ABD	32.027	32.901	33.051	33.431	34.524
Almanya	5.528	5.561	5.433	5.449	5.400
Fransa	12.127	11.830	11.148	10.752	12.000
İran (*)	33.329	33.500	30.000	28.176	-
İspanya	24.115	24.326	24.144	24.671	26.000
İtalya	27.888	28.876	28.868	28.900	29.700
Özbekistan	3.000	7.214	7.500	7.000	8.000
Polonya	9.548	9.674	10.289	9.903	10.625
Romanya	8.702	7.240	7.688	7.628	6.846
Rusya	28.000	28000	27.000	18.000	27.000
Suriye (*)	12.000	13.000	14.000	12.700	-
Şili (*)	7.500	8.500	12.969	12.969	-
Türkiye	26.800	30.331	34.400	35.800	37.900
Ukrayna	13.600	13.200	13.000	12.600	12.600
Yunanistan (*)	9.391	9.591	9.654	10.000	-
Diğer	92.037	89.825	94.250	92.178	159.171
Toplam	345.592	353.569	363.394	350.157	369.766

(*) Erişim tarihi itibari ile veriler yayınlanmamıştır.

Dünya kiraz üretiminin büyük bir bölümü Kuzey Yarım Küre’de gerçekleşmekte ve özellikle Avrupa Kıtası’nda yoğunlaşmaktadır. Dünya kiraz üretiminin yıllara göre gelişimi çizelge 4.2’de görülmektedir.

Çizelge 4.2 Dünya kiraz üretiminde belli başlı ülkelerin kiraz üretim miktarı (ton)
(Anonim 2011a)

ÜLKELER	YILLAR				
	2005	2006	2007	2008	2009
ABD	227.522	266.349	281.862	225.073	390.000
Almanya	27.911	31.637	34.452	25.166	43.900
Fransa	69.024	68.122	47.557	39.576	42.000
İran (*)	224.892	225.000	200.000	198.768	-
İspanya	95.726	91.672	75.738	62.900	90.000
İtalya	101.295	110.910	106.189	134.407	125.900
Özbekistan	22.000	53.605	55.000	61.000	67.000
Polonya	37.508	38.364	20.186	40.818	50.505
Romanya	117.859	104.791	65.163	67.664	67.874
Rusya	93.000	50.000	100.000	63.000	69.000
Suriye	53.441	62.966	75.034	48.300	76.055
Şili (*)	35.000	40.000	60.000	60.000	-
Türkiye	280.000	310.254	398.141	338.361	417.694
Ukrayna	100.200	48.900	68.200	74.700	53.000
Yunanistan	44.201	43.700	52.595	42.000	42.000
Diğer	334.292	320.341	327.038	320.498	615.179
Toplam	1.863.871	1.866.611	1.967.155	1.802.231	2.150.107

(*) Erişim tarihi itibari ile veriler yayınlanmamıştır.

Çizelge 4.2 incelendiğinde, 2005 yılında 1.86 milyon ton civarında olan üretim miktarı yıllar itibarıyla artış göstermiş ve 2007 yılında yaklaşık %6 oranında artarak 1.97 milyon tona yükselmiştir. Buna karşın 2008 yılında ise bir önceki yıla göre yaklaşık %9 oranında düşerek 1.80 milyon tona gerilemiştir. 2009 yılına gelindiğinde ise, verilerin bir kısmı tahmini verilerden oluşmakla beraber bir önceki yıla göre %19,3 oranında bir artış göstererek son zamanların en yüksek miktarına ulaşmıştır (Çizelge 4.2).

Türkiye 2005-2009 yılları arasında Dünya kiraz üretiminde ilk sırada yer almaktadır. 2005 yılında 280.000 ton olan Türkiye üretimi %42,2 oranında yükselerek 2007 yılında 398.141 tona ulaşmıştır. Daha sonra 2008 yılında bir önceki yıla göre %15 oranında azalarak 338.361 tona gerilemiştir. Buna karşın 2009 yılında ise, bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında, %23,4 oranında bir artış görülmüş olup, son yıllardaki en yüksek orana ulaşmıştır. 2009 yılı ilgili verilerine göre, Dünya kiraz üretiminde Türkiye'nin payı %19,43 olup, sırasıyla Türkiye'yi %18,14 ile ABD, ABD'yi %5,86 ile İtalya ve İtalya'yı %4,19 ile İspanya izlemektedir. 2009 yılında İran ile ilgili verilere ulaşamamış olup, 2008 yılı Dünya kiraz üretiminde %11'lik payı ile İran üçüncü sırada yer almıştır (Çizelge 4.2).

Dünya kiraz verimi yıllara göre değişmekle beraber ortalama 5,41 ton/ha'dır. 2009 yılı itibariyle ülkeler bazında kiraz üretiminde en yüksek verim alan ülke 11,30 ton/ha ile ABD yer alırken, 11,02 ton/ha ile Türkiye ikinci sırada yer almıştır.

4.1.2 Dünya kiraz dış ticaretindeki değişmeler

4.1.2.1 Dünya kiraz ihracat durumu

Dünya kiraz ihracatına ilişkin 2005-2008 yıllarına ait veriler çizelge 4.3'te yer almaktadır.

Çizelge 4.3 incelendiğinde, Türkiye Dünya kiraz ihracatında miktar bazında 2005 yılında ABD'nin ardından ikinci sırada, 2006 ve 2007 yılında ilk sırada ve 2008 yılında ise ABD ve Şili ülkelerinden sonra üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. 2008 yılı verilerine bakarak, Dünya kiraz ihracatının yarısı ABD, Şili ve Türkiye tarafından karşılandığı görülmektedir. Türkiye'nin kiraz ihracatı 2005 yılında 34.793 ton iken, 2007 yılında %63,9 oranında artış göstererek 57.019 tona ulaşmıştır. Çizelgede yer alan yıllar ele alındığında 2008 yılı miktar bazında ihracatın en düşük gerçekleştiği yıl olup, bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında Türkiye'nin ihracat miktarında yaklaşık %50 oranında bir düşüşün yaşandığı görülmektedir. 2008 yılı verilerine bakarak 252.220 tonluk Dünya kiraz ihracatının Türkiye %11,32'sini karşılamaktadır (Çizelge 4.3).

Çizelge 4.3 Dünya kiraz ihracatında belli başlı ülkelerin kiraz ihracat miktarı ve değeri(Anonim 2011a)

ÜLKELER	YILLAR							
	2005		2006		2007		2008	
	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)
ABD	48.394	217.871	42.804	205.927	54.935	274.817	50.905	298.898
Avusturya	19.160	66.516	22.494	83.265	18.509	78.440	10.947	64.757
Fransa	8.485	25.445	8.515	28.778	3.730	16.466	2.944	15.042
İspanya	13.676	39.127	22.117	64.461	8.401	30.223	13.462	46.692
İtalya	11.671	36.064	6.436	22.048	8.216	37.135	9.230	49.326
Şili	17.916	56.044	22.462	74.307	26.885	107.516	44.782	144.750
Türkiye	34.793	92.146	53.867	101.981	57.019	106.666	28.549	113.445
Diğer	60.681	114.546	80.601	146.694	63.612	158.225	91.401	240.901
Toplam	214.776	647.759	259.296	727.461	241.307	809.488	252.220	973.811

Türkiye, Dünya kiraz ihracatında değer bazında 2005 ve 2006 yıllarında ABD'nin ardından ikinci sırada, 2007 ve 2008 yıllarında ise ABD ve Şili ülkelerinden sonra üçüncü sırada yer almaktadır. Kirazdan elde edilen gelir yıllar bazında artış göstermiş olup, 2005 yılında 92.146.000 ABD Doları olan ihracat değerimiz 2008 yılında %23,1 oranında artış göstererek 113.445.000 ABD Doları'na yükselmiştir (Çizelge 4.3).

Dünya kiraz birim ihracat fiyatları, 2005 yılında 3,02 \$/kg, 2006 yılında 2,81 \$/kg'a düşmüş, 2007 yılında 3,35 \$/kg, ardından da 2008 yılında ise 3,86 \$/kg olarak gerçekleşmiştir. Türkiye kiraz birim ihracat fiyatları ise; 2005 yılında 2,65 \$/kg, 2006 yılında 1,89 \$/kg, 2007 yılında 1,87 \$/kg ve 2008 yılında ise 3,97 \$/kg'a yükselerek son dört yıl içinde ilk kez dünya ortalamalarının üzerine çıkmıştır.

4.1.2.2 Dünya kiraz ithalat durumu

Dünya kiraz ithalatına ilişkin 2005-2008 yıllarına ait veriler çizelge 4.4'te yer almaktadır. Çizelgeden de görüleceği üzere, 2005 yılında 216.403 ton iken, 2008 yılında 272.101 tona ulaşmıştır. Dünya kiraz ithalat değeri de yaklaşık 709 milyon dolardan, 1.054 milyon dolara yükselmiştir. 2008 verilerine baktığımızda; Dünya kiraz ithalatının 53.890 tonunu (%19,81) Rusya, 24.689 tonunu Kanada (%9,07), 24.668 tonunu ABD (%9,07), 23.027 tonunu Almanya (%8,46) yapmaktadır. En büyük ithalatçı ülkenin Rusya olduğu ve Türkiye'nin ise çok az bir miktarda kiraz ithalatı yaptığı görülmektedir.

Çizelge 4.4 Dünya kiraz ithalatında belli başlı ülkelerin kiraz ithalat miktarı ve değeri (Anonim 2011a)

ÜLKELER	YILLAR							
	2005		2006		2007		2008	
	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)
ABD	9.420	28.936	12.753	42.669	15.469	50.670	24.668	84.074
Almanya	28.844	85.738	30.512	94.915	26.314	96.788	23.027	100.537
Avusturya	21.710	75.240	24.980	91.400	20.348	87.832	12.361	73.022
Birleşik Krallık	19.622	74.469	21.528	86.417	16.792	78.750	15.567	75.591
Kanada	13.785	62.603	19.806	82.236	25.496	108.528	24.689	123.728
Rusya	33.786	41.856	48.032	59.737	59.478	96.001	53.890	92.099
Türkiye	17	82	4	10	18	110	74	488
Diğer	89.219	339.476	104.039	372.482	99.564	416.407	117.825	504.510
Toplam	216.403	708.400	261.654	829.866	263.479	935.086	272.101	1.054.049

4.2 Türkiye’de Kiraz Üretim Durumu

4.2.1 Türkiye’de kiraz ağaç sayısı ve üretim miktarındaki değişimler

Türkiye’de meyve üretimi; halkın beslenmesi, meyve işleyen sanayilere hammadde temin etmesi ve dış ticarete konu olması yönünden önemli bir üretim faaliyeti durumundadır.

Türkiye’de üretilen sert çekirdekli meyveler gurubunda kiraz üretimi kayısı ve şeftaliden sonra üçüncü sırada yer alır. Kiraz, ilkbaharda meyve türü sayısının az olduğu bir dönemde pazara çıkması, güzel rengi, kendine özgü tadı ile zevkle tüketilmektedir. Türkiye’deki farklı ekolojiye sahip değişik bölgeler ve çeşitlerin olgunlaşma zamanları dikkate alındığında, kiraz meyvesini Mayıs ayı başından Temmuz ayı ortasına kadar soğuk hava depolarında muhafazaya gerek duymadan, pazarlarda yer almaktadır (Özçağırın vd. 2003).

Çizelge 4.5 Başlıca kiraz üreticisi illerde ağaç sayıları ve üretim durumu (Anonim2011b)

İLLER	YILLAR							
	2006		2007		2008		2009	
	Üretim (ton)	Toplam Ağaç Sayısı	Üretim (ton)	Toplam Ağaç Sayısı	Üretim (ton)	Toplam Ağaç Sayısı	Üretim (ton)	Toplam Ağaç Sayısı
Afyon	18.434	522.169	43.899	528.124	10.385	535.164	35.224	539.091
Amasya	13.353	708.660	18.089	725.350	24.146	779.700	26.745	839.935
Antalya	6.346	212.867	10.545	261.825	12.182	276.345	10.729	280.861
Bursa	17.622	686.476	24.392	858.930	30.577	826.830	28.882	918.360
Denizli	8.293	435.222	16.075	613.542	6.838	661.764	15.520	706.074
Isparta	13.983	630.495	16.587	657.305	16.854	749.440	20.605	768.615
İzmir	53.163	2.342.755	62.870	2.677.410	31.940	3.010.274	50.884	2.996.224
Konya	18.744	1.136.072	28.135	1.449.176	18.703	1.513.565	28.442	1.541.113
Manisa	32.368	1.936.310	35.491	2.727.740	22.968	2.894.990	39.844	2.918.980
Mersin	6.909	413.933	9.637	442.266	10.419	459.620	11.337	459.085
Sakarya	22.048	296.030	10.651	403.740	14.593	411.165	12.435	417.875
Diğer	98.991	6.532.184	121.770	7.136.202	138.756	7.425.165	137.047	7.832.384
Toplam	310.254	15.853.173	398.141	18.481.610	338.361	19.544.022	417.694	20.218.597

Çizelge 4.5 incelendiğinde, Türkiye’nin kiraz üretimi yapılan illerin kiraz ağaç sayıları (meyve veren ve meyve vermeyen birlikte verilmiştir) ve üretim miktarları yer almaktadır. 2009 verilerine bakıldığında; Türkiye kiraz üretiminin 50.884 tonunu İzmir

(%12,18), 39.844 tonunu Manisa (%9,54), 35.224 tonunu Afyon (8,43), 28.882 tonunu Bursa (%6,91), 28.442 tonunu Konya (%6,81), 26.745 tonunu Amasya (6,40) karşılamaktadır. Bu altı ilin üretim miktarının toplamı Türkiye kiraz üretiminin %50,27'sine karşılık geldiği görülmektedir (Çizelge 4.5).

Türkiye'de 2006 yılından 2009 yılına kadar kiraz ağaç sayısında devamlı bir artışın olduğu görülmektedir. 2006 yılında 15.853.173 olan ağaç sayısı 2009 yılında %27,54 oranında artarak 20.218.597'e yükselmiştir. 2009 yılı verilerine göre illerin sahip oldukları ağaç sayılarına baktığımızda; 2.996.224 ağaç ile İzmir (%14,82), 2.918.980 ağaç ile Manisa (%14,44), 1.541.113 ağaç ile Konya (%7,62), 918.360 ağaç ile Bursa (%4,54) yer almaktadır.

Ağaç başına verim ise yıllara göre değişmekle beraber 2009 verilerine kapsamında; en fazla ağaç başına verim alan il 65 kg ile Afyon olurken, İzmir ve Manisa ise, en az verim alan il olmuşlardır (Anonim 2011b). İzmir ve Manisa'da ağaç başına verimin az olmasının sebebi, meyve vermeyen yaşta ağaç sayısının fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

4.2.2 Türkiye'de kiraz ihracat ve ithalat durumu

Ülkemizin şanslı olduğu meyve türlerinden biri de kirazdır. İklim avantajı nedeniyle ülkemizde mayıs-ağustos ayları arasında üç ay taze kiraz bulunmaktadır. Kiraz ihracatımız yıldan yıla artış göstermiştir. Buna rağmen yurt dışı talep tam olarak karşılanamamıştır (Anonim 2007).

Türkiye'nin 2005-2008 yılları arasında gerçekleştirmiş olduğu kiraz ihracat ve ithalatına ilişkin veriler çizelge 4.6'da yer almaktadır.

Çizelge 4.6 Yıllar itibariyle Türkiye’de kiraz dış ticaret durumu
(Anonim 2011a)

Yıllar	İhracat		İthalat	
	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)	Miktar (ton)	Değer (1.000 \$)
2005	34.793	92.146	17	82
2006	53.867	101.981	4	10
2007	57.019	106.666	18	110
2008	28.549	113.445	74	488

Çizelge 4.6 incelendiğinde, Türkiye’nin kiraz ithalatının neredeyse yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. 2005 yılında 34.793 ton olan kiraz ihracat miktarı, 2007 yılında yaklaşık %64 oranında artarak 57.019 tona yükselmiş ve 2008 yılında ise, bir önceki yıl ile kıyaslandığında yaklaşık %50 oranında azalarak 28.549 tona gerilemiştir. Kiraz ihracat değeri ise 2005 yılında 92.1 milyon ABD Doları iken yıllar bazında artış göstermiş ve 2008 yılında ise %23,1 oranında artarak 113,4 milyon ABD Dolarına yükselmiştir (Çizelge 4.6).

4.3 Ereğli İlçesinde Kiraz Üretim Durumu

Bitkisel ve hayvansal üretim açısından önemli bir potansiyele sahip Ereğli İlçesinde meyvecilik tarımı içerisinde Beyaz Kiraz (Starks Gold) önemli bir yere sahiptir. Meyvecilik yoğun olarak İlçenin güney, güney-doğu ve güney-batı kesimlerinde kalan Orta Toros eteklerinde bulunan köy ve beldelerinde ağırlıklı olarak yapılmaktadır. Başlıca ve önemli olarak yetiştirilen meyve çeşitleri elma, kiraz, kayısı, şeftali, armut, vişne gibi meyvelerden oluşmaktadır. Dikim alanı ve üretim miktarı itibariyle üretimi gerçekleştirilen meyveler içerisinde ilk sırada elma ikinci sırada ise kiraz yer almaktadır. İlçede daha çok beyaz kiraz üretimi yaygın olup, Türkiye’de en çok beyaz kiraz yetiştiren yer Ereğli İlçesidir. Ereğli İlçesinin yıllık beyaz kiraz üretim miktarı iklim faktörleri (ilkbahar geç donları) göz önüne alındığında yaklaşık 10.000 ton civarındadır. Bununda 6.000-7.000 tonu İtalya başta olmak üzere diğer Avrupa ülkelerine sapı ve çekirdeği ayıklandıktan sonra salamura olarak ihraç edilmekte ve yıllara göre değişmekle birlikte 3-4 milyon dolar İlçe ve Ülke ekonomisine katkı

sağlanmaktadır. Bu nedenle beyaz kiraz özellikle İlçenin Güneyinde yer alan Toroslar'ın eteğine kurulu olan köylerin başlıca geçim kaynağı olup, adeta can damarı durumundadır (Anonim 2011c).

Ereğli İlçesinde ilk kez beyaz kiraz üretim faaliyetinin ne zaman gerçekleştirildiği ile ilgili kesin bir bulguya rastlanılmamış olup, ancak köy toplantıları, anahtar kişilerle yapılan görüşmeler ve anket yapılan deneklerden edinilen bilgiler ışığında, 1950'li yıllarda Ayrancı'dan, (Karaman İlinin ilçesi) Ayrancı'ya ise Kırım Yarım Adasından Tatar göçmenleri tarafından getirildiği söylenmektedir.

Ereğli İlçesinin 2006-2010 yıllarına ait üretici sayısı, üretim alanı, meyve veren ve meyve vermeyen ağaç sayısı ve üretim miktarına ait veriler çizelge 4.7'de yer almaktadır.

Çizelge 4.7 Ereğli İlçesinde kiraz üretim durumu (Anonim 2011d)

Yıllar	Üretici Sayısı	Üretim Alanı (da)	Meyve Veren Ağaç Sayısı (adet)	Meyve Vermeyen Ağaç Sayısı (adet)	Üretim Miktarı (ton)
2006	603	3.250	83.950	1.150	8.350
2007	616	3.450	84.200	1.200	7.550
2008	638	3.400	84.100	1.000	4.100
2009	651	3.350	84.700	4.060	6.550
2010	672	3.450	84.900	1.500	8.450

Çizelge 4.7 incelendiğinde, üretici sayısı yıllar bazında devamlı artış göstermiş olup, 2006 yılında 603 olan üretici sayısı 2010 yılında %11,44 oranında artarak 672 kişiye yükselmiştir. Üretim alanı 2006 yılında 3.250 da iken, yıllar içinde hafif dalgalanmalar göstermiş olup, 2010 yılına gelindiğinde %6,2 artarak 3.450 da alana yükselmiştir. Üretim alanının ortalama olarak 3.380 da olduğu görülmektedir. Meyve veren ağaç sayısında yıllar bazında çok fazla bir değişiklik yaşanmamış olup, ortalama 84.370 adet olduğu görülmektedir. Kiraz üretimi olumsuz iklim koşullarına bağlı olarak dalgalanmalar göstermektedir. 2008 yılı tüm Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kiraz üretim miktarında düşüşün yaşandığı bir yıldır. Anılan yılda Dünya kiraz üretiminde

%8,38, Türkiye üretiminde %15, Konya üretiminde %33,52 oranında bir düşüşün olduğu ve en fazla düşüşün ise %45,70 Ereğli İlçesinde beyaz kiraz üretiminde yaşandığı görülmektedir. 2008 yılından sonra beyaz kiraz üretimi %60 oranında artarak 2009 yılında 6.550 tona yükselmiştir. 2010 yılı son beş yılın en fazla beyaz kiraz üretiminin gerçekleştiği yıl olduğu ve bir önceki yıl ile kıyaslandığında artışın %29 oranında gerçekleştiği görülmektedir.

5. ARAŞTIRMA BÖLGESİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

5.1 Ereğli İlçesinin Coğrafi Konumu

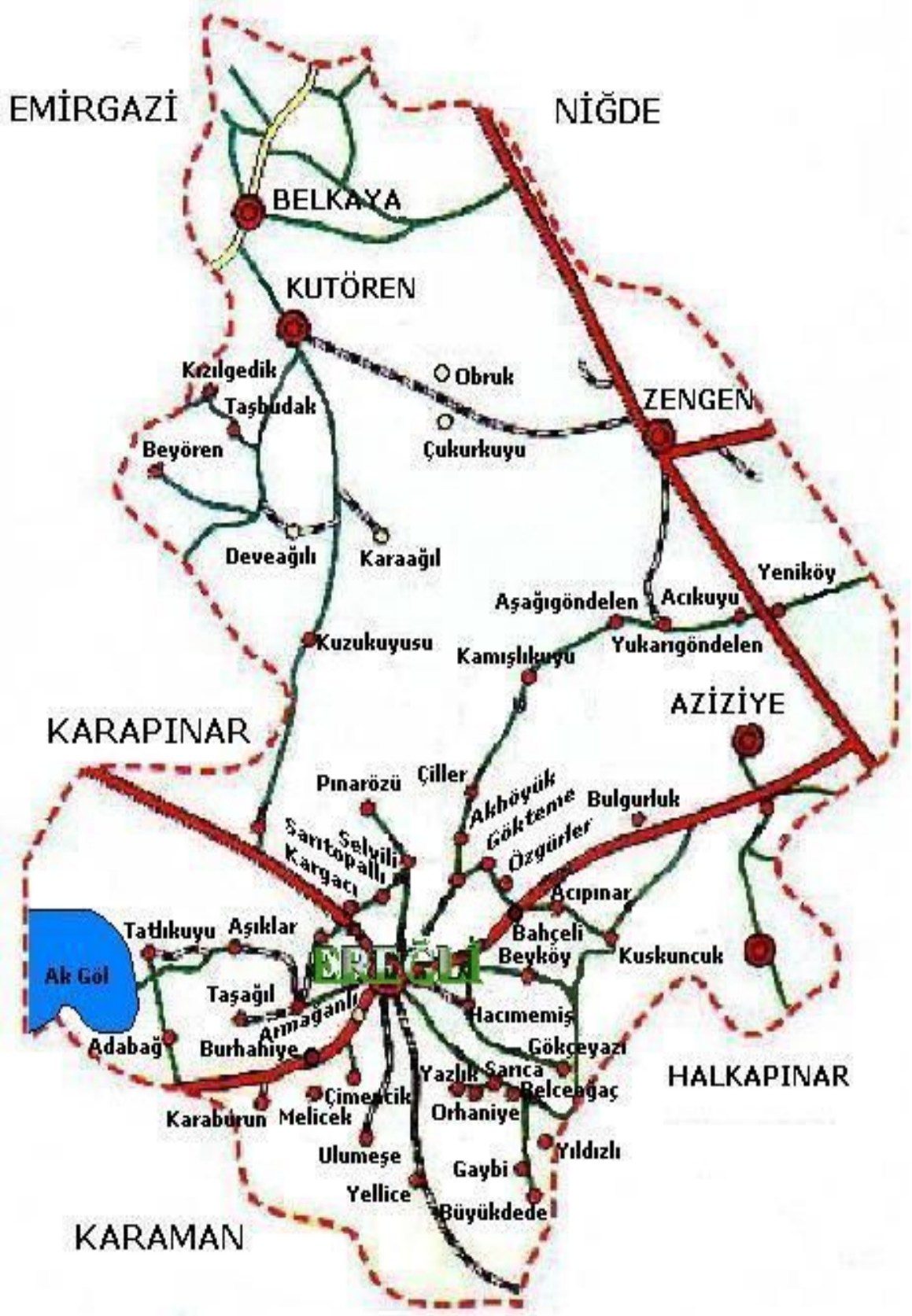
Araştırma bölgesi olarak seçilen Ereğli İlçesi, İç Anadolu Bölgesi'nin Konya Ovası'ndan güneye doğru uzanan ve Toros Dağları'nda son bulan düzlüğünde, 37°- 38° kuzey enlemleri ile 34,5°- 35,5° doğu boylamları arasında yer almaktadır.

İlçenin kuzeyi düzlük bir görünümde iken, güneyi oldukça engebelidir. Ereğli İlçe merkezinin 20 km güneyinden geçen Toros Dağları'ndan başka, kuzeyinde 3.254 metreye ulaşan ve sönmüş volkanik bir dağ olan Hasan Dağı yer almakta ve kuzeybatısında bulunmaktadır (Anonim 2010a).

Ereğli İlçesinin denizden yüksekliği 1.054 m olup, doğusunda Ulukışla, kuzeydoğusunda Bor, kuzeyinde Aksaray, kuzeybatısında Karapınar, batısında Ayrancı, güneyinde Halkapınar ve Toros Dağları ile Mersin İli bulunmaktadır (Anonim 2010a). Ereğli, bağlı bulunduğu Konya İline 153 km uzaklıktadır (Anonim 2010b).

Toplam yüz ölçümü 2.260 km² olan Ereğli İlçesi, bünyesinde 6 belde ve 44 köy bulundurmaktadır. Ereğli, yüzölçümü itibariyle; 38.873 km² alana sahip Konya İlinin dördüncü büyük ilçesi olarak, il topraklarının %5,81'ini kaplamaktadır (Anonim 2010c). Ereğli İlçesinin belde ve köylerini gösteren harita şekil 5.1'de yer almaktadır.

İlçenin en önemli akarsuyu Toros Dağları'nın bir parçası olan Bolkar Dağları'ndan çıkan ve çıktığı köyün adını alan İvriz Çayı'dır. İvriz Çayı dışında akarsu olarak Delimahmutlu Deresi ve Karasu Deresini bünyesinde bulunduran Ereğli'de, göl olarak ise Akgöl (Ereğli Sazlıkları) mevcuttur (Anonim 2010a).

Şekil 5.1 Ereğli Haritası (Anonim 2010a)

5.2 Ereğli İlçesinin Toprak Yapısı

Ereğli İlçesinde, düz bir ovada yer alan tarıma elverişli topraklar, taban ve yamaç arazi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İlçe topraklarının büyük bir bölümü, eğimleri %0-2 arasında değişen taban arazilerden oluşmaktadır. Genelde İlçenin kuzeydoğu, doğu, güneydoğu, güney ve güneybatısında yer alan yamaç arazilerin eğimi ise %3-8 arasında değişmektedir (Beyribey ve Tatlıdil 1997).

Ereğli toprakları alüvyal ve kolloviyal olarak iki kısımda incelenebilir. Alüvyal topraklar genelde ağır bünyeye ve granüler yapıya sahipken, kolloviyal toprakların yapısı ağır kilden kumlu tına kadar değişmektedir. İlçe topraklarının pH'sı 8,5-9,0 arasındadır (Munsuz vd. 1999).

İlçe toprakları incelendiğinde; üst ve alt topraklarda kil hakimdir. Üst toprakların rengi siyahtan açık kahverengiye, alt toprakların rengi ise açık kahverengiden koyu kahverengiye ve siyaha kadar değişen bir durum göstermektedir. Topraklar 130 cm ve daha fazla bir derinliğe sahiptir. Fakat bir kısım yamaç arazide bu derinlik 40 ila 100 cm arasında değişmektedir (Nimetoğlu 2008).

İlçenin büyük bir bölümünde yer alan alüvyal topraklar tarımsal faaliyete belirli sınırlamalar getirmekte, bu topraklarda drenaj önlemleri alınarak tarım yapılabilir. Kalsiyum, Ereğli topraklarında hakim mineraldir. Tuzluluk, ilçe topraklarının büyük kısmında önemli bir problemdir. Ancak tuzların cinsi ile toprağın yapısının ve geçirgenliğinin iyi olması, tuzluluk ıslahını mümkün kılmaktadır (Nimetoğlu 2008).

5.3 Ereğli İlçesinin Su Kaynakları

Ereğli İlçesinde su kaynağı olarak; baraj, gölet, göl, akarsu ve yeraltı suyu (kuyu ve artezyen) olanakları kullanılmaktadır.

Ereğli İlçesinin en önemli akarsuyu Toros Dağları'nın bir parçası olan Bolkar Dağları'nda çıkan ve çıktığı köyün adını alan İvriz Çayı'dır. İvriz Çayı, doğusundaki Delimahmutlu Köyünden gelen Delimahmutlu Deresi ile birleşir ve kaynağından 5 km

kuzeyde bulunan İvriz Barajına dökülür. Üzerine kurulan İvriz Barajı ile Ereğli Ovasındaki tarım alanlarının sulanmasını sağlayan İvriz Çayı, diğer taraftan Ereğli İlçesinin içme suyu ihtiyacını da karşılamaktadır (Anonim 2010a).

Toros Dağları'nın kuzey yamaçlarından akışa geçen İvriz Çayı; Ereğli Kapalı Havzasına yönelir. İlçe sınırlarındaki akarsular, kar ve yağmur beslemelidir. Bölgenin yağış rejimine bağlı olarak düzensiz bir akışa sahip olan bu akarsuların yıllık ve aylık debileri arasında büyük farklar bulunmaktadır. Bu nedenle İvriz Çayında değişik zamanlarda taşkınlar meydana gelmektedir. İvriz Çayının ortalama debisi 5 l/s'dir (Nimetoğlu 2008).

Yeraltı su rezervi, ilçenin bir diğer önemli su kaynağıdır. Bor İlçesinden Ereğli yönüne akan yıllık yeraltı suyunun rezervinin 25 milyon m³ olduğu tahmin edilmektedir (Anonim 1999).

Ereğli iklimi gereği sulama, Ereğli topraklarının niteliği gereği de drenaj, verimli bir tarımsal faaliyet için önem taşımaktadır.

5.4 Ereğli İlçesinin Arazi Varlığı

Ereğli İlçesinde bulunan arazilerin çeşitlerine göre dağılımı çizelge 5.1'de görülmektedir.

Çizelge 5.1 Ereğli İlçesinde arazi dağılımı (Anonim 2010d)

Arazi Nevi		Tarım Arazisi Dağılımı (ha)	Oranı (%)	GenelArazi Dağılımı (ha)	Oranı (%)
Tarım arazisi				109.786	78,19
	<i>Tarla</i>	<i>55.280</i>	<i>50,35</i>		
	<i>Nadas</i>	<i>47.162</i>	<i>42,96</i>		
	<i>Meyve</i>	<i>5.377</i>	<i>4,90</i>		
	<i>Sebze</i>	<i>1.661</i>	<i>1,51</i>		
	<i>Bağcılık</i>	<i>306</i>	<i>0,28</i>		
Çayır-mera				17.420	12,41
Tarım dışı arazi				9.143	6,51
Orman vefundalık				4.067	2,89
Toplam		109.786	100,00	140.416	100,00

Çizelge 5.1 incelendiğinde, Ereğli İlçesinin arazi dağılımının %78,19'u tarım arazisi, %12,41'i çayır-mera, %6,51'i tarım dışı arazi, %2,89'u orman ve fundalıktan oluşmaktadır. Tarım arazilerinin, %50,35'inde tarla tarımı, %4,90'ında meyve yetiştiriciliği, %1,51'inde tarla sebzeciliği yapılırken, %0,28'lik oranla küçük bir alanda ise bağcılık faaliyetleri sürdürülmektedir. Tarım arazilerinin yarısına yakın bir kısmı olan %42,96'sı ise nadas alanı olarak ayrılmaktadır (Çizelge 5.1).

5.5 Ereğli İlçesinin Bitki Örtüsü

Doğal bitki örtüsü, düzlük kesimlerde kurakçıl-otsu, dağlık kesimlerde ise ormanlıktır. Ereğli'nin batı ve kuzeyinde yer alan hidromorfikalüviyal topraklarda tuza dayanıklı karnı, saz, yosun, acı ayrık vb. bitkiler yaşar. Bu tür bitkiler tuzcul step bitkileridir. Ovanın diğer kesimleri tuzu seven ot ve çalılıklarla kaplıdır (Anonim 1992).

Dağlık bölgelerde, orman örtüleri ve çalılıklar görülür. Çizelge 5.1'de görülen Ereğli ilçesine ait arazi dağılımı incelendiğinde; %2,90'lık oranla orman ve fundalıklar, 4.067 ha'lık bir alanı kaplamaktadır (Anonim 2010d). Ereğli Orman İşletme Şefliği tarafından; sedir, ardıç ve karaçam ağaçlandırması ve bozuk meşe ormanlarını ihya çalışması yapılmaktadır. Akarsu kıyılarında söğüt, kavak ve çeşitli doğal bitki örtüleri de bulunmaktadır (Nimetoğlu 2008).

5.6 Ereğli İlçesinin İklim Özellikleri

İç Anadolu Bölgesi, karasal iklim kuşağının etkisi altındadır. Karasal iklimin en belirgin özelliği, etkilediği bölgelerde yazların sıcak, kışların soğuk geçmesidir. Kış mevsiminin erken başladığı karasal iklim bölgelerinde, yaz mevsimi de kış kadar erken başlar ve sıcaktır, fakat nispi nemin düşük olmasından dolayı ilkbahar mevsiminde hissedilen bu erken ısınma, yer seviyesini yaz mevsimindeki sıcaklık kadar etkilemez. Bununla birlikte, özellikle Temmuz ve Ağustos aylarında, sıcaklığın en yüksek olduğu dönemde, havanın geceleri bulutsuz ve açık olması sebebiyle gece ve gündüz arasındaki sıcaklık farkı daha fazladır (Yayvan 2001).

Ereğli de, karasal iklim kuşağında yer almakta ve coğrafi konumu itibariyle Akdeniz’e yakın olmasına rağmen, dağların denize paralel olarak uzanması nedeniyle deniz etkisinden uzak kalmaktadır (Beyribey ve Tatlıdil 1997).

Ereğli İlçesinde klimatolojik ölçümler, 1944 yılında yağış istasyonu olarak kurulan, 1968 yılından itibaren büyük klima istasyonu olarak çalışmalarını sürdüren Ereğli Meteoroloji İlçe Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Bu birim ayrıca, kurulum işlemleri 2007 yılında tamamlanarak faaliyete geçirilen “İnsansız-Otomatik Meteoroloji İstasyonu”ndan da iklim parametrelerine ait detaylı ölçümler yapmaktadır. 2006 yılına kadar manuel şekilde ölçümü yapılan meteorolojik veriler, aylık olarak cetvellere kaydedilmek suretiyle, Meteoroloji Genel Müdürlüğü’nün ilgili birimlerinde uzun yıllar verisi haline getirilmiş ve araştırmacılara sunulmuştur. Ancak 2007 yılından itibaren, İnsansız-Otomatik Meteoroloji İstasyonu’nun kayıt altına aldığı ölçüm değerleri esas kabul edilerek, (2007-2016 yılları arasında) en az 10 yıllık uzun yıllar verisinin oluşturulması hedeflenmektedir.

Ereğli Meteoroloji İstasyonunda yapılan ölçümlere göre; 1975-2006 yılları arasındaki 32 yıllık döneme ait; aylara göre “ortalama nispi nem”, “ortalama sıcaklık”, “ortalama en yüksek sıcaklık”, “ortalama en düşük sıcaklık” ve “açık geçen gün sayısı” parametrelerinin uzun yıllar ortalamaları çizelge 5.2’de görülmektedir (Anonim 2008).

Çizelge 5.2 incelendiğinde, Ereğli İlçesinin yıllık ortalama sıcaklık verileri incelendiğinde, sıcaklıkların Nisan ayından itibaren 10 °C’nin, Haziran ayından itibaren de 20 °C’nin üzerine çıktığı görülmektedir. Aralık, Ocak ve Şubat aylarında ise ortalama sıcaklıkların 0 ilâ 2 °C arasında seyrettiği ve ilçenin en soğuk günlerini yaşadığı dikkat çekmektedir (Çizelge 5.2). Ereğli ilçesinde en soğuk gün, -26,0 °C sıcaklık değeriyle 11 Şubat 1992 tarihinde yaşanırken, en sıcak gün 30 Temmuz 2000 günü yaşanmış ve sıcaklık 41,3 °C olarak ölçülmüştür (Anonim 2008).

Çizelge 5.2 Ereğli İlçesine ait iklim verileri uzun yıllar ortalamaları (1975-2006)
(Anonim 2008)

Aylar	Nispi Nem (%)	Sıcaklık (°C)	En Yüksek Sıcaklık (°C)	En Düşük Sıcaklık (°C)	Açık Geçen Gün Sayısı
Ocak	75	0,0	5,2	-4,5	4
Şubat	71	1,4	7,0	-3,6	5
Mart	64	5,9	12,3	-0,2	7
Nisan	59	11,7	18,2	4,9	6
Mayıs	59	16,0	23,0	8,5	7
Haziran	53	20,3	27,6	11,9	15
Temmuz	50	23,4	31,4	14,4	24
Ağustos	53	22,7	31,3	13,6	25
Eylül	57	18,2	27,2	9,4	22
Ekim	64	12,4	20,7	5,3	14
Kasım	70	6,2	13,1	0,4	10
Aralık	75	1,7	7,0	-2,8	5
Yıllık Toplam	-	-	-	-	144
Yıllık Ortalama	62	11,7	18,7	4,8	-

5.7 Ereğli İlçesinde Ekonomik Yapı

Ereğli İlçesinde en önemli ekonomik faaliyet bitkisel ve hayvansal üretimdir. Toprakların verimliliği, iklim özelliklerinin tarıma elverişliliği ve sulama suyu temininin mümkün olması nedeniyle nüfusun yaklaşık %65'i tarımla uğraşmaktadır.

Ekonomik anlamda her türlü üretimin ana faktörlerinden biri işgücüdür. İşgücünün kaynağı ise nüfustur. İşgücünün arz ve talebi ile toplam nüfus, nüfusun yaş ve cinsiyete göre dağılımı, eğitim durumu vb. arasında doğrudan bir bağlantı bulunmaktadır. İşgücünün niteliği ve yeterliliği, nüfusun nitelik ve yeterliliğine de bağlıdır. Bu çalışmada Ereğli İlçesinin nüfus durumu, bu görüş yönünden sınırlandırılarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

5.7.1 Nüfus

Ereğli İlçesinin nüfus artış durumu, Türkiye ve Konya ile karşılaştırmalı olarak çizelge 5.3'te incelenmiştir.

Çizelge 5.3 Yıllara göre nüfus sayım sonuçları ve nüfus yoğunlukları (Anonim 2011b)

Sayım Yılı	Türkiye (*)		Konya (**)		Ereğli (***)		(*) Türkiye yüz ölçümü 785.347 km ² olarak alınmıştır. (**) Konya yüz ölçümü 38.873 km ² olarak alınmıştır. (***) Ereğli yüz ölçümü 2.260 km ² olarak alınmıştır.
	Nüfus	Yoğunluk (kişi/km ²)	Nüfus	Yoğunluk (kişi/km ²)	Nüfus	Yoğunluk (kişi/km ²)	
1990	56.473.035	72	1.750.303	45	116.847	52	
2000	67.803.927	86	2.192.166	56	126.117	56	
2007	70.586.256	90	1.959.082	50	134.438	60	
2008	71.517.100	91	1.969.868	51	135.161	60	
2010	73.722.988	94	2.013.845	52	135.071	60	

Çizelge 5.3 incelendiğinde, nüfus ve yüzölçümleri esas alınarak yapılan hesaplamalarda, Ereğli İlçesinin yüzölçümünün Türkiye yüzölçümünün %29'u olduğunu ve Ereğli İlçesinde Türkiye nüfusunun %18'inin yaşadığını göstermektedir (Çizelge 5.3). Ereğli, yüzölçümü itibariyle; Konya ilinin dördüncü büyük ilçesi olarak, il topraklarının %5,81'ini kaplamaktadır (Anonim 2010c).

2010 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre; Konya iline bağlı ilçeler arasında en fazla nüfusa sahip ilçe 508.102 kişi ile Selçuklu'dur. Ereğli İlçe Merkezi ise 95.658 kişilik nüfusu ile Konya'nın merkez ilçeleri Selçuklu, Meram ve Karatay'dan sonra şehir nüfusu en fazla olan ilçe merkezidir. Konya nüfusunun %6,71'i Ereğli'de yaşamaktadır (Anonim 2011b).

Ereğli nüfusu, 1990 nüfus sayımına göre 2010 yılında %15,6 artarken, nüfus yoğunluğu ise 52 kişiden 60 kişiye çıkmıştır. Bu hesaplamalar, ilçedeki nüfus ve nüfus yoğunluğunda belirgin bir artışın olmadığını ortaya koymaktadır. Konya ve diğer büyük şehirlere yoğun göç, nüfustaki durağanlığın sebebi olarak açıklanabilir.

2010 yılı Ereğli İlçesinin merkez ve belde/köy nüfusunun oranı Türkiye ve Konya ile karşılaştırmalı olarak çizelge 5.4'te incelenmiştir.

Çizelge 5.4 2010 yılı için merkez ve belde/köy nüfus toplamları (Anonim 2011b)

	Toplam Nüfus	Şehir	Oran (%)	Belde/Köy	Oran (%)
Ereğli	135.071	96.658	71,6	38.413	28,4
Konya	2.013.845	1.486.653	73,8	527.192	26,2
Türkiye	73.722.988	56.222.356	76,3	17.500.632	23,7

2010 yılı ADNKS verilerine göre, Türkiye nüfusunun %76,3'ü şehir merkezlerinde, %23,7'si belde ve köylerde yaşamaktadır. Konya'da bu oran %73,8 şehir, %26,2 belde ve köyler olarak dağılır, Türkiye ortalamalarına yakın bir değer sergilemektedir. Çizelge 5.4 incelendiğinde; Ereğli İlçesinde belde ve köy nüfusunun toplam nüfusa oranının %28,4 olduğu görülmektedir. Ereğli'deki belde ve köy nüfusu oranı, Türkiye ve Konya ortalamalarına göre daha yüksektir. Ereğli nüfusunun %71,6'sı ise ilçe merkezinde yaşamaktadır (Anonim 2011b).

Ereğli İlçe nüfusunun cinsiyet ve yerleşim birimlerine göre dağılımı çizelge 5.5'te görülmektedir.

Çizelge 5.5 incelendiğinde, ilçe merkezinde kadın nüfusun erkeklerden %1,04 oranında fazla olduğu görülmektedir. Bu oran ilçenin toplam nüfusuna da yansımakta ve ilçe genelinde toplam nüfusun %50,67'sini kadınlar oluştururken, %49,33'ünü erkeklerin oluşturduğu dikkat çekmektedir (Çizelge 5.5).

Çizelge 5.5 Ereğli İlçe nüfusunun cinsiyete ve yerleşim birimlerine göre dağılımı (2010) (Anonim 2011b)

Yerleşim Birimleri	Cinsiyet	Nüfus	Oran (%)
Şehir Nüfusu	Erkek	46.956	49,09
	Kadın	48.702	50,91
	Toplam	95.658	100,00
Belde ve Köy Nüfusu	Erkek	19.671	49,91
	Kadın	19.742	50,09
	Toplam	39.413	100,00
Toplam Nüfus	Erkek	66.627	49,33
	Kadın	68.444	50,67
	Toplam	135.071	100,00

Ereğli İlçe nüfusunun cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımı, iktisadi olarak faal olabilecek nüfusun belirlenebilmesi için belli yaş gruplarına göre sınıflandırılarak çizelge 5.6’da gösterilmiştir.

İlçe Merkezi nüfusunun yaş gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, ekonomik faaliyette bulunabilecek 15-49 yaş grubunun toplam nüfus içindeki oranı %51,76’dır. 15–49 yaş grubu içerisinde %50,71 ile kadın nüfus oranı, %49,29’luk erkek nüfus oranını geçmiştir.

Çizelge 5.6 Ereğli İlçesi nüfusunun cinsiyet ve yaş gruplarına göre dağılımı (2010) (Anonim 2011b)

Yaş Grupları	Cinsiyet	Nüfus	Toplam Nüfusa Oranı (%)
0-9	Erkek	11.397	16,29
	Kadın	10.605	
	Toplam	22.002	
10-14	Erkek	6.910	10,00
	Kadın	6.604	
	Toplam	13.514	
15-19	Erkek	6.260	8,94
	Kadın	5.821	
	Toplam	12.081	
20-29	Erkek	9.472	14,52
	Kadın	10.135	
	Toplam	19.607	
30-39	Erkek	9.729	14,73
	Kadın	10.161	
	Toplam	19.890	
40-49	Erkek	8.995	13,57
	Kadın	9.333	
	Toplam	18.328	
50+	Erkek	13.864	21,95
	Kadın	15.785	
	Toplam	29.649	
Toplam	Erkek	66.627	100,00
	Kadın	68.444	
	Toplam	135.071	

5.8 Ereğli İlçesine Ulaşım ve Pazar Durumu

Ereğli İlçesinde köylerle bağlantı karayolu ile sağlanmakta olup, yetiştiriciliği yapılan ürün çeşitleri ilçede veya ilçe dışında pazarlanabilmektedir.

Yetiştirilen ürünler genellikle kamyon veya traktörle ilçe merkezine getirilmektedir. Çiftçiler ürünlerini genelde Toprak Mahsulleri Ofisine (TMO), Şeker Fabrikasına veya tüccara satmaktadır. Kullanılan tarımsal girdiler Ereğli İlçe Tarım Müdürlüğünden, Tarım Kredi Kooperatifinden veya tüccardan temin edilmektedir (Beyribey ve Tatlıdil 1997).

6. ARAŞTIRMA BULGULARI VE TARTIŞMA

6.1 Deneklerin Sosyo-ekonomik Özellikleri

Bu bölümde; beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerin sosyo-ekonomik yapısını ortaya koymak amacıyla yaşları, aile büyüklüğü, eğitim düzeyi, tarımsal deneyim süresi, tarım dışı gelir düzeyi, gelir düzeyi, kayıt tutma tutumları, kredi kullanma, örgütlenme ve sosyal güvenlik durumu ele alınarak incelenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerin sosyo-ekonomik yapısındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymak amacı ile bu bölümde karşılaştırmalı analize yer verilmiştir. Araştırma bölgesindeki sosyal ve ekonomik karakteristikleri ortaya koymak bilgi ve teknolojinin transferine uygun metot geliştirmek ve denekler tarafından kullanılan enformasyon sistemlerini incelemek için gereklidir.

6.1.1 Deneklerin yaşı

Tarımsal faaliyette bulunan üreticilerin yaş durumu üretim sonuçlarını çeşitli şekillerde etkilemektedir (Akın 2003). Bu nedenle araştırma kapsamındaki deneklerin yaşlarının belirlenmesi sosyo-ekonomik yapılarının daha iyi bir biçimde ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, tarımsal faaliyet ile yaşamlarını sürdüren kırsal halkın yaş gruplarını belirlemek, bireye özgü bazı özelliklerle üretim biçimi arasındaki ilişkilerin ortaya konulması açısından da önemlidir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin yaş ortalaması 44,4 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin ise 44,7 olarak hesaplanmıştır. Tüm deneklerin yaş ortalaması ise 44,6 olarak hesaplanmıştır. Deneklerin yaş gruplarına ilişkin veriler oransal dağılım olarak çizelge 6.1’de verilmiştir.

Taluğ (1975), tarımda teknolojik yeniliklerin yayılması ve benimsenmesi üzerine yaptığı bir araştırmada, yaş ile tarımsal yeniliklerin benimsenmesi arasında önemli bir bağlantının olduğunu bildirmektedir.

Tatlđdil (1989), Ankara'nın Polatlı İlçesinde yağmurlama sulama teknolojisinin yayılması ve benimsenmesi üzerine etkili faktörleri ortaya koyduğu araştırmasında, üreticilerin yaşları ile ele alınan tarımsal teknolojiyi benimseme davranışı arasındaki ilişkinin istatistiksel anlamda önemli olduğunu saptamıştır.

Konyar ve Osborn (1990), yaptıkları bir araştırmada, çiftçinin tarım alanlarının korunması projesine katılmaya karar vermesi ile yaşı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirtmişlerdir.

Kutlar (2008), Antalya İli Merkez İlçede entegre mücadele yönteminin yayılması ve benimsenmesi üzerine yaptığı bir araştırmada, yaş grupları açısından projeye katılan ve katılmayan üreticiler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu saptamıştır.

Çizelge 6.1 Deneklerin yaşı

Yaşlar		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
20-30	Sayı (adet)	5	5	10
	Oran (%)	7,1	7,1	7,1
31-40	Sayı (adet)	20	26	46
	Oran (%)	28,6	37,2	32,9
41-50	Sayı (adet)	26	19	45
	Oran (%)	37,2	27,1	32,1
51-60	Sayı (adet)	15	17	32
	Oran (%)	21,4	24,3	22,9
61 ve üstü	Sayı (adet)	4	3	7
	Oran (%)	5,7	4,3	5,0
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,7101$, $p > 0,10$, istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.1 incelendiğinde, deneklerin %92,9'unun 30 yaş üzerinde ve çoğunluğunun 31-60 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Her iki grupta da en yüksek oran olan

%37,2, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde 41-50 yaşa, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ise 31-40 yaşa karşılık gelmektedir.40 yaşın üzerinde yaşa sahip deneklerin oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlarda %64,3, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda ise %55,7 olduğu belirlenmiştir (Çizelge 6.1). Bu verilere bakarak beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha yaşlı oldukları söylenebilir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin yaşları bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında yaş itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında yaş açısından farklılık önemli değildir.

6.1.2 Deneklerin aile büyüklüğü

Aile, ana-baba ve çocuklar ile diğer yakın akrabaların aynı çatı altında bir araya gelmesi ile ortaya çıkan sosyal bir kurumdur ve toplumun temelini oluşturur. Aile biyolojik anlamda neslin devamını sağlamakta, kültürel anlamda ise toplumun örf, adet ve gelenekleri gibi kültür değerlerini yeni kuşaklara aktarmaktadır. Bu bakımdan kırsal alanlarda ve çoğu toplumlarda en güçlü sosyal örgüt aile kurumudur (Soysal 1998).

Deneklerin hanelerinde yaşayan birey sayısına göre oransal dağılımları çizelge 6.2’de karşılaştırılmıştır. Araştırma bölgesinde ortalama aile büyüklüğü 3,86 olarak bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin aile büyüklüğü 3,41 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin ise 4,31’dir.

Çizelge 6.2 Deneklerin aile büyüklüğü

Aile büyüklüğü (birey)		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
2	Sayı (adet)	14	4	18
	Oran (%)	20,0	5,7	12,9
3	Sayı (adet)	25	14	39
	Oran (%)	35,7	20,0	27,9
4	Sayı (adet)	22	26	48
	Oran (%)	31,4	37,1	34,3
5	Sayı (adet)	6	15	21
	Oran (%)	8,6	21,4	15,0
6	Sayı (adet)	3	6	9
	Oran (%)	4,3	8,6	6,4
7	Sayı (adet)	0	3	3
	Oran (%)	0,0	4,3	2,1
8	Sayı (adet)	0	2	2
	Oran (%)	0,0	2,9	1,4
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,004427, p<0,10, istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.2 incelendiğinde, araştırma bölgesindeki deneklerin %75,1'inin aile büyüklüğü 2 ile 4 birey arasında değişmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %35,7'sinin aile büyüklüğü 3 bireyden, %31,4'ünün ise 4 bireyden oluşmaktadır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %37,1'inin aile büyüklüğü 4 bireyden ve %21,4'ünün ise 5 bireyden oluşmaktadır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin aile büyüklüğü en fazla 6 bireyden olurken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin aile büyüklüğü ise 8 bireyden oluşmaktadır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin aile büyüklüğü 6 bireyden fazla olanların oranı %7,2'dir (Çizelge 6.2).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin aile büyüklüğü bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında aile büyüklüğü itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre aile büyüklüğü bakımından daha küçük (çekirdek) aile olduğu, eğitim düzeyi arttıkça aile büyüklüğünün azaldığı istatistiksel olarak da %99 güvenilirlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

6.1.3 Deneklerin eğitim düzeyi

Eğitim düzeyi, her alanda olduğu gibi kırsal alanda da kişilerin sosyo-ekonomik durumunu ortaya koymada önemli göstergelerden biridir. Ancak yapılan çalışmalar, tarım sektöründe okuma yazma oranının diğer sektörlerle göre daha düşük olduğunu göstermektedir (Özçatalbaş ve Gürgen 1998). Yenilikçi teoriye göre, yenilikçiler geç benimseyenlerden daha iyi eğitim almışlardır ve yerel topluluklarının dışında daha fazla sosyal iletişim kurma eğilimindedir (Rogers 1983).

Eğitim düzeyi, çiftçilerin yenilikleri takip etmelerinde, gerekli bilgi kaynaklarına ulaşma, ilgili kurum ve kuruluşlarla iletişim kurma özgüvenine sahip olmalarında, üretim faaliyetlerinde, öğrendikleri tarımsal bilgileri uygulamalarında, elde edilen gelirleri değerlendirmelerinde ve risk alma gibi birçok konuda en önemli etkenlerden biridir. Nitekim Taluğ'un (1975), Ankara İli Polatlı İlçesinde yapmış olduğu bir araştırmada, üreticilerin eğitim durumunun, teknolojik yeniliklerin benimsenmesi üzerinde etkili bir faktör olduğu belirlenmiştir.

Kutlar (2008), Antalya İli Merkez İlçede entegre mücadele yönteminin yayılması ve benimsenmesi üzerine yaptığı bir araştırmada, eğitim düzeyi açısından projeye katılan ve katılmayan üreticiler arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu saptamıştır.

Eğitim seviyesi, üretimi yönlendirmede ve karar almada etkili olan faktörlerden biri olduğu varsayılarak beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin eğitim seviyelerine göre dağılımları çizelge 6.3'te verilmiştir.

Çizelge 6.3 Deneklerin eğitim düzeyi

Eğitim düzeyi		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
İlkokul	Sayı (adet)	50	51	101
	Oran (%)	71,5	72,9	72,2
Ortaokul	Sayı (adet)	8	13	21
	Oran (%)	11,4	18,6	15,0
Lise	Sayı (adet)	10	6	16
	Oran (%)	14,3	8,5	11,4
Yüksekokul	Sayı (adet)	1	0	1
	Oran (%)	1,4	0	0,7
Üniversite	Sayı (adet)	1	0	1
	Oran (%)	1,4	0	0,7
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p=0,3796$, $p>0,10$, istatistiksel olarak anlamsız.

Araştırma bölgesinde anket yapılan deneklerin eğitim durumları incelendiğinde, ağırlıklı olarak ilkokul düzeyinde eğitime sahip oldukları görülmektedir. Deneklerin %72,2'sinin ilkokul, %15'inin ortaokul, %11,4'ünün lise, %0,7'sinin yüksekokul ve %0,7'sinin ise üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %82,9'u ilkokul ve ortaokul mezunu iken beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda bu oran %91,5'tir (Çizelge 6.3). Araştırma bölgesinde okuma yazma bilmeyen deneye rastlanılmamıştır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin eğitim düzeyi bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında eğitim düzeyi itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında eğitim düzeyleri arasındaki farklılık önemli değildir

6.1.4 Deneklerin tarımsal deneyimi

Her alanda olduğu gibi tarımsal alandaki deneyim de üreticilerin işlerini daha kolay, çabuk, düzenli ve zamanında yapmasında önemli bir faktördür. Tarımsal deneyimi daha fazla olan üreticilerin daha az deneyime sahip olanlara göre işlerinde başarı şansı daha fazladır (Akın 2008).

Araştırma kapsamındaki deneklerin tarımsal deneyim sürelerini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre  izelge 6.4 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.4 Deneklerin tarımsal deneyimi

Tarımsal deneyim (yıl)		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
1-5	Sayı (adet)	0	1	1
	Oran (%)	0,0	1,4	0,7
6-10	Sayı (adet)	12	13	25
	Oran (%)	17,1	18,6	17,9
11-15	Sayı (adet)	8	20	28
	Oran (%)	11,4	28,6	20,0
16-20	Sayı (adet)	15	14	29
	Oran (%)	21,5	20,0	20,7
21-25	Sayı (adet)	7	5	12
	Oran (%)	10,0	7,1	8,6
26-30	Sayı (adet)	14	12	26
	Oran (%)	20,0	17,2	18,6
31 +	Sayı (adet)	14	5	19
	Oran (%)	20,0	7,1	13,5
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p= 0,0894$, $p<0,10$, istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.4 incelendiğinde, 1-20 yıl arasında tarımsal deneyime sahip olanların oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %50'sini kapsarken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %68,6'sını kapsamaktadır. 30 yıldan daha fazla deneyime sahip olanların %20'sini beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler oluştururken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %7,1 olarak gerçekleşmiştir (6.4).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin tarımsal deneyim bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında tarımsal deneyim açısından ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla tarımsal deneyime sahip olduğu, istatistiksel olarak da %91 güvenirlilikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

Ayrıca, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği ile ilgili tarımsal deneyim sürelerini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.5 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.5 Beyaz kiraz yetiştiren deneklerin beyaz kiraz yetiştirme deneyimleri

Beyaz kiraz deneyimi (yıl)	Sayı (adet)	Oran (%)
1-5	3	4,3
6-10	15	21,4
11-15	15	21,4
16-20	19	27,2
21-25	2	2,9
26-30	11	15,7
31 +	5	7,1
TOPLAM	70	100,0

Çizelge 6.5 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği deneyimi 1-5 yıl arasında olan denekler sadece %4,3'lük bölümde yer almaktadır. 16-20 yıl arasında olanların oranı %27,2 ve 30 yıldan daha fazla deneyime sahip olanların oranı ise %7,1'dir (Çizelge 6.5).

6.1.5 Deneklerin tarım dışı geliri

Kırsal kesimde yaşayan ailelerin geçimlerini sağlarken bitkisel ve hayvansal üretim faaliyetlerinin yanında diğer işlerde de çalıştıkları görülmektedir.

Deneklerin tarım dışı gelirlerinin faaliyet şeklini etkilediği düşünüldüğünden, araştırma bölgesinde tarım dışı gelirleri araştırılmış olup, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin tarım dışı gelirleri çizelge 6.6'da verilmiştir. Araştırmanın amacı ekonomik analiz yapmaya yönelik olmadığından dolayı deneklerin tarımsal dışı gelirlerinin olup olmadığı sorulmuş ve elde edilen sonuçlara göre değerlendirme yapılmıştır.

Çizelge 6.6 Deneklerin tarım dışı geliri

Tarım dışı gelir		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Var	Sayı (adet)	7	22	29
	Oran (%)	10,0	31,4	20,7
Yok	Sayı (adet)	63	48	111
	Oran (%)	90,0	68,6	79,3
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,001759, p<0,10, istatistiksel olarak anlamlı.

Deneklerin tarım dışı gelir durumları incelendiğinde, tüm deneklerin %20,7'si tarım dışı gelire sahip iken, %79,3'ünün ise tarım dışı geliri bulunmamaktadır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %90'ının tarım dışında bir geliri bulunmazken %10'unun ise tarımsal faaliyetlerinin yanında diğer iş kollarından da bir gelire sahip

oldukları belirlenmiştir (emeklilik, devlet memuru ve tarım dışı işçi). Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %68,6'sının tarım dışında bir geliri bulunmazken %31,4'ünün tarımsal faaliyetlerinin yanında diğer iş kollarında da bir gelire sahip oldukları belirlenmiştir (emeklilik, esnaf, devlet memuru, serbest meslek ve tarım dışı işçi).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin tarım dışı gelirleri bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında tarım dışı gelir itibarı ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında tarım dışı gelir açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha az tarım dışı gelire sahip olduğu, aile büyüklüğü arttıkça tarım dışı gelirin de arttığı istatistiksel olarak da %99 güvenilrlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

6.1.6 Deneklerin gelir seviyesi

Bütün sosyo-ekonomik araştırmalarda en zor konulardan biri üreticinin gelirine ilişkin konularda sağlıklı bilgi almaktır. Tarımsal işletmelerin gelirlerinin hesaplanmasında üreticinin araştırmacıyı doğru olarak bilgilendirip bilgilendirmediği her zaman tartışılmaktadır. Üreticiler genelde işletmesi ile ilgili kayıt tutmadığı için, parasal konularda net cevap vermemekte, bilse de vermekten kaçınmaktadır.

Toplumu aileler, aileleri de bireyler oluşturmaktadır. Gelir, ailenin ve toplumun sosyo-ekonomik özelliklerini belirleyen bir faktör olarak, bireyin toplumdaki konumunu ve davranış biçimini yönlendirici olmaktadır. Bireylerin tarımsal alanda ve tarım dışı alanlarda mevcut yenilikleri uygulamak veya benimsemek açısından risk alabilecek mali güce sahip olmaları gerekmektedir. Yani gelir düzeyi insanların risk alma ve yenilikleri benimseme özelliklerini de etkilemektedir (Çavdar 2006).

Gelir, bir kişinin belirli bir zaman dilimi içinde aynı zenginlikte kalmak koşulu ile o dönem içinde tüketebileceği mal ve hizmetlerin tamamı olarak tanımlanmaktadır (Özkan 2004). Üreticilerin genelde gelir ve giderlerine ilişkin kayıtları ya hiç yoktur ya da düzenli değildir. Bu nedenle anket yapılan deneklere “Hanehalkınız mal varlığı ve geliri ile köydeki aileler içinde yüksek, orta ve düşük gelir gruplarından hangisi içinde yer almaktadır” şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Böylelikle deneklerin köydeki genel duruma göre değerlendirme yapmaları sağlanmıştır.

Araştırma kapsamındaki deneklerin köyde aileler içindeki gelir seviyelerini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.7 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.7 Deneklerin köy içindeki gelir seviyesi

Köy içi gelir seviyesi		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Düşük gelir grubu	Sayı (adet)	20	13	33
	Oran (%)	28,6	18,6	23,6
Orta gelir grubu	Sayı (adet)	48	55	103
	Oran (%)	68,6	78,6	73,6
Yüksek gelir grubu	Sayı (adet)	2	2	4
	Oran (%)	2,8	2,8	2,8
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,3752$, $p > 0,10$, istatistiksel olarak anlamsız.

Araştırma bölgesindeki deneklerin köy içinde gelir seviyeleri incelendiğinde, deneklerin büyük çoğunluğu %73,6’sı kendisini köy içerisinde orta gelir grubu içerisinde, %23,6’sı düşük gelir grubu içerisinde ve %2,9’u da yüksek gelir grubu içerisinde gördüğünü belirtmiştir. Kendisini orta gelir grubu içerisinde gören deneklerin %68,6’sı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler, %78,6’sı da beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler oluşturmaktadır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan üreticilerin yaklaşık %3’ü yüksek gelir grubunda yer almaktadır (Çizelge 6.7). Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler gelir seviyesine göre beyaz kiraz yetirmeyen deneklere göre düşük gelir grubunda daha fazla oldukları belirlenmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin köy içindeki gelir seviyesi bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında köy içindeki gelir seviyesi itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında köy içi gelir seviyesi açısından farklılık önemli değildir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin, tarımsal gelirleri içerisinde beyaz kiraz yetiştiriciliğinden elde edilen gelirin payını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre izelge 6.8 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.8 Beyaz kiraz yetiştiriciliğinden elde edilen gelirin %'si

Tarımsal gelir içerisinde beyaz kirazın payı (%)	Sayı (adet)	Oran %
0-25	10	14,3
26-50	19	27,1
51-75	9	12,9
76-100	32	45,7
TOPLAM	70	100,0

Çizelge 6.8 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %45,7'sinin tarımsal gelirleri içerisinde beyaz kirazın payı oldukça yüksek olup, gelirlerinin neredeyse tamamının beyaz kiraza bağlı olduğunu söyleyebiliriz. Gelirinin yarıdan fazlasının beyaz kiraza bağlı olduğunu belirten deneklerin oranı ise %58,6'dır (izelge 6.8).

Ayrıca, araştırma kapsamındaki beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliğinden elde ettikleri gelirin yeterlilik durumunu öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre izelge 6.9 oluşturulmuştur. Böylelikle deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliğinden elde edilen gelirin yeterli olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Çizelge 6.9 Beyaz kiraz yetiştiriciliğinden elde edilen gelirin yeterliliği

Gelirin yeterlilik durumu	Sayı (adet)	Oran %
Yeterli	0	0,0
Yeterli değil	60	85,7
Ürünün bol olduğu yıllarda yeterli	10	14,3
TOPLAM	70	100,0

Çizelge 6.9 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %85,7'si beyaz kiraz yetiştiriciliğinden elde edilen gelirin yeterli olmadığını, %14,3'ü ise beyaz kiraz üretiminin bol olduğu yıllarda yeterli olduğunu belirtmiştir.

6.1.7 Deneklerin işletmelerinde kayıt tutma tutumları

Üretim kaynaklarının en etkin biçimde değerlendirilmesinde neyin, ne kadar, ne zaman ve nasıl üretilceğinin saptanması gerekmektedir. Bu saptamayı yaparken işletmeye ilişkin bir takım verilerin göz önünde bulundurulması istenir (Erkuş ve Demirci, 1983).

Araştırma kapsamındaki deneklerin işletmelerine ait veriler hakkında kayıt tutmalarına ilişkin soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.10 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.10 incelendiğinde, tüm deneklerin %45'i işletmelerine ait verileri kayıt altına alırken, %55'i ise işletmelerine ait verileri kayıt altına almamaktadır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan işletmelerin %62,9'u işletmelerine ait verilerin kaydını tutarken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan işletmelerde %27,1 olarak belirlenmiştir. Bu oranın yüksek olmasının nedeni, Ereğli İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan işletmelere “Üretici Kayıt Defteri” dağıtımının yapılmasından kaynaklandığı söylenebilir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan işletmelerin %37,1'i işletmelerine ait verileri kayıt altına almazken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan işletmelerde %72,9 olarak belirlenmiştir. Hem beyaz kiraz yetiştiren ve hem beyaz kiraz yetiştirmeyen denekler işletmelerine ait verileri kendileri kayıt altına almaktadırlar. Deneklerin tutmuş oldukları kayıtlara bakıldığında; gelir gider, ağaç başına ilaç ve ağaç başına gübre verilerine ilişkin kayıtlar olmaktadır.

Çizelge 6.10 Deneklerin işletmede kayıt tutmaları

Kayıt tutumu		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Kayıt tutanlar	Sayı (adet)	44	19	63
	Oran (%)	62,9	27,1	45,0
Kayıt tutmayanlar	Sayı (adet)	26	51	77
	Oran (%)	37,1	72,9	55,0
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,00002166$, $p < 0,10$, istatistiksel olarak anlamlı.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin kayıt tutma bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında kayıt tutma itibarı ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında kayıt tutma açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla işletmelerine ait verileri kayıt altına aldıkları ve istatistiksel olarak da %99 güvenilrlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

6.1.8 Deneklerin kredi kullanması

Tarım işletmelerinde üretilen değişik girdiler yerine işletme dışından satın alınan girdi kullanımının devamı, tarımsal işletme büyüklüklerinin artması ve tarımda artan uzmanlaşma çiftçilerin sermaye ve kredi gereksiniminin artmasına neden olmuştur (Doll ve Orazem 2005).

Tarımsal üretimde gerekli olan girdinin temini ve karlılığın artırılması için yeterli sermayeye sahip olmak bir gerekliliktir. Kredi, yeterli miktarlarda sermayeye sahip olmayan işletmelerin finansmanlarında kullanılmaktadır (İnan 1998).

Tarımsal kredi; ülke içinde ve dışında pazarlama kabiliyeti bulunan tarımsal ürünlerin üretilmesi, işlenmesi, değerlendirilmesi, depolanması, pazarlanması veya bir bölgeye yönelik özel bir projenin finansmanı amacıyla yönelik olarak kullanılan kredilerdir (Uyar 2005).

Tarımda yeni tekniklerin uygulanabilmesi için genel olarak üreticilerin finansman durumunun iyi olması gerekir. Bunun için her üretim dönemi başında üreticilerin kredi olarak işletmelerinde istedikleri değişimleri uygulamaları arzu edilen bir durumdur (Kutlar 2008).

Bu araştırmada, deneklerin üretim faaliyetlerini sürdürmek veya artırmak için yapmış oldukları masrafları karşılayabilmek için yeterli öz sermayeye sahip olup olmadıklarının belirlenmesi, ayrıca kredi kullanmalarına karşı tutum ve davranışlarının tespiti amacıyla kredi kullanıp kullanılmadıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.11 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.11 Deneklerin kredi kullanması

Kredi kullanımı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Kullanıyor	Sayı (adet)	10	20	30
	Oran (%)	14,3	28,6	21,4
Kullanmıyor	Sayı (adet)	60	50	110
	Oran (%)	85,7	71,4	78,6
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,0394, p<0,10, istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.11 incelendiğinde, tüm deneklerin sadece %21,4'ü tarımsal kredi kullanırken, %78,6'sı ise tarımsal kredi kullanmamıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %14,3'ü tarımsal kredi kullanırken, bu oran tarımsal kredi kullanmayanlarda %85,7 olarak belirlenmiştir. Buna karşılık beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %28,6'sı tarımsal kredi kullanırken %71,4'ü tarımsal kredi kullanmamıştır (Çizelge 6.11). Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlara göre daha fazla tarımsal kredi kullanmışlardır. Denekler tarımsal kredi kullanmama sebebi olarak, bankaların uyguladığı bürokrasiyi ve geri ödemede oluşabilecek sıkıntıyı göstermişlerdir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin kredi kullanımı bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında kredi kullanımı itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında kredi kullanımı açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha az kredi kullandıkları, arazi büyüklüğü arttıkça kredi kullanımının arttığı istatistiksel olarak da %96 güvenilrlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

Araştırma kapsamındaki tarımsal kredi kullanan deneklerin kullandıkları kredinin kaynağını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.12 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.12 Deneklerin tarımsal kredi kullanma kaynakları

Kredi kaynağı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Ziraat Bankası	Sayı (adet)	6	15	21
	Oran (%)	60,0	75,0	70,0
Diğer Bankalar	Sayı (adet)	1	2	3
	Oran (%)	10,0	10,0	10,0
Tarım Kredi Kooperatifi	Sayı (adet)	2	2	4
	Oran (%)	20,0	10,0	13,3
Diğerleri	Sayı (adet)	1	1	2
	Oran (%)	10,0	5,0	6,7
TOPLAM	Sayı (adet)	10	20	30
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,8099, p>0,10, istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.12 incelendiğinde, tarımsal kredi kullanan deneklerin %80'inin bankalardan kredi kullandıkları belirlenmiştir. Ziraat Bankası %70 ile ilk sırada yer almıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %60'ı Ziraat Bankasını tercih ederken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %75 olarak görülmektedir. Deneklerin ikinci sırada tercih ettikleri kaynak ise %13,3 payı ile Tarım Kredi Kooperatifi olmuştur (Çizelge 6.12).

Türkiye'de çiftçilere kredi veren kuruluşlar gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında hem sayıca az hem de kırsal alanda yeterli örgütlenmeyi sağlayamamışlardır. Ayrıca, kırsal alanda örgütlenmiş olan kredi kuruluşlarından kredi alma işlemindeki aşırı bürokrasi krediye gereksinim duyan çiftçiler üzerinde caydırıcı bir rol oynamaktadır.

Araştırma bölgesinde tarımsal kredi kullanan deneklere kullandıkları krediyi hangi amaçla kullandıkları sorulmuş ve beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin vermiş oldukları yanıtlar sıralandığında; borç ödeme, girdi kullanımı ve aile gereksinimlerini karşılamak gelmektedir. Buna karşılık beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ise bu sıralama; girdi kullanımı, borç ödeme ve diğer amaçları gerçekleştirmeye yönelik olduğu belirlenmiştir.

6.1.9 Deneklerin örgütlenme düzeyi

Tarım sektörünün en önemli sorunlarından biri, üreticilerin örgütlü bir yapıda olmamasıdır. Tarımsal üretimde kalite ve verimin artırılabilmesi ve ürünlerin daha iyi değerlendirilebilmesi için üreticilerin örgütlü bir yapıda olması gerekmektedir.

Küreselleşme süreci ile bir dönüşüm ve değişim içine giren dünya ekonomisine paralel olarak tarım sektörü de bu değişim ve dönüşümden çeşitli şekillerde etkilenmektedir. Çoğunlukla küçük aile işletmelerinden oluşan ve ülkemizde tarım işletmelerinin sorunları arasında örgütlenme sorununun ayrı bir yeri bulunmaktadır.

Üreticilerin tarımsal girdi sağlama, teknik danışmanlık ve pazarlardaki risk ve belirsizlikleri azaltma konularındaki beklentilerini karşılamak üzere özerk yapıdaki örgütlerin kurulmasına gerek duyulmaktadır. Örgütlenme, üreticilere ortaya çıkardıkları tarımsal katma değerden daha fazla pay almaları, tarımsal girdilerin maliyetlerini azaltma, daha iyi ürün fiyatı sağlama, teknik bilgi edinmede kolaylık ve pazarlık gücü sağlama gibi konularda değişik avantajlar sağlamaktadır (Sayın ve Sayın 2004).

Bireyler her zaman bütün gereksinimlerini kendi başlarına karşılayamazlar. Bir organizasyon içinde bir araya gelmek bireylerin sosyal, ekonomik ve politik yönden güçlenmesini sağlamak için gereklidir. Kırsal alanda örgütlenme ayrı bir önem taşımaktadır. Tarımsal faaliyetle uğraşanların sermaye birikimi ve ekonomik güçleri yetersiz olduğundan bir güç oluşturmak için bir araya gelmek mecburiyeti ortaya çıkmaktadır. Kırsal alandaki birleşmeler genelde kooperatifçilik şeklinde ortaya çıkmaktadır (Akın 2008).

Gelişmiş ülkelerin ekonomik ve sosyal yaşamının gelişiminde özel sektör ve kamu sektörü yanında kooperatifçilik üçüncü sektör olarak ortaya çıkmış olup, ortakların belirli bir amaç için örgütlenmelerini sağlamada kullanılan en yaygın modeldir (Sayın ve Sayın 2004).

Araştırma bölgesinde tarımsal örgütlenme hakkında bilgi edinmek amacıyla, araştırma kapsamındaki deneklerin herhangi bir tarımsal kooperatife üye olup olmadıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.13 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.13 Deneklerin tarımsal kooperatiflere üye olması

Kooperatif üyeliği		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Kooperatife üye	Sayı (adet)	40	31	71
	Oran (%)	57,1	44,3	50,7
Kooperatife üye Olmayan	Sayı (adet)	30	39	69
	Oran (%)	42,9	55,7	49,3
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p=0,1282$, $p>0,10$, istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.13 incelendiğinde, deneklerin bazıları çeşitli tarımsal kooperatiflerin üyesidirler. Herhangi bir kooperatife üye olan deneklerin oranı %50,7 iken üye olmayanların oranı ise %49,3 olarak belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanların %57,1'i herhangi bir kooperatife üye iken beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda ise bu oran %44,3 olarak belirlenmiştir (Çizelge 6.13).

Araştırma kapsamındaki deneklerin %49,3 gibi çok büyük bir kısmının kooperatifçilik faaliyetleri içerisinde yer almadığı görülmektedir. Bu durum araştırma bölgesindeki kooperatiflerin üreticilerin girdi ihtiyacını karşılama, kredi sağlama, ürün alımı vb. hizmetlerinde etkin olamadığı söylenebilir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin herhangi bir kooperatife üyeliği bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında herhangi bir kooperatif üyeliği itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

Oruç (2001), araştırmasında deneklerin %88,9'unun en az bir tarımsal kooperatife üye olduğunu, en fazla üye olunan tarımsal kooperatifin Pankobirlik olduğunu tespit etmiştir.

Araştırmada; beyaz kiraz yetiştiren ve beyaz kiraz yetiştirmeyen deneklerin köy kalkınma kooperatifine, tarım kredi kooperatifine, tarım satış kooperatifine, sulama

kooperatifine, pancar kooperatifine ve süt kooperatifine üye oldukları belirlenmiştir. Bazı deneklerin birden fazla kooperatife üye oldukları ve bu şekilde çeşitli girdileri değişik yerlerden temin etme eğilimi taşıdıkları görülmüştür. En fazla üye olunan kooperatifin köy kalkınma kooperatifi olduğu belirlenmiştir.

5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu 06/07/2004 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanun; üretimi talebe göre planlamak, ürün kalitesini iyileştirmek, kendi mülkiyetine almamak kaydıyla pazara geçerli norm ve standartlara uygun ürün sevk etmek ve ürünlerin ulusal ve uluslararası ölçekte pazarlama gücünü artırıcı tedbirler almak üzere tarım üreticilerinin, ürün veya ürün grubu bazında bir araya gelerek, tüzel kişiliği haiz tarımsal üretici birlikleri kurmalarını sağlamayı amaçlamaktadır.

Araştırma bölgesinde, tarımsal örgütlenme hakkında bilgi edinmek amacıyla deneklere Ereğli İlçesinde herhangi bir üretici birliğinin bulunup bulunmadığı sorusu yöneltilmiş ve elde edilen yanıtlara göre çizelge 6.14 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.14 Deneklerin üretici birliğinin varlığına ilişkin yanıtları

Üretici birliği		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Var	Sayı (adet)	60	25	85
	Oran (%)	85,7	35,7	60,7
Yok	Sayı (adet)	10	45	55
	Oran (%)	14,3	64,3	39,3
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,000000001464, p<0,10, istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.14 incelendiğinde, tüm deneklerin %39,3’ünün ilçede bulunan üretici birliklerinden haberdar olmadıkları görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %14,3’ü Kiraz Üreticileri Birliğinin yanı sıra diğer üretici birliklerinden de haberdar değilken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %64,3’e

yükselmektedir. Çizelge 6.15’de görüleceği üzere İlçede yedi adet üretici birliği mevcut olmasına rağmen deneklerin yaklaşık %40’ı haberdar değildir.

Çizelge 6.15 Ereğli İlçesinde mevcut üretici birlikleri(Anonim 2011d)

Üretici birliği adı	Üye sayısı
Konya Ereğli Süt Üreticileri Birliği	97
Havuç Üreticileri Birliği	22
Kiraz Üreticileri Birliği	32
Bal Üreticileri Birliği	23
İvriz Sağ Sahil Sulama Birliği (*)	25.000
İvriz Sol Sahil ve Yıldızlı Sulama Birliği (*)	8.000
Akhüyük-Çiller Sulama Birliği (*)	700

(*) Sulama birliklerinden elde edilen verilerdir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin herhangi bir üretici birliğinin varlığından haberdar olma ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında herhangi bir üretici birliğinin varlığından haberdar olmaya ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında herhangi bir üretici birliğinin varlığından haberdar olma açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre Ereğli İlçesinde mevcut üretici birliklerinden daha fazla haberdar olduğu, il ve ilçeye gidiş sıklığının fazlalığı haberdar olma üzerinde etkili olduğu istatistiksel olarak da %99 güvenilrlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

Araştırma kapsamındaki üretici birliklerinden haberdar olan deneklerin herhangi bir üretici birliğine üye olup olmadıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.16 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.16 Deneklerin üretici birliklerine üye olması

Üretici birliklerine üyelik durumu		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Birliğe üye	Sayı (adet)	7	14	21
	Oran (%)	11,7	56,0	24,7
Birliğe üye olmayan	Sayı (adet)	53	11	64
	Oran (%)	88,3	44,0	75,3
TOPLAM	Sayı (adet)	60	25	85
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,00001574$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.16 incelendiğinde, herhangi bir birlik üyesi olmayan deneklerin oranı %75,3 iken, %24,7'sinin ise mevcut üretici birliklerinden birisine üye oldukları belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %11,7'si bir birlik üyesi iken, %88,3'ünün ise herhangi bir birlik üyesi olmadıkları belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %56'sı bir birlik üyesi iken, %44'ü ise herhangi bir birlik üyesi olmadıkları belirlenmiştir (Çizelge 6.16). Araştırma bölgesinde deneklere neden üye olmadıkları ile ilgili soru yöneltilmiş ve bunun sebepleri arasında en başta ihtiyaç duymama ve birliklerin aktif olmadıkları yanıtları alınmıştır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin herhangi bir üretici birliğine üye olma ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında herhangi bir üretici birliğine üye olmaya ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha az üretici birliklerine üye olduğu, eğitim düzeyinin artması birliklere üye olma üzerinde etkili olduğu istatistiksel olarak da %99 güvenilirlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

Üreticiler genelde üretim ve kredi temini amacıyla örgütlenirken özellikle pazarlama amacıyla örgütlenmenin ise pek yaygın olmadığı görülmektedir. Oysa örgütlenme ile üreticiler pazarlık gücü kazanabilmekte, pazarı ve fiyatı kendileri belirleyebilmektedirler. AB ülkelerinde olduğu gibi verilecek teşviklerle üreticilerin pazarlamaya yönelik örgütlenmeleri desteklenmelidir. Bu örgütlere altyapıya yönelik depolama desteği ve finansal desteklerin verilmesi yararlı olacaktır.

6.1.10 Deneklerin sosyal güvenliği

Sosyal güvenlik toplumu oluşturan bireylere insanlık onuruna yaraşır bir yaşam düzeyinin sağlanması ve bireylerin karşılaşacakları tüm zorluk ve tehditlerden korunmasıdır. Sosyal güvenliğin ilk amacı; bireyleri karşılaştıkları risklerin ekonomik sonuçlarına yani bu risklerin neden olduğu gelir kayıpları ve gider artışlarına karşı korumaktır (Rehber ve Çetin 1998).

Araştırma kapsamındaki deneklerin hastalık, yaşlılık, ölüm gibi konularda geleceği şekillendirecek önlemler alıp almadıklarını öğrenmek için yöneltile soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.17 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.17 Deneklerin sosyal güvenliği

Sosyal güvenlik		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Sosyal güvencesi olan	Sayı (adet)	35	53	88
	Oran (%)	50,0	75,7	62,9
Sosyal güvencesi olmayan	Sayı (adet)	35	17	52
	Oran (%)	50,0	24,3	37,1
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,001642$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.17 incelendiğinde, tüm deneklerde, sosyal güvenliği olanların oranı %62,9 olarak tespit edilmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %50'si sosyal güvenceye sahip iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %75,7 olarak görülmektedir. Herhangi bir sosyal güvencesi olmayanların oranı beyaz kiraz

yetiştiriciliği yapan deneklerde %50 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %24,3 olarak tespit edilmiştir (Çizelge 6.17).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin sosyal güvenlik ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında sosyal güvenliğe ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında sosyal güvenlik açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha az sosyal güvenceye sahip olduğu, gelir seviyesi arttıkça sosyal güvenceye olan ihtiyacın daha da arttığı istatistiksel olarak da %99 güvenilirlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

Deneklere hangi sosyal güvenlik kurumuna bağlısınız sorusu yöneltilmiş ve deneklerin sırasıyla; Tarım Bağ-Kur, SSK-İşçi, SSK-Tarım ve Bağ-Kur Esnaf güvencesi altında yer aldığı saptanmıştır. Deneklerin büyük bir çoğunluğunun Tarım Bağ-Kur güvencesini tercih ettikleri tespit edilmiştir. Bu güvenceyi tercih etmelerinde Tarım Bağ-Kur primlerinin düşük olmasının önemli olduğu söylenebilir.

6.2 İşletme Özellikleri

Araştırmanın bu bölümünde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin arazi genişlikleri, arazi mülkiyet durumları, üretim desenleri, hayvan varlığı, alet-makine varlığı ve yabancı işgücü kullanma durumları incelenmiştir.

6.2.1 Arazi genişliği

Tarımsal üretim faaliyetinde bulunmak için gerekli olan üretim faktörlerinden bir tanesi de arazidir. Arazi genişliği fiziksel genişliği belirlemede kullanılmaktadır. Arazi tarımsal faaliyetin vazgeçilmez bir üretim vasıtasıdır.

Rogers'a göre (1983), erken benimseyenlerin geç benimseyenlere göre daha geniş işletmelere sahiptir.

Yapılan araştırma kapsamındaki deneklerin işledikleri arazi miktarlarına göre dağılımları çizelge 6.18'de verilmiştir. Deneklerin ortalama işletme genişliği 27,11 dekar olarak hesaplanmıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan işletmelerin toplam arazi genişliklerinin (bazı üreticilerin işletmelerinin tamamında beyaz kiraz üretimi yapılmamaktadır) ortalaması 18,1 dekar iken beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan işletmelerde yaklaşık 2 kat olup, ortalama işletme genişlikleri 36,1 dekar olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 6.18 Deneklerin işletme genişliği

İşletme genişliği (da)		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
0-10	Sayı (adet)	20	14	34
	Oran (%)	28,6	20,0	24,3
11-20	Sayı (adet)	30	24	54
	Oran (%)	42,9	34,3	38,6
21-30	Sayı (adet)	13	11	24
	Oran (%)	18,6	15,7	17,1
31-40	Sayı (adet)	5	8	13
	Oran (%)	7,1	11,4	9,3
40 üstü	Sayı (adet)	2	13	15
	Oran (%)	2,8	18,6	10,7
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,0308$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.18 incelendiğinde, işletmelerin %24,3'ü 0-10 dekar arasında, %38,6'sı 11-20 dekar arasında, %17,1'i 21-30 dekar arasında, %9,3'ü 31-40 dekar arasında ve %10,7'si ise 40 dekar üzerinde arazide tarımsal faaliyette bulunmaktadır. Deneklerden beyaz kiraz üretimi yapanların %71,5'i 0-20 dekar arasındaki işletmelerde tarımsal faaliyetlerine devam ederken, bu oran beyaz kiraz üretimi yapmayan işletmelerde %54,3 olarak belirlenmiştir (Çizelge 6.18).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin işletme genişliği ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında işletme genişliğine ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin ortalama işletme genişlikleri beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha küçük olduğu, işletme genişliği arttıkça elde edilen gelirin arttığı istatistiksel olarak da %97 güvenilrlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

6.2.2 Arazi mülkiyeti

İşletme arazisi; araştırma bölgesinde mülk arazi, ortak arazi ve kiraya tutulan arazilerden oluşmaktadır. Deneklerin sahip oldukları arazilerin mülkiyet durumuna göre oransal dağılımı çizelge 6.19’da görülmektedir. Deneklerden beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanların %97,1’i mülk arazi üzerinde yetiştiricilik yaparken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda ise %88,6’ya düşmektedir.

Çizelge 6.19 Deneklerin arazi mülkiyeti

Mülkiyet durumu		Yetiştiricilik şekli	
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen
Mülk arazi	Sayı (adet)	68*	62*
	Oran (%)	97,1	88,6
Kira arazi	Sayı (adet)	1	3
	Oran (%)	1,4	4,3
Ortak arazi	Sayı (adet)	14	1
	Oran (%)	20,0	1,4
Arazisi olmayan	Sayı (adet)	2	4
	Oran (%)	2,9	5,7

(*) Mülk araziye sahip olan denekler aynı zamanda kiraya arazi tutmaktadır.
 $p= 0,007842$, $p<0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.19 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin sahip olduğu arazi varlığının %97,1’i mülk, %1,4’ü kiraya tutulan ve %14’ü ise ortağa tutulan

arazidir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin sahip olduğu arazi varlığının %88,6'sı mülk, %4,3'ü kiraya tutulan ve %1,4'ünün ise ortağa tutulan arazidir (Çizelge 6.19). Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha çok miktarda araziye ortağa tutmaktadırlar. Her iki grupta da kiraya tutulan arazi yok denecek kadar azdır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin arazi mülkiyet durumu ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında arazi mülkiyet durumuna ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile mülk arazi ve ortak arazide beyaz kiraz yetiştiriciliği yapma durumu, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlara göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Yapılan khi-kare analizine göre de, deneklerin arazi mülkiyet yapıları beyaz kiraz yetiştiriciliğinde etkili olduğu belirlenmiştir. %99 güvenilrlikle, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin arazileri mülk veya kira konumunda iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin arazileri mülk veya ortak arazi konumunda olduğu istatistiksel olarak da söylenebilir.

6.2.3 Üretim deseni

Araştırma bölgesinde deneklerin sahip oldukları işletmelerde beyaz kiraz yetiştiriciliği yanında tahıl, meyve, sebze ve yem bitkisi üretimi yapılmaktadır.

Araştırma kapsamındaki deneklerin üretim desenlerini öğrenmek için yöneltlen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.20 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.20 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yanında en fazla diğer meyve üretimi yaptığı görölmektedir (%47,1). Meyve üretiminde ağırlıklı olarak elma üretimi ilk sırada yer almaktadır. Meyve

üretimini tahıllar izlemektedir (15,7). Tahıl üretimini %5,7 ile sebze üretimi ve sebze üretimini ise %2,9 ile yem bitkileri üretimi izlemektedir (Çizelge 6.20).

Çizelge 6.20 Deneklerin üretim deseni

Üretim çeşidi (*)		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetirmeyen	
Meyve üretimi (beyaz kiraz)	Sayı (adet)	70	0	70
	Oran (%)	100	0	50,0
Meyve üretimi (diğer meyveler)	Sayı (adet)	33	27	60
	Oran (%)	47,1	38,6	42,9
Sebze üretimi	Sayı (adet)	4	12	16
	Oran (%)	5,7	17,1	11,4
Tahıl üretimi	Sayı (adet)	11	33	44
	Oran (%)	15,7	47,1	31,4
Yem bitkileri üretimi	Sayı (adet)	2	8	10
	Oran (%)	2,9	11,4	7,1

(*) Deneklerden bir kısmı birden fazla üretim faaliyetinde bulunmaktadır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %47,1'i tahıl üretimi yaptığı ve tahıl üretiminden sonra ikinci sırada %38,6 ile meyve üretimi yaptığı görülmektedir. Meyve üretiminde ağırlıklı olarak elma üretimi gelmektedir. Meyve üretimini %17,1 ile sebze üretimi izlerken en az üretim ise %11,4 ile yem bitkileri üretiminde gerçekleştiği görülmektedir (Çizelge 6.20).

6.2.4 Hayvan varlığı

Tarımda gelişmiş ülkelerin çoğu bitkisel üretimin önemli bir bölümünü hayvansal üretimi artırmak amacıyla, hayvan beslemede kullanmışlardır. Bu ülkelerde hayvancılığın tarımsal üretim içindeki payı daima %50'nin üzerinde bulunmakta ve bu pay devamlı artmaktadır. Örneğin; Fransa'da %60, İngiltere'de %70 ve Almanya'da %75'e kadar yükselmektedir. Türkiye'de hayvansal üretim bitkisel üretimden sonra gelmekte olup, tarımsal üretim değerinin %25-30'unu oluşturmaktadır (Akın 2008).

Tarım işletmelerinde hayvansal üretim bitkisel üretimden arta kalan zamanı değerlendirmede önemli bir yer tutmaktadır. Rantabl olarak çalışan bir tarım işletmesinde toplam sermayenin en az %25'inin hayvan sermayesinden oluşması istenmektedir. Bunun nedeni, hayvan sermayesinin varlığı sonucunda yeterli gübre üretimine sahip olan tarım işletmesinin bu gübreyi bitkisel üretimde girdi olarak kullanması ve verim artışı sağlamaya yardımcı olmasının yanında atıl işgücünü kullanmak, sürekli nakit akışını sağlamakta sayılabilir (Köksal 2009).

Araştırma bölgesinde deneklerin hayvansal üretim durumları çizelge 6.21'de verilmiştir. Hayvansal üretim yörede yaygın olan küçük ve büyükbaş yetiştiricilik ile koyun yetiştiriciliği dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Çizelge 6.21 Deneklerin hayvansal üretimi

Hayvansal üretim		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Yapıyor	Sayı (adet)	17	43	60
	Oran (%)	24,3	61,4	42,9
Yapmıyor	Sayı (adet)	53	27	80
	Oran (%)	75,7	38,6	57,1
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,000008982$, $p < 0,10$, istatistiksel olarak anlamlı.

Araştırma bölgesinde deneklerin %42,9'u bitkisel üretimin yanında hayvansal üretim faaliyetlerini de gerçekleştirdikleri görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %24,3'ü hayvansal üretimde bulunurken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %61,4'e yükselmektedir (Çizelge 6.21). İşletmelerin üretim desenleri göz önüne alındığında bu durum gayet normaldir. İşletmelerinde yem bitkisi ve tahıl yetiştiren deneklerin, işletmelerinde adı geçen ürün gruplarına yer vermelerinin nedeni hayvansal üretim yapmalarından dolayıdır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin hayvansal üretim yapma bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında hayvansal üretim yapma itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında hayvansal üretim yapma açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin hayvansal üretimle uğraşması beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha az olduğu, aile büyüklüğünün artması ile daha fazla hayvansal üretim faaliyetinin yapıldığı istatistiksel olarak da %99 güvenirlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

Deneklerin sahip oldukları ortalama büyükbaş ve küçükbaş hayvan varlıkları çizelge 6.22’de toplu olarak verilmiştir.

Çizelge 6.22 Deneklerin ortalama hayvan varlıkları

Hayvan varlığı	Yetiştiricilik şekli	Sayı (adet)	Ortalama hayvan sayısı
Büyükbaş	Beyaz kiraz yetiştiren	70	0,8
	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	70	7,7
Küçükbaş	Beyaz kiraz yetiştiren	70	1,2
	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	70	7,3

Deneklerden beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanların %97,1’inin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanların %91,4’ünün küçükbaş hayvanı bulunmamaktadır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %2,9’u küçükbaş hayvana sahipken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %8,6’sı küçükbaş hayvan varlığına sahiptir. Deneklerin en az 35 en fazla 120 küçükbaş hayvana sahip oldukları belirlenmiştir

Deneklerden beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanların %78,6’sının, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanların %38,6’sının büyükbaş hayvanı bulunmamaktadır. Beyaz kiraz

yetiştiriciliği yapan deneklerin %21,4'ü büyükbaş hayvana sahipken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %61,4'e yükselmektedir. Deneklerin en az 1 en fazla 65 büyükbaş hayvana sahip oldukları belirlenmiştir.

6.2.5 Alet makine varlığı

Tarımsal faaliyette bulunanlar bu faaliyetlerini çeşitli tarımsal araç ve gereçler yardımı ile sürdürmektedirler. Tarımsal üretimde makine kullanmanın birçok avantajı bulunmaktadır. Tarımda makineleşme ile üretim için gereksinilen insan işgücü azalmakta, buna karşın tarımda çalışan işgücünün ürettiği gıda maddesi ile beslenen insan sayısı artmaktadır. Günümüzde, işlerin zamanında bitirilmesi için vazgeçilmez bir girdi haline gelen tarımsal mekanizasyon araçları, her geçen gün önemini giderek artırmaktadır (Köksal 2009). Bu nedenle araştırma bölgesinde anket yapılan deneklerin sahip oldukları başlıca tarım alet ve makinelerin belirlenmesine çalışılmıştır.

Araştırma kapsamındaki deneklerin tarım alet makine varlığını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.23 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.23 Deneklerin alet makine varlığı

Alet makine varlığı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Alet makinesi Olan	Sayı (adet)	38	29	67
	Oran (%)	54,3	41,4	47,9
Alet makinesi Olmayan	Sayı (adet)	32	41	73
	Oran (%)	45,7	58,6	52,1
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,1278, p>0,10, istatistiksel olarak anlamsız.

Araştırma bölgesindeki deneklerin tarım alet ve makinesine sahip olan ve olmayanlar karşılaştırıldığında, deneklerin %47,9'unun alet makinesinin olduğu ve %52,1'inin ise alet makinesinin olmadığı görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %54,3'ü tarım alet ve makinesine sahip iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %41,4'e düştüğü görülmektedir (Çizelge 6.23). Beyaz kiraz

yetiştirenler beyaz kiraz yetiştirmeyenlere göre daha fazla alet makine varlığına sahip oldukları söylenbilir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin alet makine varlığı bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında alet makine varlığı itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında alet makine varlığı açısından farklılık önemli değildir.

Araştırma kapsamındaki deneklerin sahip oldukları tarım alet makine durumlarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtla ra göre izelge 6.24 oluşturulmuştur. Alet makine sayıları araştırmanın amacına bir katkı sağlamayacağı için değerlendirmeye alınmamıştır.

Çizelge 6.24 Deneklerin sahip oldukları tarım alet ve makinelerinin dağılımı

Tarımsal araç ve gereç varlığı (*)		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Traktör	Sayı (adet)	25	26	51
	Oran (%)	35,7	37,1	36,4
Pulluk	Sayı (adet)	14	25	39
	Oran (%)	20,0	35,7	27,9
Gübre makinesi	Sayı (adet)	2	12	14
	Oran (%)	2,9	17,1	10,0
Bahçe traktörü	Sayı (adet)	14	4	18
	Oran (%)	20,0	5,7	12,9

(*) Deneklerden bir kısmı birden fazla alet makineye sahiptir.

Çizelge 6.24 incelendiğinde, traktöre sahip olan deneklerin %35,7'sini beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlar, %37,1'ini ise beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlar meydana getirmektedir. Pulluğa sahip olan deneklerin %20'sini beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlar, %35,7'sini ise beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlar oluşturmaktadır. Gübre makinesine sahip olan deneklerin %2,9'unu beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlar,

%17,1'ini ise beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlar meydana getirmektedir. Bahçe traktörüne sahip olan deneklerin %20'sini beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlar, %5,7'sini ise beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlar oluşturmaktadır (Çizelge 6.24).

Tatlıldil (1989), araştırmasında, üreticilerin sosyo-ekonomik nitelikleri olarak ele alınan makineleşme düzeyi ile ele alınan tarımsal teknolojiyi benimseme davranışı arasındaki ilişkinin istatistiksel anlamda önemli olduğunu saptamıştır.

6.2.6 Yabancı işgücü kullanması

Araştırma bölgesinde anket yapılan deneklerin yabancı işgücü kullanıp kullanmadıklarını belirlemek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.25 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.25 Deneklerin yabancı işgücü kullanması

Yabancı İşgücü		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Kullanıyor	Sayı (adet)	60	39	99
	Oran (%)	85,7	55,7	70,7
Kullanmıyor	Sayı (adet)	10	31	41
	Oran (%)	14,3	44,3	29,3
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,00009616$, $p < 0,10$, istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.25 incelendiğinde, tüm deneklerin %70,7'si yabancı işgücüne ihtiyaç duyarken %29,3'ü ise ihtiyaç duymamaktadır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin 85,7'si yabancı işgücüne ihtiyaç duyarken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %55,7'ye düşmektedir (Çizelge 6.25).

Araştırma bölgesinde yabancı işgücüne özellikle hasat döneminde büyük bir ihtiyaç duyulurken az da olsa sulama döneminde de ihtiyaç duyulduğu denekler tarafından belirtilmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin yabancı iřęücü kullanma durumları bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında yabancı iřęücü kullanma itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında yabancı iřęücü kullanma açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin yabancı iřęücü kullanımı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla olduğu, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapıp yapmamada etkili olduğu istatistiksel olarak da %99 güvenilirlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

6.3 İletişim Davranışları

Bu çalışmada, deneklerin dış dünya ile ilişki kurmada kitle iletişim araçlarından yararlanma durumları ele alınmıştır. İletişim davranışları olarak gazete alma, gazete okuma sıklığı, radyo dinleme sıklığı, televizyon izleme sıklığı ve internet kullanma sıklığı ele alınmıştır.

6.3.1 Gazete alma sıklığı

Basılı yayınlardan, gazeteden yararlanma ile gazete alma durumu ya da gazetenin bulunabilirliği arasında çok yakın bir ilişkinin bulunduğu bilinmektedir (Tatlídil 1984). Araştırma kapsamındaki deneklerin gazeteden yararlanma durumuna ilişkin olarak, gazete alma sıklıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre izelge 6.26 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.26 Deneklerin gazete alma sıklığı

Gazete alma sıklığı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Gazete almam	Sayı (adet)	28	21	49
	Oran (%)	40,0	30,0	35,0
Her gün	Sayı (adet)	19	11	30
	Oran (%)	27,1	15,7	21,4
Haftada bir	Sayı (adet)	10	5	15
	Oran (%)	14,3	7,1	10,7
Ara sıra	Sayı (adet)	13	33	46
	Oran (%)	18,6	47,2	32,9
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,003678, p<0,10, istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.26 incelendiğinde, tüm denekler içinde her gün gazete alanların oranının %21,4 olduğu, hiç gazete almayanların oranının ise %35 olduğu görülmektedir. Konuyla ilgili olarak Sungurlu köylerinde yapılan bir araştırmada (Tatlidil 1984) hiç gazete almayanların oranı %35,71 olarak bulunurken, Ankara'nın Çubuk İlçesinin köylerinde yapılan bir araştırmada (Ceylan 1988) hiç gazete almayanların oranı %47 olarak bulunurken, Ankara'nın 3 köyünde yapılan bir başka araştırmada (Aziz 1982) hiç gazete almayanların oranı %38 olarak belirlenmiştir. Bu verilere göre; okuma koşulunu gerektiren gazeteden kırsal kesimde daha az yararlanılmaktadır. Bu durumun kırsal kesimde günlük yaşam içerisinde okur-yazarlığa fazla ihtiyaç hissedilmemesi yani okur-yazarlığın işlevsel olmamasından ötürü okuma alışkanlığının kazanılmamış olması, gazeteyi sürekli elde etme zorluğu yanında bireyin çalışma koşullarının onu toplumdan çok doğaya yöneltmesi gibi nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir (Aziz 1982).

Gazete alma sıklığı, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan denekler açısından ele alındığında, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlarda her gün gazete alanların oranı %27,1 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda bu oranın %15,7 olduğu görülmektedir. Yine, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlarda hiç gazete almayanların oranı %40 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda bu oran %30'a düşmektedir (Çizelge 6.26).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin gazete alma ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında gazete almaya ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında gazete alma açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin gazete alma sıklığı içerisinde her gün ve haftada bir gazete alma sıklığının beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla olduğu ve istatistiksel olarak da %99 güvenilirlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

6.3.2 Gazete okuma sıklığı

Gazete kırsal alanda yaşayan bireylerin dış dünya (kendi sosyal sistemlerinin dışı) ile ilişki kurmasını sağlayan haberleşme araçlarından biridir (Tatlıdil 1989). Çeşitli deneysel araştırmalar tarımsal yenilikleri erken benimseme ile kitle haberleşme araçlarından gazeteden yararlanma arasında yakın bir ilişkinin bulunduğunu saptamıştır. Bu nedenle araştırma kapsamındaki deneklere gazete okuyup okumadıkları ve okuyan deneklerin gazete okuma sıklıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.27 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.27 Deneklerin gazete okuma sıklığı

Gazete okuma sıklığı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Gazete okumam	Sayı (adet)	5	3	8
	Oran (%)	7,1	4,3	5,7
Her gün	Sayı (adet)	30	20	50
	Oran (%)	42,9	28,6	35,7
Haftada bir	Sayı (adet)	5	5	10
	Oran (%)	7,1	7,1	7,1
Ara sıra	Sayı (adet)	30	42	72
	Oran (%)	42,9	60,0	51,5
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p= 0,2123$, $p>0,10$, istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.27 incelendiğinde, tüm deneklerde her gün gazete okuyanların oranı %35,7 olduğu görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde bu oran %42,9 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde bu oran %28,6'ya düşmektedir. Tüm deneklerin yarısından fazlasının (%51,5) ara sıra gazete okudukları görülmektedir. Tüm deneklerde hiç gazete okumam diyenlerin oranı %5,7 olarak belirlenmiştir (Çizelge 6.27). Bu verilere bakarak beyaz kiraz yetiştirenlerin yetiştirmeyenlere göre daha sık gazete okudukları söylenebilir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin gazete okuma sıklığı bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında gazete okuma sıklığı itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

6.3.3 İnternet kullanması

İnternet günümüzde bilgilere daha hızlı ulaşma ve bilgilerden daha kolay yararlanma olanağı sağlamasından dolayı çok önemli bir iletişim kaynağıdır. Araştırma kapsamındaki deneklerin internet kullanıp kullanmadıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.28 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.28 Deneklerin İnternet kullanması

İnternet kullanımı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Kullanıyor	Sayı (adet)	8	13	21
	Oran (%)	11,4	18,6	15,0
Kullanmıyor	Sayı (adet)	62	57	119
	Oran (%)	88,6	81,4	85,0
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p= 0,2366$, $p>0,10$, istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.28 incelendiğinde, tüm deneklerde internet kullananların oranının sadece %15 olduğu görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde bu oran %11,4 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde bu oran %18,6'ya yükselmektedir (Çizelge 6.28). Bu verilere bakarak beyaz kiraz yetiştirenlerin yetiştirmeyenlere göre daha az internet kullandıkları söylenebilir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin internet kullanımı bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında internet kullanımı itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

6.3.4 İnternet kullanım sıklığı

Araştırma kapsamında internet kullanıcısı olan deneklerin internet kullanım sıklıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.29 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.29 Deneklerin internet kullanım sıklığı

İnternet kullanım sıklığı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Her gün	Sayı (adet)	3	6	9
	Oran (%)	37,5	46,1	42,9
Ara sıra	Sayı (adet)	5	5	10
	Oran (%)	62,5	38,5	47,6
Haftada birkaç kez	Sayı (adet)	0	2	2
	Oran (%)	0,0	15,4	9,5
TOPLAM	Sayı (adet)	8	13	21
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p= 0,3832$, $p>0,10$, istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.29 incelendiğinde, internet kullanıcısı olan tüm deneklerde her gün internet kullananların oranı %42,9 olduğu görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde bu oran %37,5 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde bu oran %46,1'e yükselmektedir. Tüm deneklerde ara sıra internet kullananların oranının ise %47,6 olduğu görülmektedir (Çizelge 6.29).

6.3.5 Radyo dinleme sıklığı

Üreticilerin, içinde yaşadığı toplumun dışındaki dünya ile ilişki kurmasını sağlayan kitle haberleşme araçları arasında radyonun, özellikle gelişmekte olan ülkelerde özel bir yeri bulunmaktadır (Van den Ban 1981).

Dünyada ilk düzenli radyo yayınlarının 1920 yılında, Türkiye'de ise bundan yalnızca 7 yıl sonra başladığı dikkate alınırsa, diğer kitle haberleşme araçlarına göre radyonun ülkemize çok erken girmiş olduğu görülmektedir (Tatlidil 1984). Bu nedenle halkımızın radyo dinleme alışkanlığı konusunda eski ve köklü bir geçmişe sahip olduğu söylenebilir.

Radyo, her ortamda dinlenebilmesi, alıcı kitlesinin genişliği, mesajları hızla iletebilme özelliğinin olması ile diğer kitle iletişim araçlarına göre üstündür (Çavdar 2006).

Araştırmada eski bir kitle iletişim aracı olan radyodan deneklerin ne derecede ve hangi amaçla yararlandığı belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle araştırma kapsamındaki deneklerin radyo dinleme sıklıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.30 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.30 Deneklerin radyo dinleme sıklığı

Radyo dinleme sıklığı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Dinlemem	Sayı (adet)	30	30	60
	Oran (%)	42,9	42,9	42,9
Her gün	Sayı (adet)	13	4	17
	Oran (%)	18,6	5,7	12,1
Haftada bir	Sayı (adet)	5	0	5
	Oran (%)	7,1	0,0	3,6
Haftada üç dört gün	Sayı (adet)	5	4	9
	Oran (%)	7,1	5,7	6,4
Zamanım oldukça Dinliyorum	Sayı (adet)	17	32	49
	Oran (%)	24,3	45,7	35,0
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,005943$, $p < 0,10$, istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.30 incelendiğinde, tüm deneklerin %42,9'unun çeşitli nedenlerle hiç radyo dinlemedikleri ve %57,1'inin ise radyo dinledikleri görülmektedir. Her gün radyo dinleyenlerin oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %18,6 iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %5,7'ye düşmektedir. Zamanım oldukça dinlerim diyenlerin oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %24,3 iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %45,7'ye yükselmektedir (Çizelge 6.30).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin radyo dinleme ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında radyo dinlemeye ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı

($p < 0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında radyo dinleme açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin radyo dinleme sıklığı içerisinde her gün ve haftada bir radyo dinleme sıklığının beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla olduğu istatistiksel olarak da %99 güvenirlilikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

6.3.6 Radyoda yayınlanan tarım programlarını dinleme

Araştırma kapsamındaki deneklerin radyoda yayınlanan tarım programlarını dinleyip dinlemediklerini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.31 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.31 incelendiğinde, radyo dinleyen tüm deneklerin %17,5'inin radyoda tarım programlarını dinledikleri, %82,5'inin ise çeşitli nedenlerle (Bu nedenlerin başında, ilk sırada saatleri uymuyor gelirken, ikinci sırada ise ilgimi çekmiyor gelmektedir.) dinlemedikleri görülmektedir. Radyo dinleyen beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %25'i radyoda tarım programlarını dinledikleri %75'inin ise çeşitli nedenlerle dinlemedikleri belirlenmiştir. Radyo dinleyen beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %10'u tarım programlarını dinlerken, %90'ı ise çeşitli nedenlerle dinlemedikleri görülmektedir (Çizelge 6.31).

Çizelge 6.31 Deneklerin radyoda tarım programlarını dinlemesi

Tarım programlarını dinleme		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Dinliyor	Sayı (adet)	10	4	14
	Oran (%)	25,0	10,0	17,5
Dinlemiyor	Sayı (adet)	30	36	66
	Oran (%)	75,0	90,0	82,5
TOPLAM	Sayı (adet)	40	40	80
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,0775$, $p < 0,10$, istatistiksel olarak anlamlı.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin radyoda tarım programlarını dinleme ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında radyoda tarım programlarını dinlemeye ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında radyoda tarım programlarını dinleme açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin radyoda yayınlanan tarım programlarını beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla dinledikleri istatistiksel olarak da %92 gúvenilirlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

Araştırma bölgesinde deneklere yetiştirdiğiniz úrün ile ilgili radyoda herhangi bir tarım programı dinleyip dinlemediği sorulmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan hiçbir deneğin radyoda beyaz kiraz ile ilgili herhangi bir tarım programı dinlemediği, buna karşılık beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan 3 deneğin ise yetiştiriciliğini yaptığı úrün ile ilgili radyoda tarım programı dinledikleri belirlenmiştir.

6.3.7 Televizyon izleme sıklığı

Diğer haberleşme kanallarının yanı sıra televizyon, bir kitle haberleşme aracı olarak bireylerin mevcut tutum ve davranışlarına çeşitli etkilerde bulunabilmektedir. Burada bireylerin televizyonu hangi amaç veya amaçlar, bir diğer deyişle televizyonu hangi gereksinimlerini karşılamak için, hangi doyumunu sağlamak úzere izlediği hususları da önem kazanmaktadır. İzlemenin bir diğer yönü de televizyon programları ile hangi mesajların düzenlenerek iletildiği veya mesajların hazırlanması sırasında dikkat edilen hususların neler olduğudur (Ceylan 1988).

Kırsal kesimde yaşayanlara yeni tutum ve davranışlar kazandırarak onların yaşam koşullarını iyileştirmeye çalışan yayım eğitimi açısından televizyon bir haberleşme kanalı özelliğini taşımaktadır. Yayım çalışmaları açısından yararlı olabilecek faaliyetler kuşkusuz yönelinilen kitlenin sahip olduğu koşullar, beklentileri, tercih veya öncelikleri,

vb. özelliklerinin bilinmesine bağlıdır. Bunun yanı sıra kullanılan haberleşme kanalından gelen sınırlılıklar da göz önünde bulundurulmalıdır (Ceylan 1988).

Araştırma kapsamındaki deneklerin televizyon izleme sıklıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.32 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.32 incelendiğinde, tüm deneklerin %81,4'ü her gün, %12,9'u zamanı oldukça ve %5'i ise haftada üç dört gün televizyon izledikleri, %0,7'sinin ise hiç televizyon izlemediği görülmektedir. Her gün televizyon izleyenlerin oranı, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %78,6 iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %84,3'e yükselmektedir. Zamanım oldukça izlerim diyenlerin oranı ise her iki grupta da %12,9 olarak belirlenmiştir (Çizelge 6.32).

Çizelge 6.32 Deneklerin televizyon izleme sıklığı

Televizyon izleme sıklığı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
İzlemem	Sayı (adet)	1	0	1
	Oran (%)	1,4	0,0	0,7
Her gün	Sayı (adet)	55	59	114
	Oran (%)	78,6	84,3	81,4
Haftada üç dört gün	Sayı (adet)	5	2	7
	Oran (%)	7,1	2,8	5,0
Zamanım oldukça izlerim	Sayı (adet)	9	9	18
	Oran (%)	12,9	12,9	12,9
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,4888, p>0,10, istatistiksel olarak anlamsız.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin televizyon izleme sıklığı ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz

yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında televizyon izleme sıklığına ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

6.3.8 Televizyonda yayınlanan tarım programlarını izlemesi

Araştırma kapsamındaki deneklerin televizyonda yayınlanan tarım programlarını izleyip izlemediklerini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre izelge 6.33 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.33 Deneklerin televizyonda tarım programlarını izlemesi

Tarım programlarını izleme		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
İzliyor	Sayı (adet)	58	60	118
	Oran (%)	82,6	85,7	84,2
İzlemiyor	Sayı (adet)	11	10	21
	Oran (%)	17,4	14,3	15,8
TOPLAM	Sayı (adet)	69	70	139
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p= 0,7851$, $p>0,10$, istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.33 incelendiğinde, tüm deneklerin %84,2’sinin televizyonda yayınlanan tarım programlarını izledikleri, %15,8’inin ise çeşitli nedenlerle (Bu nedenlerin başında,ilk sırada saatleri uymuyor gelirken, ikinci sırada ise ilgimi çekmiyor gelmektedir.) izlemedikleri görülmektedir. Televizyonda yayınlanan tarım programlarını beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %82,6’sı izlerken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %85,7’ye yükselmektedir (izelge 6.33).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin televizyonda yayınlanan tarım programlarını izleme ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında televizyonda

yayınlanan tarım programlarını izlemeye ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

Araştırma kapsamındaki deneklerin yetiştiriciliğini yaptıkları ürün ile ilgili televizyonda herhangi bir tarım programı izleyip izlemediklerini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.34 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.34 Deneklerin televizyonda yetiştiriciliğini yaptığı ürün programlarını izleme durumlarına göre dağılımı

Ürün programlarını izleme		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
İzliyor	Sayı (adet)	10	61	71
	Oran (%)	14,5	87,1	51,1
İzlemiyor	Sayı (adet)	59	9	68
	Oran (%)	85,5	12,9	48,9
TOPLAM	Sayı (adet)	69	70	139
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

Çizelge 6.34 incelendiğinde, tüm deneklerin yetiştiriciliğini yaptığı ürün ile ilgili televizyonda herhangi bir tarım programını izleyenlerin oranı %51,1 iken, izlemeyenlerin oranı ise %48,9 olarak gerçekleşmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin televizyonda beyaz kiraz ile ilgili herhangi bir program izleyenlerin oranı %14,5 iken, izlemeyenlerin oranı ise %85,5 olarak belirlenmiştir. Buna karşılık beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin ürün yelpazesi çeşitli olduğundan dolayı televizyonda yetiştiriciliğini yaptıkları ürün ile ilgili herhangi bir program izleyenlerin oranı %87,1 iken, izlemeyenlerin oranı ise %12,9 olarak belirlenmiştir (Çizelge 6.34).

6.4 Yakın ve Uzak Çevre ile Olan İlişkiler

Araştırmanın bu bölümünde deneklerin Ereğli İlçesine yapmış oldukları seyahatler yakın çevre, Konya'ya yapmış oldukları seyahatler de uzak çevre ile ilişki olarak ele alınmış ve incelenmiştir.

6.4.1 İlçeye gidiş sıklığı

Bireyin içinde yaşadığı sosyal sistemin dışına yaptığı seyahatler, kırsal topluluklarda yenilikçiliğin ölçülmesinde çok sık başvurulan göstergelerden biridir (Tatlidil 1989). Bu nedenle beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerin yakın çevreleriyle ilişkileri ele alınarak incelenmiştir.

Araştırmada, deneklerin yakın çevreleri ile ilişkileri Ereğli İlçe merkezine gidiş sıklıkları ile belirlenmiştir. Ereğli İlçe merkezine gidiş sıklığının, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan denekler üzerinde etkisi bulunabileceği varsayımdan hareketle, araştırma kapsamındaki deneklerin Ereğli İlçesine gidiş sıklıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.35 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.35 Deneklerin Ereğli İlçesine gidiş sıklığı

Ereğli İlçesine gidiş sıklığı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Her gün	Sayı (adet)	20	21	41
	Oran (%)	28,6	30,0	29,3
Haftada bir	Sayı (adet)	20	15	35
	Oran (%)	28,6	21,4	25,0
Haftada birkaç kez	Sayı (adet)	27	32	59
	Oran (%)	38,6	45,7	42,1
Ayda bir	Sayı (adet)	3	2	5
	Oran (%)	4,2	2,9	3,6
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,7144$, $p > 0,10$, istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.35 incelendiğinde, tüm deneklerin 96,4'ünün en az haftada bir kez Ereğli İlçesine gittikleri görülmektedir. Bu oran, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlarda %95,8 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda %97,1'e yükselmektedir. Her iki grupta ayda bir gidenlerin oranı yok denecek kadar azdır. Haftada birkaç kez Ereğli İlçesine gidenlerin sayıca fazla olduğu ve bu oran tüm deneklerde %42,1'e denk gelmektedir. Bu oranın içerisinde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin oranı %38,6 iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ise %45,7'ye yükseldiği görülmektedir (Çizelge 6.35).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin Ereğli İlçesine gidiş sıklığı bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında Ereğli İlçesine gidiş sıklığı itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

Polatlı İlçesinde üreticilerin buğday tarımında kimyasal ilaçlarla yabancı ot mücadelesini benimseme davranışı (Taluğ 1975), Çubuk İlçesinde televizyonun tarımsal programlarının izlenmesi ve etkileri (Ceylan 1988), Konya-Ereğli İlçesinde kalkınma kooperatiflerini benimseme davranışı (Tatlidil 1978) yaptıkları çalışmalarında İlçe merkezine gidiş sıklığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğunu belirlemişlerdir.

6.4.2 İl'egidiş sıklığı

Araştırmada, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin içinde yaşadıkları çevrenin dışına yapmış oldukları seyahatleri belirlemek için Konya İline gidiş sıklığı özelliği de bir ölçüt olarak ele alınmıştır. Bu amaçla araştırma kapsamındaki deneklerin Konya İline gidiş sıklıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.36 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.36 Deneklerin Konya İline gidiş sıklığı

Konya İline gidiş sıklığı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Haftada bir	Sayı (adet)	1	2	3
	Oran (%)	1,4	2,8	2,1
Ayda bir	Sayı (adet)	10	20	30
	Oran (%)	14,3	28,6	21,4
Yılda bir	Sayı (adet)	56	48	104
	Oran (%)	80,0	68,6	74,3
Yılda birkaç kez	Sayı (adet)	3	0	3
	Oran (%)	4,3	0,0	2,2
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,0634$, $p < 0,10$, istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.36 incelendiğinde, tüm deneklerin 74,3'ünün yılda bir Konya İline gittikleri görülmektedir. Bu oran, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlarda %80 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda %68,6 düzeyine düşmektedir (Çizelge 6.36). Bu verilere bakarak beyaz kiraz yetiştirenlerin yetiştirmeyenlere göre daha az Konya İline gittikleri söylenebilir. Bu durumun nedenleri arasında, deneklerin resmi işler ve hastalık dışında il merkezine gitmeyi tercih etmedikleri sayılabilir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin Konya İline gidiş sıklığı ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında Konya İline gidiş sıklığına ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında Konya İline gidiş sıklığı açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin haftada ve ayda bir Konya İline gidiş sıklığı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere göre iki kat daha fazla olduğu ve istatistiksel olarak da %94 güvenilirlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

6.5 Yetiştiricilik Hakkında Gerek Duyulan Bilginin Türü

Enformasyon ve bilgi kavramları sık sık birbirlerine eş anlamlı olarak yanlış bir şekilde kullanılmaktadır. Gerçekte bu iki kavram birbirinden farklılık göstermektedir (Demiryürek 2004). Bilgi, işlenmiş enformasyonun bir sonucudur, enformasyondan daha yüksek bir yapıda olup daha kalıcıdır. Enformasyon ise, danışma, tanıtma, haber alma, haber verme, haberleşme anlamına gelmektedir (Akın 2008).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin hangi tür bilgilere gereksinim duyduklarını belirlemek amacıyla kendilerine bir dizi soru yöneltilmiştir. Deneklerden alınan yanıtlara göre teknik bilgi, pazarlama ile ilgili bilgi, danışmanlık ile ilgili bilgi, kendi tecrübesi ve mevzuat olmak üzere beş çeşit bilginin gerekli olduğu görülmüştür. Denekler girdi kullanımı, hastalıklar ve zararlı kontrolleri konularında teknik bilgilere gereksinim duymuşlardır. Çizelge 6.37’de deneklerin ihtiyaç duydukları teknik bilginin önem sırasına göre dağılımı verilmiştir.

Çizelge 6.37 Deneklerin gereksinim duydukları teknik bilginin derecesi

Teknik bilgiye ihtiyaç duyma derecesi	Yetiştiricilik şekli			
	Beyaz kiraz yetiştiren		Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
	Sayı (adet)	Oran (%)	Sayı (adet)	Oran (%)
Çok az	6	8,6	2	2,8
Az	1	1,4	4	5,7
Orta	16	22,9	9	12,9
Fazla	12	17,1	16	22,9
Çok fazla	35	50,0	39	55,7
TOPLAM	70	100	70	100

p= 0,1618, p>0,10 istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.37 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiren denekler arasında teknik bilgiye çok fazla gereksinim duyanlar (%50) teknik bilgiye değişik seviyelerde gereksinim duyan diğer deneklere göre en büyük grubu oluşturmaktadır. Bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %55,7 olarak belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiren deneklerin

%90'ı orta ve daha fazla teknik bilgiye ihtiyaç duydukları, daha fazla teknik bilgiye beyaz kiraz yetiştiren deneklerin beyaz kiraz yetiştirmeyen deneklere kıyasla daha az ihtiyaç duydukları belirlenmiştir (%55,7). Teknik bilgiye gereksinim duyan beyaz kiraz yetiştiricileri, genellikle beyaz kiraz yetiştiriciliğinden daha fazla verim elde etmek için teknik bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin teknik bilgiye duyulan ihtiyaç bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında teknik bilgiye ihtiyaç itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında teknik bilgiye duyulan ihtiyaç açısından farklılık önemli değildir.

Pazarlama konusu tarım sektörünün en büyük sorunları arasında yer almaktadır. Yapısı itibari ile çabuk renk değiştirme özelliğine sahip olan beyaz kirazın üretim alanından en kısa zamanda tüketim veya satış alanlarına götürülmesi gerekmektedir. Çizelge 6.38'de deneklerin pazarlama konusundaki bilgi ihtiyacının derecesi gösterilmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayanlar denekler arasında pazarlama bilgisine gereksinim duyma açısından farklılıklar görülmektedir.

Beyaz kiraz yetiştiren denekler arasında orta ve daha üstü derecede pazarlama bilgisine gereksinim duyanların oranı %90 iken bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında %60'dır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin çok fazla pazarlama bilgisine gerek duyanların oranı %41,4 iken bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %21,4'tür (Çizelge 6.38). Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin çok fazla pazarlama bilgisine ihtiyaç duymaları, büyük çaba göstererek ürettikleri beyaz kirazı bir an önce pazarlayarak gelir elde etmeleri ile açıklanabilir. Aksi takdirde pazarlama anındaki gecikme ve düzensizlikler beyaz kirazda renk değişimine yol açacağından pazarlama şansı kalmayacaktır. Bu olumsuzluk deneklerin emeklerinin karşılığını alamamasına neden olacaktır.

Çizelge 6.38 Deneklerin gereksinim duydukları pazarlama bilgisinin derecesi

Pazarlama bilgisine ihtiyaç duyma derecesi	Yetiştiricilik şekli			
	Beyaz kiraz yetiştiren		Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
	Sayı (adet)	Oran (%)	Sayı (adet)	Oran (%)
Çok az	5	7,1	12	17,1
Az	2	2,9	16	22,9
Orta	16	22,9	11	15,7
Fazla	18	25,7	16	22,9
Çok fazla	29	41,4	15	21,4
TOPLAM	70	100	70	100

$p = 0,00006957$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin pazarlama bilgisine duyulan ihtiyaç bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında pazarlama bilgisine ihtiyaç itibarı ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında pazarlama bilgisine duyulan ihtiyaç açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin pazarlama bilgisine gereksinim duyma derecesi beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlara göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Yapılan khi-kare analizine göre de deneklerin pazarlama bilgisine gereksinim duyma derecesi beyaz kiraz yetiştiriciliğinde etkili olduğu belirlenmiştir. %99 güvenirlilikle, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin pazarlama bilgisine ihtiyaç duyma derecesi fazla ile çok fazla arasında değişirken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde az ve fazla arasında olduğu istatistiksel olarak da söylenebilir.

Gün geçtikçe gelişme gösteren tarım sektörünün her aşamasında ortaya çıkan gelişmeleri takip etmek ve uygulamak üreticilere değişik yararlar sağlamaktadır. Modern tarım metotlarını öğrenmek ve uygulamak için tarımsal danışmanlık sistemi gelişmiş ülkelerin pek çoğunda uygulanmaktadır (Akın 2008).

Tarımsal danışmanlık sistemini Türkiye’de uygulamak amacıyla 08.09.2006 tarihli ve 26283 sayılı Resmî Gazete’de “Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik” yayımlanmıştır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerin ihtiyaç duydukları teknik bilgileri danışmanlık hizmetleri kanalı ile elde edebilecekleri düşünülmüş ve deneklerin danışmanlık hizmetlerine yönelik bilgi ihtiyaçları belirlenmeye çalışılmıştır.

Danışmanlık, bilgisini talep edildiğinde ücreti karşılığı paylaşan kişiler kendi adlarına çalışıyorlarsa “serbest danışman” olarak tanımlanırken, “Danışmanlık firması” ise ana işi bilgi satmak olan şirket anlamına gelmektedir. Danışmanlık hizmetinde, hizmet veren ve hizmet alan, iki taraf bulunmaktadır (Köksal 2009).

Kuramsal olarak, danışmanlığın bir yayım sisteminde yer alması iki faktöre bağlıdır:

a) Üreticilerin bilgiye, kredi ve girdi sağlama gibi hizmetlerle birlikte ya da tek başına para ödemeye hazır olması, b) Bilgi sunumunun bu işi yapan kişi ya da firmaya, bu iş için yapacağı masraftan daha fazla bir gelir sağlamasıdır (Köksal 2009).

Üreticilerin danışmandan bilgi satın alma nedeni, o bilgiyi kullandıklarında ödedikleri ücretten daha fazla bir değer yaratacağına inanmalarıdır. Bilginin değeri, bilginin kullanımı sonucu elde edilen üretkenlik ya da gelir artışı ile mevcut üretkenlik ya da gelir düzeyi arasındaki fark ile ifade edilebilir (Köksal 2004). Araştırma bölgesinde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerin danışmanlıkla ilgili bilgilere ne derecede gerek duyduklarını ortaya koymak üzere yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.39 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.39 Deneklerin danışmanlıkla ilgili bilgi gereksiniminin derecesi

Danışmanlık bilgisine ihtiyaç duyma derecesi	Yetiştiricilik şekli			
	Beyaz kiraz yetiştiren		Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
	Sayı (adet)	Oran (%)	Sayı (adet)	Oran (%)
Çok az	22	31,5	23	32,9
Az	3	4,3	11	15,7
Orta	22	31,4	16	22,9
Fazla	12	17,1	13	18,5
Çok fazla	11	15,7	7	10,0
TOPLAM	70	100	70	100

$p = 0,1667$, $p > 0,10$ istatistiksel olarak anlamsız.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler arasında danışmanlıkla ilgili bilgiye gereksinim %31,5 iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %32,9 olarak belirlenmiştir (Çizelge 6.39). Her iki grupta da orta ve daha altı derecede bilgiye gereksinim ihtiyacının fazla olmadığı belirlenmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin danışmanlıkla ilgili bilgiye duyulan ihtiyaç bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında danışmanlıkla ilgili bilgiye ihtiyaç itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p > 0,10$) bulunmamıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında danışmanlıkla ilgili bilgiye duyulan ihtiyaç açısından farklılık önemli değildir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerden bazıları tarımsal faaliyetlerinde danışmanlık hizmetlerinden faydalanma yerine kendi tecrübelerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Araştırma bölgesinde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerin kendi tecrübelerinden ne ölçüde yararlandıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.40 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.40 Deneklerin kendi tecrübesi ile ilgili bilgi gereksiniminin derecesi

Kendi tecrübesine ihtiyaç duyma derecesi	Yetiştiricilik şekli			
	Beyaz kiraz yetiştiren		Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
	Sayı (adet)	Oran (%)	Sayı (adet)	Oran (%)
Çok az	14	20,0	2	2,9
Az	7	10,0	5	7,1
Orta	16	22,9	5	7,1
Fazla	8	11,4	7	10,0
Çok fazla	25	35,7	51	72,9
TOPLAM	70	100	70	100

$p = 0,00007781$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %35,7'si kendi tecrübelerinden çok fazla yararlandıklarını belirtirken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %72,9 olarak belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin yarısından fazlası (52,9) kendi tecrübelerine gereksinimi orta ve daha altı derece olarak belirtmişlerdir (Çizelge 6.40).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin kendi tecrübelerinden yararlanma bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında kendi tecrübelerinden yararlanma itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin kendi tecrübelerinden yararlanma durumu beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha azdır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin yayım elemanları ile görüşme sıklıklarının daha fazla olması ve bu elemanların tecrübelerinden daha fazla faydalandıkları istatistiksel olarak da %99 güvenilrlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

Deneklerin yetiştiricilik ile ilgili teknik bilgiler yanı sıra tarımsal mevzuata ilişkin bilgilere de gereksinim duymaktadırlar. Çizelge 6.41'de deneklerin tarımsal mevzuata ilişkin bilgi gereksinimlerine göre dağılımı yer almaktadır.

Çizelge 6.41 Deneklerin tarımsal mevzuata ilişkin bilgi gereksiniminin derecesi

Tarımsal mevzuata ilişkin bilginin ihtiyaç duyma derecesi	Yetiştiricilik şekli			
	Beyaz kiraz yetiştiren		Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
	Sayı (adet)	Oran (%)	Sayı (adet)	Oran (%)
Çok az	26	37,1	43	61,5
Az	17	24,3	10	14,3
Orta	14	20,0	5	7,1
Fazla	7	10,0	4	5,7
Çok fazla	6	8,6	8	11,4
TOPLAM	70	100	70	100

$p = 0,0227$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler beyaz kiraz yetiştirmeyen deneklere göre daha az tarımsal mevzuata ilişkin bilgiye gereksinim duymaktadırlar. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %37,1'i tarımsal mevzuata ilişkin bilgiye çok az gereksinim duyarken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %61,5'e yükselmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %61,4'ü tarımsal mevzuata ilişkin bilgiye gereksinim duymaz iken bu oran beyaz kiraz yapmayan deneklerde %75,8'e yükselmektedir (Çizelge 6.41).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin tarımsal mevzuata ihtiyaç duyma bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında tarımsal mevzuata ihtiyaç itibarı ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin tarımsal mevzuata ilişkin bilgi gereksinimi beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha azdır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin yayım elemanları ile görüşme sıklıklarının daha fazla olması ve bu elemanların bilgi ve birikimlerinden daha fazla faydalandıkları istatistiksel olarak da %98 güvenilirlikle anlamlı olduğu saptanmıştır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ve beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin yetiştiricilik hakkında gerek duydukları bilgi ihtiyaını sıralarsak; beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler için sırasıyla teknik bilgi, pazarlama bilgisi, kendi tecrübesi, danışmanlık bilgisi ve mevzuata ilişkin bilgi önemlidir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler için ihtiyaç duyulan bilginin sıralaması; kendi tecrübesi, teknik bilgi, pazarlama bilgisi, mevzuata ilişkin bilgi ve danışmanlık bilgisi şeklindedir.

6.6 Yayım Faaliyetlerine Katılma

Araştırma bölgesinde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerin gerek anketlere verdikleri yanıtlar, gerekse yapılan sohbetler esnasında değişik şekillerde yayım faaliyetlerine katıldıkları gözlemlenmiştir. Anket sorularına verilen yanıtlara göre deneklerin yayım faaliyetleri ayrı ayrı incelenmiştir.

Yayım faaliyetleri ile olarak Taluğ (1982) turunęgil üretiminin geliştirilmesine yönelik olarak yaptığı çalışmada, deneklerin yayım çalışmalarına yüksek düzeyde katıldıklarını ve önerilen tarım tekniklerini değişik oranlarda da olsa benimsediklerini belirtmiştir.

Tarımsal alanda oluşan teknolojik gelişmelerin üreticilere tanıtılması, benimsetilmesi, işletmesinde başarılı bir şekilde uygulanması ve üretimdeki etkisinin üreticilere tanıtılması açısından konferans, tarım fuarları, tarla günleri özellikle gösteriler (demonstrasyonlar) çok önemlidir. Üreticilere gösteri şeklinde tanıtılan yenilikler çabuk öğrenilebilir (Aktaş 2005). Çünkü üretici daha doğrusu bireyler gördüğünü unutmayabilir veya uygulama esnasında hatırlayabilir. Bu nedenle, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerin bu gibi etkinliklerini tespit edebilmek amacıyla deneklerin yayım çalışmalarına katılıp katılmadıkları analiz edilmiştir.

6.6.1 Demonstrasyonlara katılma

Demonstrasyonlar tarımsal yayım faaliyetleri içinde grup yayım yöntemleri arasında yer almaktadır. Grup, aynı anda belirli ortak özellikleri taşıyan bireylerden oluşan toplumsal

birimi ifade etmektedir. Grup, yayım yöntemleri gelişmekte olan ÷lkelerde geniş bir şekilde kullanılmaktadır.

Çiftçiler, tarımsal alanda ortaya çıkan yeni bir teknik veya bilginin uygulamalarını nasıl etkileyeceğini görmek isterler. Çiftçilerden bazıları ortaya çıkan yenilikleri bir süre izledikten sonra benimsemeyi seçerler. Demonstrasyonlar, bu şekilde düşünen çiftçilerin yenilikleri daha erken benimsemesi için etkide bulunmaktadır. Demonstrasyonlar ile eski ve yeni gelişmeleri bir arada göstererek, birbirleri ile karşılaştırarak çiftçilerin yeniliklerden daha çabuk etkilenmeleri ve yenilikleri daha çabuk benimsemeleri üzerinde olumlu etki yapmaktadır. Bireysel yöntemlerle karşılaştırıldığında daha fazla etkinliğe sahip olan demonstrasyonlar hedef kitlenin görerek öğrenmesini sağlamaktadır (Yavuz 2000).

Araştırma kapsamındaki deneklerin demonstrasyonlara katılımını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.42 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.42 incelendiğinde, deneklerin yayım faaliyetlerine katılma durumuna göre dağılımı, yayım faaliyetlerine hiç katılmayanlar, nadiren katılanlar, sıklıkla katılan ve sürekli katılanlar şeklinde gruplandırılmış bir şekilde toplu halde gösterilmektedir. Tüm deneklerin %80,0'i yayım faaliyetlerine (demonstrasyon) hiç katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Beyaz kiraz yetiştiriciliğini yapanların %81,4'ü demonstrasyon faaliyetlerine hiç katılmazken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliğini yapmayan deneklerde %78,6 olarak belirlenmiştir (Çizelge 6.42). Demonstrasyon faaliyetlerine katılanlar arasında nadiren katılanlar her iki grupta da çoğunluğu oluşturdıkları gör÷lmektedir.

Çizelge 6.42 Deneklerin demonstrasyonlara katılımı

Demonstrasyonlara katılım		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Hiç katılmayan	Sayı (adet)	57	55	112
	Oran (%)	81,4	78,6	80,0
Nadiren katılan	Sayı (adet)	9	14	23
	Oran (%)	12,8	20,0	16,4
Sıklıkla katılan	Sayı (adet)	2	0	2
	Oran (%)	2,9	0,0	1,4
Sürekli katılan	Sayı (adet)	2	1	3
	Oran (%)	2,9	1,4	2,2
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,3265$, $p > 0,10$ istatistiksel olarak anlamsız.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin demonstrasyon faaliyetlerine katılım bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında demonstrasyon faaliyetlerine katılım itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p > 0,10$) bulunmamıştır.

6.6.2 Tarla günlerine katılma

Tarla günleri; yılın belirli zamanlarında belirli kuruluşlar tarafından düzenlenen ve tarımsal teknikleri yerinde göstermek için yapılan grup yayım etkinlikleri arasında yer almaktadır. Bu etkinliğin ana amacı; çiftçiler için yeni bir tekniği, uygulamayı veya ürünü bir arada görebilecekleri şekilde sergilemek ve konuya onların ilgisini çekmektir. Tarla günleri için genellikle tarımsal alanda faaliyette bulunan kamusal kuruluşların arazileri seçilmekte ve kullanılmaktadır. Bunun yanında, istekli çiftçilerin arazilerinde de tarla günleri düzenlenmektedir. Tarla günlerinde çiftçilerin arazilerinin kullanılması yayımın etkinliği açısından olumlu sonuçlar vermektedir. Tarla günlerinin konusu

tarımsal faaliyetlerle ilgili herhangi bir konuda olabileceği gibi birkaç tarımsal faaliyeti birden kapsayacak şekilde de olabilir (Yavuz 2000).

Araştırma kapsamındaki deneklerin tarla günlerine katılımını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.43 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.43 Deneklerin tarla günlerine katılımı

Tarla günlerine katılım		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Hiç katılmayan	Sayı (adet)	50	52	102
	Oran (%)	71,4	74,3	72,9
Nadiren katılan	Sayı (adet)	17	18	35
	Oran (%)	24,3	25,7	25,0
Sürekli katılan	Sayı (adet)	3	0	3
	Oran (%)	4,3	0,0	2,1
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p=0,2157$, $p>0,10$ istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.43 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %71,4'ü, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %74,3'ü tarla günlerine hiç katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Çizelge 6.43). Tarla günü faaliyetlerine katılanlar arasında nadiren katılanlar her iki grupta da çoğunluğu oluşturdukları görülmektedir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin tarla günü faaliyetlerine katılım bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında tarla günü faaliyetlerine katılım itibarı ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

6.6.3 Bireysel görüşme

Bireysel yayım yöntemleri arasında yer alan yayım görüşmesi, bireyler arasında bilgi, duygu ve düşünceleri en etkili ve en kısa zamanda karşılıklı olarak aktarma sağlamaya

olanak verdiğinden tercih edilmektedir. Bu yayım yönteminde çiftçi ve yayım elemanı aracısız, karşılıklı olarak birbirleri ile iletişim kurduklarından bilgi alışverişi daha kolay olmaktadır. Bireysel görüşmelerden özellikle pilot proje uygulamaları ile önder çiftçilere eğitim verilmesi sırasında faydalanılmaktadır. Kişisel görüşmeler, ev ve köy ziyaretleri, işletme ziyareti, işyeri görüşmeleri şeklinde sıralanabilir (Yavuz 2000).

Araştırma kapsamındaki deneklerin bireysel görüşmelere katılımını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.44 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.44 Deneklerin bireysel görüşmeleri

Bireysel görüşmelere katılım		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Hiç katılmayan	Sayı (adet)	24	22	46
	Oran (%)	34,3	31,4	32,8
Nadiren katılan	Sayı (adet)	24	44	68
	Oran (%)	34,3	62,9	48,6
Sıklıkla katılan	Sayı (adet)	16	3	19
	Oran (%)	22,8	4,3	13,6
Sürekli katılan	Sayı (adet)	6	1	7
	Oran (%)	8,6	1,4	5,0
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,0003572$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerden %34,3'ü yayım faaliyetlerine (kişisel görüşmeler) hiç katılmadıklarını belirtirken, bu oranın beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda %31,4 olduğu görülmektedir. Nadiren katılım gösterenlerin sayıca fazla olduğu burada da dikkati çekmektedir. Sıklıkla ve sürekli katılım gösteren denekler arasında beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlar %31,4 olarak yer alırken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda %5,7 olarak tespit edilmiştir (Çizelge 6.44). Bu verilere bakarak beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler yapmayanlara göre daha fazla bireysel görüşmelere katılım gösterdikleri söylenebilir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin bireysel görüşmeler ile ilgili farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında bireysel görüşmelere ilişkin ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında bireysel görüşmeler açısından farklılık önemlidir.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin bireysel görüşmelerde bulunma sıklığı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Yapılan khi-kare analizine göre de deneklerin bireysel görüşme sıklığı beyaz kiraz yetiştiriciliğinde etkili olduğu belirlenmiştir. %99 güvenilirlikle, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin bireysel görüşmelere katılım sıklığının fazla olduğu istatistiksel olarak da söylenebilir.

6.7 Yararlandıkları Bilgi Kaynakları

Enformasyon; çiftçilerin sosyo-ekonomik, tarımsal ve ekolojik çevrelerinde değişikliklerle karşılaştıklarında kendi üretim sistemleri ile ilgili daha iyi karar vermelerine olanak sağlamaktadır. Tarımsal enformasyon, tarımsal problemler hakkında ilgi ve anlayışı artırmak için sadece çiftçilere değil politika yapıcılara da ulaşmak zorundadır. Çiftçiler sadece yayım sistemlerinden değil diğer kaynaklardan da enformasyon elde etmektedir (Demiryürek 2001).

Tarımsal  retim sürecinde bilgi, üreticiler için toprak, su, tohum gibi son derece önemli bir etmendir. Üretim dalı ile ilgili bilgiye sahip olmadan üreticilerin ellerindeki kaynakları tam olarak değerlendirmeleri güçtür. Bu nedenle üreticiler gerek teknik ve gerekse ekonomik bilgilere gereksinim duyarlar ve bu bilgiler sayesinde, kaynaklarını en iyi şeklide kullanma yeteneğini kazanırlar. Üreticiler bu bilgileri, gözlemleri ile kazanır veya konvansiyonel yöntemleri uygulayarak, ya da yayım hizmetleri aracılığıyla öğrenir (   atalbaş ve G r en 1998). Öğrenilen yeni bilgiler, üreticilerin bir yeniliği benimsemesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Araştırma kapsamındaki deneklerin başvurdukları bilgi kaynakları formal ve informal olmak üzere iki grupta toplanmıştır. Formal bilgi kaynakları arasında; ilçe gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüğü, kooperatifler, girdi satanlar yer alırken, informal bilgi kaynakları arasında ise, komşu-akraba, medya ve diğer üreticiler bulunmaktadır.

Araştırma kapsamındaki deneklerin tarımsal üretim ile ilgili yararlandıkları bilgi kaynaklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.45 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.45 Deneklerin tarımsal üretime ilişkin yararlandıkları bilgi kaynakları

Bilgi kaynakları		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Formal	Sayı (adet)	29	2	31
	Oran (%)	41,4	2,9	22,1
İnformal	Sayı (adet)	2	0	2
	Oran (%)	2,9	0,0	1,4
Formal ve İnformal	Sayı (adet)	39	68	107
	Oran (%)	55,7	97,1	76,5
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,00000005656$, $p < 0,10$, istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.45 incelendiğinde, tüm deneklerin bilgi kaynaklarından sadece informal bilgi kaynağını tercih edenlerin oranı sadece %1,4 iken, formal bilgi kaynağını tercih edenlerin oranı %22,1 ve her iki bilgi kaynağını tercih edenlerin oranı ise %76,5 olarak belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %41,4'ü formal kaynaklardan bilgi alırken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda %2,9 olarak görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler yayım elemanlarından daha çok bilgi aldıklarını ifade etmişlerdir. Her iki bilgi kaynağından da yararlanan denekler arasında beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler %55,7 yer alırken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin ise neredeyse tamamına yakını (%97,1) yer almaktadır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin bilgi kaynakları bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında bilgi kaynakları itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin tarımsal üretimde ilişkin yararlandıkları bilgi kaynakları bakımından sadece formal kaynaklardan yararlananlar beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazladır. Yapılan khi-kare analizine göre de deneklerin formal kaynaklardan yararlanma durumunun beyaz kiraz yetiştiriciliği üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir. Bu nedenle beyaz kiraz yetiştiriciliği konusunda yapılacak yayım çalışmalarının daha fazla etkili olacağı %99 güvenirlilikle istatistiksel olarak da söylenbilir.

6.7.1 Toprak tahlili yaptırma

Toprağa verilecek gübre miktarının belirlenmesinde toprak analizi sonucuna göre gübre uygulanması gerekmektedir. Araştırma kapsamındaki deneklerin toprak tahlili yaptırıp yaptırmadıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre izelge 6.46 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.46 Deneklerin toprak tahlili yaptırması

Toprak tahlili		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Yaptıran	Sayı (adet)	28	21	49
	Oran (%)	40,0	31,3	35,8
Yaptırmayan	Sayı (adet)	42	46	88
	Oran (%)	60,0	68,7	64,2
TOPLAM	Sayı (adet)	70	67	137
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p= 0,2906$, $p>0,10$ istatistiksel olarak anlamsız.

Çizelge 6.46 incelendiğinde, tüm deneklerin %35,8'inin toprak tahlili yaptırdığı, %64,2'sinin ise yaptırmadığı görülmüştür. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin

%40'ı toprak tahlili yaptırırken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ise %31,3'e düşmektedir. Toprak tahlili yaptırmayan deneklerin oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %60 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %68,7'ye yükselmektedir (Çizelge 6.46). Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla toprak analizi yaptırdıkları söylenebilir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerden 3'ünün herhangi bir arazisi olmadığı için bu soruya yanıt vermemişlerdir. Araştırma kapsamındaki deneklerin toprak tahlili yaptırmama nedenini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlardan derlenen verilerden, büyük bir çoğunluk gerek duymadığını belirtirken ikinci büyük çoğunluk ise ihmalden dolayı yaptırmadıklarını belirtmişlerdir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin toprak tahlili yaptırma bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında toprak tahlili yaptırma itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

6.7.2 Gübreleme konusunda yararlandıkları bilgi kaynakları

Gübreleme, bitkisel üretimde verim ve kalite artışının elde edilebilmesi için, yapılan toprak tahlillerin sonucuna göre eksik olan minerallerin tespit edilmesiyle toprağa zamanında ve uygun olan gübre çeşidinin ve miktarının verilmesidir. Tarımın en önemli sorunlarından biri de dengesiz, rastgele ve bilinçsiz gübre kullanımıdır. Aşırı bir şekilde gübre kullanımı gibi yetersiz gübre kullanımı da hem üretimi hem de üreticileri olumsuz etkilemektedir (Özer 2005).

Araştırma kapsamındaki tarımsal üretimde gübre kullanan deneklerin gübreleme konusunda yararlandıkları bilgi kaynaklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.47 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.47 Deneklerin gübreleme konusunda yararlandıkları bilgi kaynakları

Bilgi kaynakları (*)		Yetiştiricilik Şekli		TOPLAM
		Beyaz Kiraz Yetiştiren	Beyaz Kiraz Yetiştirmeyen	
Kendi tecrübesi	Sayı (adet)	38	46	84
	Oran (%)	55,9	68,7	62,2
Elindeki para miktarı	Sayı (adet)	1	2	3
	Oran (%)	1,5	3,0	2,2
Toprak analiz sonuçları	Sayı (adet)	3	4	7
	Oran (%)	4,4	6,0	5,2
Yayım elemanlarının önerisi	Sayı (adet)	25	21	46
	Oran (%)	36,8	31,3	34,1
Gübre bayiinin önerisi	Sayı (adet)	21	23	44
	Oran (%)	30,9	34,3	32,6
Komşu/arkadaş önerisi	Sayı (adet)	5	11	16
	Oran (%)	7,4	16,7	11,9
Diğer	Sayı (adet)	1	0	1
	Oran (%)	1,5	0,0	0,7

(*) Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.
 $p = 0,6627$, $p > 0,10$ istatistiksel olarak anlamsız.

Deneklerden 2'si beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve 3'ü de beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan olmak üzere toplam 5 denek yaptıkları tarımsal faaliyette gübre kullanmamaktadır.

Deneklerin kullandıkları gübre miktarını nasıl belirledikleri değerlendirildiğinde; %62,2'sinin kendisinin belirlediği görülmüştür. Deneklerin %34,1'i yayım elemanlarına (gıda, tarım ve hayvancılık il ilçe müdürlükleri) danışarak, %32,6'sının gübre bayiine danışarak, %11,9'u komşu veya arkadaşına danışarak, %5,2'si analiz sonucuna göre gübre miktarını belirlemişlerdir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %55,9'u gübre miktarını kendisi belirlerken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %68,7'ye yükselmektedir. Yayım elemanlarının önerisini dikkate alan beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin oranı %36,8 iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %31,3 olarak belirlenmiştir (Çizelge 6.47).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin gübreleme konusunda yararlandıkları bilgi kaynakları bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan

denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında gübreleme konusunda yararlandıkları kaynak itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

6.7.3 Kimyasal ilaç kullanımında yararlandıkları bilgi kaynakları

Daha yüksek verim ve kaliteli ürün elde etme açısından hastalık ve zararlılarla mücadele büyük önem taşımaktadır. Yeterli düzeyde ve bilinçli bir mücadele yapılamadığı durumlarda diğer teknik önlemler yerine getirilmiş olsa bile önemli ölçüde ürün kaybı yaşanabilmekte, ayrıca düşük verim ve kalite sonucu maliyette yükselmektedir. Aynı zamanda bilinçsiz seçilen ve uygulanan ilaçlar üründe kalıntı bırakabilmekte, bu durum sonucu iç ve dış pazarda sorunlar yaşanabilmektedir.

Araştırma kapsamındaki deneklerin kimyasal ilaç seçiminde yaralandıkları bilgi kaynaklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.48 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.48 Deneklerin kimyasal ilaç seçiminde yararlandıkları bilgi kaynakları

Bilgi kaynakları (*)		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Kendi tecrübesi	Sayı (adet)	21	17	38
	Oran (%)	30,9	25,4	28,1
Yayın elemanlarının önerisi	Sayı (adet)	56	63	119
	Oran (%)	82,4	94,0	88,1
İlaç bayisinin önerisi	Sayı (adet)	26	38	64
	Oran (%)	38,2	56,7	47,4
Komşu/arkadaş önerisi	Sayı (adet)	3	4	7
	Oran (%)	4,4	6,0	5,2
Diğer	Sayı (adet)	1	0	1
	Oran (%)	1,5	0,0	0,7

(*) Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.
 $p=0,5158$, $p>0,10$ istatistiksel olarak anlamsız.

Anket yapılan deneklerin ilaç seçimi ile ilgili bilgi aldıkları yerler açısından değerlendirildiğinde; %28,1'i kendi tecrübesi, %88,1'i yayın elemanlarının önerisi,

%47,47'ü ilaç bayiinin önerisi ve %5,2'si de ilaç seçerken komşu veya arkadaş önerisini dikkate almışlardır.

Deneklerin kullandıkları tarımsal mücadele ilaçlarının seçiminde yararlandıkları bilgi kaynakları çok çeşitli olmakla beraber, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %30,9'u, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin ise %25,4'ü kendi tecrübelerini dikkate alarak ilaç seçmektedir. Yayım elemanlarının önerisini dikkate alanların oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %82,4 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %94 olarak gerçekleşmiştir. İlaç bayiinin önerisini dikkate alanların oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlarda %38,2 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %56,7 olarak belirlenmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin kimyasal ilaç seçimi konusunda yararlandıkları bilgi kaynakları bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında kimyasal ilaç seçimi konusunda yararlandıkları kaynak itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p>0,10$) bulunmamıştır.

Deneklerden 2'si beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve 3'ü de beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan olmak üzere toplam 5 denek yaptıkları tarımsal faaliyette ilaç kullanmamaktadır.

Deneklerin kullandıkları tarımsal mücadele ilaç talepleri, hastalık ve zararlıların yoğunluğuna ve ilaçlama için ayrılan kaynak miktarına bağlı olmaktadır. Araştırma kapsamındaki tarımsal üretimde ilaç kullanan deneklerin ilaç kullanımında yararlandıkları bilgi kaynaklarını öğrenmek için yöneltile soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.49 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.49 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %44,1'i, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin ise %32,8'i ilaç kullanımında kullanım tarifesine uydukları ifade etmişlerdir. Yayım elemanlarının önerisini dikkate alanların oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %72,1 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği

yapmayanlarda %73,1 olarak gerçekleşmiştir. İlaç bayiinin önerisini dikkate alanların oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlarda %47,1 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlarda %65,7 olarak belirlenmiştir (Çizelge 6.49).

Çizelge 6.49 Deneklerin kimyasal ilaç kullanımında yararlandıkları bilgi kaynakları

Bilgi kaynakları (*)		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Kullanım tarifesi	Sayı (adet)	30	22	52
	Oran (%)	44,1	32,8	38,5
Yayın elemanlarının önerisi	Sayı (adet)	49	49	98
	Oran (%)	72,1	73,1	72,6
İlaç bayiinin önerisi	Sayı (adet)	32	44	76
	Oran (%)	47,1	65,7	56,3
Kendi tecrübesi	Sayı (adet)	6	14	20
	Oran (%)	8,8	20,9	14,8
Elindeki para miktarı	Sayı (adet)	0	3	3
	Oran (%)	0,0	4,2	2,2
Komşu/arkadaş önerisi	Sayı (adet)	8	6	14
	Oran (%)	11,8	9,0	10,4
Diğer	Sayı (adet)	1	0	1
	Oran (%)	1,5	0,0	0,7

(*) Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.

p= 0,1211, p>0,10 istatistiksel olarak anlamsız.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin kimyasal ilaç kullanımı konusunda yararlandıkları bilgi kaynakları bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında kimyasal ilaç kullanımı konusunda yararlandıkları kaynak itibarı ile ortaya çıkan farklılık anlamlı (p>0,10) bulunmamıştır.

6.8 Sulama Yöntemi

Sulama, bitkilerin sağlıklı büyümesi ve gelişmesi için ihtiyaç duydukları suyun uygun yöntemle, zamanında ve yeterli miktarda bitki kök bölgesine verilmesidir. Bitki, kök bölgesinde gereğinden az veya fazla miktarda su bulunması durumunda verim için harcaması gereken enerjinin bir kısmını veya tamamını topraktan suyun alınmasında

kullanılmaktadır. Bu durumda bitkisel üretimden beklenen başarı sağlanamamaktadır. Bitkilerin su ihtiyacını karşılayabilecek sürekli bir elverişli toprak nem düzeyinin sağlanması maksimum verim için zorunludur (Anonim 2011e).

Araştırma kapsamındaki deneklerin kullandıkları sulama suyunun kaynağını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.50 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.50 Deneklerin sulama suyunu temin ettikleri kaynaklara göre dağılımı

Sulama kaynakları		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Kanal suyu (1)	Sayı (adet)	41	49	90
	Oran (%)	58,6	77,8	67,7
Akarsu-dere (2)	Sayı (adet)	7	0	7
	Oran (%)	10,0	0,0	5,3
Baraj-gölet (3)	Sayı (adet)	5	4	9
	Oran (%)	7,1	6,3	6,7
Kuyu suyu (4)	Sayı (adet)	5	8	13
	Oran (%)	7,1	12,7	9,8
1+2	Sayı (adet)	2	0	2
	Oran (%)	2,9	0,0	1,5
1+3	Sayı (adet)	4	0	4
	Oran (%)	5,7	0,0	3,0
1+4	Sayı (adet)	4	2	6
	Oran (%)	5,7	3,2	4,5
2+3	Sayı (adet)	2	0	2
	Oran (%)	2,9	0,0	1,5
TOPLAM	Sayı (adet)	70	63	133
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,0183, p<0,10 istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.50 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %10'unun sulama işlemini yapmadıkları tespit edilmiştir. Araştırma bölgesinde deneklerin %67,7'si kanal suyunu, %9,8'i kuyu suyunu, %6,7'si baraj-gölet suyunu, %5,3'ü akarsu-dere suyunu kullanarak sulama işlemini yaptıkları görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %58,6'sı kanal suyu ile sulama işlemini yaparken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %77,8'e yükselmektedir. Denekler arasında kanal suyundan sonra en fazla tercih edilen sulama kaynağı olan kuyu

suyundan, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %7,1'i yararlanırken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %12,7 olarak belirlenmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin yararlandıkları sulama kaynakları bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında yararlanan sulama kaynağı itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile akarsu-dere ve baraj-gölet suyu ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapma durumu, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlara göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Yapılan khi-kare analizine göre de, deneklerin yararlandıkları sulama kaynağının beyaz kiraz yetiştiriciliğinde etkili olduğu belirlenmiştir. %98 güvenirlilikle, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin sulama kaynakları kanal suyu veya kuyu suyu iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin sulama kaynakları akarsu-dere veya baraj-gölet suyu olduğu istatistiksel olarak da söylenebilir.

Sulama yöntemi dediğimiz zaman suyun toprakta bitki kök bölgesine veriliş biçimi anlaşılır. Su bitki kök bölgesine farklı biçimlerde verilir; dolayısıyla farklı sulama yöntemleri söz konusudur. Bu yöntemleri, 1. Yüzey Sulama (Adi salma sulama, Tava sulama, Uzun tava sulama ve Karık sulama yöntemleri), 2. Basınçlı Sulama (Yağmurlama sulama yöntemi, Damla sulama yöntemi, Toprakaltı-Sızdırma-sulama yöntemi) olarak iki grupta değerlendirilebilir (Bıçaklı 2005).

Araştırma kapsamındaki deneklerin tercih ettikleri sulama yöntemini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.51 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.51 Deneklerin tercih ettikleri sulama yöntemine göre dağılımı

Sulama yöntemi		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Yağmurlama (1)	Sayı (adet)	0	19	19
	Oran (%)	0,0	30,2	14,3
Damla (2)	Sayı (adet)	27	12	39
	Oran (%)	38,6	19,0	29,3
Karık (3)	Sayı (adet)	32	22	54
	Oran (%)	45,7	34,9	40,6
1+2	Sayı (adet)	3	4	7
	Oran (%)	4,3	6,3	5,3
1+3	Sayı (adet)	1	3	4
	Oran (%)	1,4	4,8	3,0
2+3	Sayı (adet)	7	3	10
	Oran (%)	10,0	4,8	7,5
TOPLAM	Sayı (adet)	70	63	133
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,00002196, p<0,10 istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.51 incelendiğinde, araştırma kapsamındaki deneklerin en fazla tercih ettikleri sulama yöntemleri sırasıyla; karık, damla ve yağmurlama usulü gelmektedir. Deneklerin %40,6'sı karık sulama, %29,3'ü damla sulama, %14,3'ü yağmurlama sulama yöntemini tercih ettikleri belirlenmiştir. Karık sulama en fazla tercih edilen sulama sistemi olmuş olup, bu yöntemi beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %45,7'si, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %34,9'u tercih etmiştir. İkinci en fazla tercih edilen damla sulama sistemini ise, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %38,6'sı, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %19'u tercih ettikleri belirlenmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin tercih ettikleri sulama yöntemleri bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında tercih edilen sulama yöntemi itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı (p<0,10) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile damla ve karık sulama yöntemi ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapma durumu, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlara göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Yapılan khi-kare analizine göre de, deneklerin tercih ettikleri sulama yönteminin beyaz kiraz yetiştiriciliğinde etkili olduğu belirlenmiştir. %99 güvenilrlikle, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin tercih ettikleri sulama yöntemi damla veya karık iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin tercih ettikleri sulama yöntemi yağmurlama olduğu istatistiksel olarak da söylenebilir.

6.9 Pazarlama

6.9.1 Beyaz kiraz pazarlaması

Gelişmekte olan ülkelerde ve Türkiye’de tarım ve sanayinin birbirine paralel, dengeli ve istikrarlı bir şekilde sürdürülmesi ekonomik kalkınmanın temel şartıdır (Tan 2003).

Türkiye’de tarımın içinde bulunduğu sorunlarla birlikte sanayi kesiminin kaliteli ve yeterli miktarda hammadde ihtiyacı, üretici ve sanayici arasında dikey entegrasyonun sağlanması gereğini ortaya çıkarmaktadır (Tan 2003).

Dikey entegrasyon (verticalintegration), herhangi bir mal veya hizmetin üretiminden satışına kadar farklı aşamalarında çalışan işletmeler arasında yapılan bir birleşmedir. Tarım, sanayi ve ticaret kesimleri arasında dikey entegrasyonun sağlanması konusunda en yaygın metot ise sözleşmeli üretim modelidir (Özçelik vd. 1999).

Sözleşmeli Üretim Modeli, firmalar ile üreticiler arasında ürünün ekimi dikimi veya üretiminden önce yapılan çiftçinin belirli bir ekiliş alanı ve üretimi gerçekleştirme sorumluluğunu yüklenmesine karşın, firmaların da elde edilecek ürünü belirli şartlarda almayı garanti ettiği anlaşmaya dayalı üretim ve pazarlama modeli olarak tanımlanmaktadır (Özçelik vd. 1999).

Sözleşmeli üretim modeli girdi temini, üretim, işleme ve pazarlama olmak üzere dört aşamada tamamlanan bir süreçtir. (Tan 2003).

Tarımda doğal ve ekonomik koşullara bağlı olarak arz, talep ve fiyat gibi temel ekonomik faktörlerde ortaya çıkabilecek mevsimlik dalgalanmalar üretici, sanayici ve tüketiciyi olumsuz yönde etkilemektedir. Dolayısıyla sözleşmeli yetiştiricilik modeli, üreticiye pazar garantisi sağlayarak ürün arzında süreklilik sağlanması, sanayicinin hammadde ihtiyacının kesintisiz temin edilmesi ve tüketicinin sürekli ve uygun fiyatlarla çeşitli ürünleri tüketebilmesi açısından etkili olmaktadır (Tan 2003).

Dünyada sözleşmeli tarım uygulamalarının kökeni 19 uncu yüzyıl sonlarına kadar uzanmaktadır. 1885 sonrası dönemde Japonlar tarafından Tayvan'da şeker üretimi için, 20 nci yüzyıl aşamalarında ise Orta Amerika'da ABD muz firmalarının uygulanmıştır. Gerçek anlamda sözleşmeli tarımın geçmişi ise 1940'lara gitmektedir. Sistem bu tarihlerde Avrupa ve Kuzey Amerika'da tohumluk üretimi için kullanılmıştır. Küreselleşmede yaşanan gelişmeler sözleşmeli tarım uygulamalarında da yaygınlaşmaya neden olmuş, 20 nci yüzyılın ikinci yarısında Batı Avrupa, Kuzey Amerika ve Japonya'da sözleşmeli tarım gıda sanayinin kritik bir unsuru olmuştur (Özçelik vd. 1999).

Türkiye'de de sözleşmeli üretimin kökeni oldukça eskilere dayanmakla birlikte, uzun yıllar sınırlı sayıda üründe uygulandığı görülmektedir. Bunlardan en eskisi şeker fabrikalarının ihtiyacını karşılamak amacıyla üreticilerle Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. arasında imzalanan sözleşmelerle gerçekleştirilen şeker pancarı üretimidir. Şeker pancarından sonra tohum yetiştiriciliği, sanayi tipi domates ve sözleşmeli mısır üretiminde de uygulanmıştır. Sözleşmeli üretimin uygulandığı diğer bir ürün de tütündür. Sakarya ve Düzce İllerinde Virginia ve Burley tipi tütün üretiminde 1985 yılında, Oriental tip tütün üretiminde ise 2002 ürün yılı ile birlikte başlanmıştır.

Araştırma bölgesinde deneklerden sözleşmeli üretimin yapılmadığı öğrenilmiştir. Ereğli İlçesinin beyaz kiraz üretimindeki potansiyeli göz önüne alındığında, üretim ve pazarlamadaki risk ve belirsizlikler sonucu sıkıntıların yaşanmaması ve karşılaşılan sorunların azaltılması için, üretici birlikleri ve kooperatif aracılığıyla sözleşmeli üretim modeline geçilmelidir.

Tarımsal pazarlama, tarımsal ürünlerin üreticiden son tüketiciye kadar akışını sağlayan olayları ve bu akıştan doğan faaliyetleri inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmaktadır.

Diğer tarımsal ürünlerin pazarlanmasında olduğu gibi beyaz kirazın pazarlanması hasadı ile başlamaktadır. Hasadın zamanında ve uygun şekilde yapılması ile beyaz kirazın pazarlanmasının ilk safhası gerçekleşmiş olmaktadır. Araştırma bölgesinde hasat zamanı mevsim koşullarına göre değişmekle beraber haziran sonu-temmuz başıdır. Bu dönem ortalama 20 gün sürmektedir.

Beyaz kiraz üreticisi, ürettiği beyaz kirazı hasat döneminde köylerin merkezi yerlerinde kurulan alım merkezlerine getirmektedir. Alım merkezlerinde yörede kantarcı diye tabir edilen tüccarlar bulunmaktadır. Kantarcılar, ya aynı köyde yaşayan yada civar köylerde yaşayan kişilerdir. Bu kantarcılar, yörede aktif olarak bulunan iki fabrikadan birisi ile komisyon karşılığında anlaşılan ve fabrikalar adına mal toplayan kişilerdir. Alım merkezlerinde birkaç kantar ile fabrikalardan temin edilen kasalar bulunmaktadır. Bu kasalar kantarcılar tarafından hasat zamanı üreticilere dağıtılmaktadır. Üreticiler bahçelerinden topladıkları kirazları bu kasalara koyarak alım merkezlerine getirmektedirler. Tartım işleminden sonra, kantarcılar tarafından iki nüsha olarak düzenlenen alım fişinin bir nüshası üreticiye verilmektedir. Bu fiş üzerinde üreticinin adı, teslim ettiği kiraz miktarı ve kiraz bedeli gibi bilgiler yer almaktadır. Üretici bu fişe göre parasını anlaşma tarihinde almaktadır. Kiraz fiyatları tamamen fabrikalar tarafından belirlenmektedir. Kantarcılar tarafından toplanan beyaz kirazlar kamyonlara yüklendikten sonra fabrikalara getirilmektedir. Bu fabrikalarda işlenen beyaz kirazlar başta İtalya olmak üzere değişik ülkelere ihraç edilmektedir. Taze beyaz kiraz hasat edildikten kısa bir süre sonra renk değişimine uğradığından dolayı yola dayanımı yoktur.

6.9.2 Pazarlama kanalları

Üretilmiş olan ürünler son tüketiciye ulaşıncaya kadar çeşitli yollar izlerler, çeşitli araçlar ile karşılaşır ve değişik şekillerde işlenirler. Ürünlerin üretimlerinden itibaren içinden aktıkları ve işleme, depolama, paketleme, elden ele geçme gibi değişik olaylar

ile karşılaştıkları bu yollar ve yerler toplu olarak “pazarlama kanalları” olarak adlandırılırlar (Güneş, 1996).

Ürünler, pazarlama kanalları içerisinde çeşitli aşamalarda ve pazarlarda farklı işlemler görmektedir. Geleneksel bir pazarlama sisteminde bu aşamalar ya da pazarlar üretici, toptancı ve perakendeci şeklinde üç temel grupta toplanabilir (Yurdakul, 1997). Üretici pazarları, ürünün yine üretici tarafından satıldığı, diğer bir deyişle üreticinin kendi ürününü sattığı pazardır. Toptancı pazarları ise ürünün üreticiden toplayıcılar tarafından alınıp işleme tesisleri, büyük toptancılar gibi diğer alıcılara satıldığı pazardır. Toptancı pazarlarından ya da diğer araçlardan alınan ürünlerin tüketiciye ulaşmasını sağlayan diğer bir deyişle ürünün son tüketici tarafından satın alındığı süpermarket, bakkal, vb. satış yerleri ise perakendeci pazarını oluşturmaktadır (Emeksiz vd. 2011).

Araştırma kapsamındaki deneklerin hangi pazarlama kanalını tercih ettiklerini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.52 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.52 incelendiğinde, tüm denekler ürünlerini pazarlarken %47,1’i tüccarı, %27,1’i, komisyoncuları, %12,9’u şahısları, %10’u kooperatifi tercih etmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin yarısından fazlası (%52,9) beyaz kirazı pazarlarken komisyoncuları, %40’ı ise tüccarı tercih ettikleri görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler ürünlerini pazarlarken %54,3’ü tüccarı daha fazla tercih ettikleri, %20’si şahısları ve %18,6’sı ise kooperatifi tercih ettikleri görülmektedir (Çizelge 6.52).

Çizelge 6.52 Deneklerin tercih ettikleri pazarlama kanalına göre dağılımı

Pazarlama kanalı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Kooperatif	Sayı (adet)	1	13	14
	Oran (%)	1,4	18,6	10,0
Şahıs	Sayı (adet)	4	14	18
	Oran (%)	5,7	20,0	12,9
Tüccar	Sayı (adet)	28	38	66
	Oran (%)	40,0	54,3	47,1
Komisyoncu	Sayı (adet)	37	1	38
	Oran (%)	52,9	1,4	27,1
Diğer	Sayı (adet)	0	4	4
	Oran (%)	0,0	5,7	2,9
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,00000000002648, p<0,10 istatistiksel olarak anlamlı.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin tercih ettikleri pazarlama kanalları bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında tercih edilen pazarlama kanalları itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile pazarlama kanalları arasında beyaz kiraz yetiştiricilerinin tercih ettiği komisyoncu beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanlar tarafından çok daha az tercih edildiği saptanmıştır. Yapılan khi-kare analizine göre de, deneklerin tercih ettikleri pazarlama kanallarının beyaz kiraz yetiştiriciliğinde etkili olduğu belirlenmiştir. %99 güvenilirlikle, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin tercih ettikleri pazarlama kanalı komisyoncu ağırlıklı olurken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin tercih ettikleri pazarlama kanallarının kooperatif, şahıs ve tüccar olduğu istatistiksel olarak da söylenebilir.

Araştırma kapsamındaki deneklerin pazarlama kanallarını tercih etmelerinde öne çıkan nedenleri öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.53 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.53 Deneklerin pazarlama kanalını tercih etmede öne çıkan faktörler

Pazarlama kanalı tercih nedeni		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Peşin ödeme yaptığı için (1)	Sayı (adet)	42	13	55
	Oran (%)	60,0	18,6	39,3
Başka alternatif olmadığı için (2)	Sayı (adet)	24	31	55
	Oran (%)	34,3	44,2	39,3
O kişiye borçlu olduğu için	Sayı (adet)	4	3	7
	Oran (%)	5,7	4,3	5,0
Fazla para verdiği için	Sayı (adet)	0	3	3
	Oran (%)	0,0	4,3	2,1
1+2	Sayı (adet)	0	20	20
	Oran (%)	0,0	28,6	14,3
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,00000005969, p<0,10 istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.53 incelendiğinde, deneklerin, ürünlerini pazarladıkları pazarlama kanalını tercih etmelerinde, %39,3'ü peşin ödeme yapıldığı için, %39,3'ü başka alternatifleri olmadığı için, %14,3'ü ise hem peşin ödeme ve hem de başka alternatif olmadığını belirtmişlerdir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin ürünlerini pazarladıkları pazarlama kanalını tercih etmede %60'ı peşin ödeme yapıldığı için tercih ederken bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %18,6'ya düşmektedir. Başka alternatif olmadığı için pazarlama kanalını tercih edenlerin oranı, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %34,3 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ise en yüksek tercih nedeni olmuştur (%44,2).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin pazarlama kanallarını tercih etmelerinde öne çıkan faktörler bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında pazarlama kanallarını tercih etmelerinde öne çıkan faktörler itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı (p<0,10) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiricilerinin pazarlama kanallarını tercih etmede öne çıkan faktörler arasında peşin ödeme yapılması ve o kişiye borçlu olunması beyaz kiraz

yetiştiriciliği yapmayanlar tarafından çok daha az ne çıkan faktörler olduğu saptanmıştır. Yapılan khi-kare analizine göre de, deneklerin pazarlama kanallarını tercih etmelerinde ne çıkan faktörlerin beyaz kiraz yetiştiriciliğinde etkili olduğu belirlenmiştir. %99 güvenilirlikle, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin pazarlama kanallarını tercih etmelerinde ne çıkan faktörler peşin ödeme yapılması ve o kişiye borçlu olunma yer alırken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin pazarlama kanallarını tercih etmelerinde ne çıkan faktörler başka alternatif olmaması ve ürüne fazla para verilmesinin etkili olduğu istatistiksel olarak da söylenebilir.

6.9.3 Ürünün satış döneminde pazar fiyatının araştırılması

Araştırma kapsamındaki deneklerin ürünün satış döneminde pazar fiyatının araştırıldığı kaynağı öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre izelge 6.54 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.54 incelendiğinde, pazar fiyatını deneklerin %70,7'si tüccardan, %69,3' tanıdık/arkadaşlardan, %15,7'si ise düzenli olarak ilçeye giderek öğrendikleri görülmektedir. Tüccardan pazar fiyatını öğrenenlerin oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %77,1 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %64,3'e düşmektedir. Tanıdık/arkadaşlardan pazar fiyatını öğrenenlerin oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %60 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %78,6'ya yükselmektedir (izelge 6.54).

Çizelge 6.54 Deneklerin pazar fiyatını öğrendikleri kaynaklara göre dağılımı

Pazar fiyatı kaynakları (*)		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Düzenli olarak ilçeye (pazara) giderek	Sayı (adet)	9	13	22
	Oran (%)	12,9	18,6	15,7
Tanıdık/arkadaşlardan	Sayı (adet)	42	55	97
	Oran (%)	60,0	78,6	69,3
Tüccardan	Sayı (adet)	54	45	99
	Oran (%)	77,1	64,3	70,7
Diğer	Sayı (adet)	0	6	6
	Oran (%)	0,0	8,6	4,3

(*) Deneklerden bir kısmı birden fazla yanıt vermiştir.

$p = 0,0376$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin pazar fiyatını öğrendikleri kaynaklar bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında pazar fiyatını öğrendikleri kaynaklar itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiricilerinin pazar fiyatını öğrendikleri kaynaklar arasında ilk sırada tüccar bulunurken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ilk sırada tanıdık/arkadaşların yer aldığı saptanmıştır. Bu durum beyaz kiraz yetiştiriciliğinde tüccarın ne kadar etkili olduğunu göstermektedir.

6.9.4 Ürünün satış fiyatının belirlenmesi

Araştırma kapsamındaki deneklerin satış fiyatını nasıl belirlediklerini öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.55 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.55 Deneklerin satış fiyatını belirlemesi

Satış fiyatını belirleme		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Alıcının teklifini kabul etmek	Sayı (adet)	65	25	90
	Oran (%)	92,9	35,7	64,3
Pazar fiyatına göre en yüksek teklifi verene satış	Sayı (adet)	4	34	38
	Oran (%)	5,7	48,6	27,1
Alıcı ile pazarlık	Sayı (adet)	1	11	12
	Oran (%)	1,4	15,7	8,6
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,00000000001539$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.55 incelendiğinde, deneklerin büyük bir çoğunluğu (%64,3) satış fiyatını belirlerken alıcının teklifini kabul etmek zorunda kalırken, %27,1'i pazar fiyatına göre en yüksek teklifi veren alıcıya satarken, %8,6'sı ise alıcı ile pazarlık etme yolunu tercih ettikleri görülmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin büyük bir çoğunluğu satış fiyatını belirlerken (%92,9) alıcının teklifini kabul etmek zorunda olduklarını, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %35,7'ye düşmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin alternatiflerinin neredeyse olmadığı görülürken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin ise, yetiştirdikleri ürün çeşidine göre en yüksek teklifi verme ve alıcı ile pazarlık yapma şansları olduğu tespit edilmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin satış fiyatını belirleme bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında satış fiyatını belirleme itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiricilerinin satış fiyatını belirlemede alıcının vermiş olduğu fiyatı kabul edenlerin sayıca fazla olduğu görülürken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanların ise, en yüksek teklife göre satış fiyatını belirledikleri saptanmıştır. Bu durum beyaz kiraz yetiştiriciliğinde satış fiyatını belirleme sırasında neredeyse hiç alternatifin olmadığını göstermektedir.

Araştırma kapsamındaki deneklerin alıcının fiyatını yetersiz bulmaları halinde nasıl davrandıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.56 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.56 Deneklerin satış fiyatını yetersiz bulmalarındaki davranış biçimi

Fiyatın yetersiz olması		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Mecburi satış	Sayı (adet)	68	21	89
	Oran (%)	97,2	30,0	63,6
Satmam	Sayı (adet)	1	8	9
	Oran (%)	1,4	11,4	6,4
Başka alıcı ararım	Sayı (adet)	1	41	42
	Oran (%)	1,4	58,6	30,0
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,00000000000003$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.56 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %97,2'si mecburi satış yaparken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %30 olarak belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin alternatifinin olmadığı görülürken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin ise başka alıcı arama alternatiflerinin olduğu görülmektedir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin satış fiyatını yetersiz bulmalarındaki davranış biçimi bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında satış fiyatını yetersiz bulmalarındaki davranış biçimi itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiricilerinin satış fiyatını yetersiz bulmalarında pek fazla bir alternatiflerinin olmadığı yani mecburi satış ile karşı karşıya kalırken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayanların ise, alternatiflerinin olduğu bunlar arasında başka alıcı aramanın en başta geldiği saptanmıştır. Bu durum, beyaz kiraz yetiştiriciliğinde

satış fiyatının yetersiz bulunma durumunda neredeyse hiç alternatifin olmadığını göstermektedir.

6.10 Tarımsal Üretimde Karşılaşılan Sorunlar

Araştırma kapsamındaki deneklerin sulama suyu ile ilgili herhangi bir sorun yaşayıp yaşamadıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.57 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.57 Deneklerin sulama suyu ile ilgili sıkıntı yaşayıp yaşamadıklarına göre dağılımı

Sıkıntı		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Yaşayan	Sayı (adet)	37	55	92
	Oran (%)	52,9	87,3	69,2
Yaşamayan	Sayı (adet)	33	8	41
	Oran (%)	47,1	12,7	30,8
TOPLAM	Sayı (adet)	70	63	133
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,00001746, p<0,10 istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.57 incelendiğinde, tüm deneklerin %69,2'si sulama suyu ile ilgili bir sorunla karşı karşıya olduklarını belirtmişlerdir. Deneklerden %30,8'i ise herhangi bir sorunla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %52,9'u sulama suyu ile ilgili bir sorun yaşarken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %87,3'e yükselmektedir (Çizelge 6.57).

Araştırma bölgesinde sulama suyu ile ilgili sıkıntı yaşayan deneklerin sulama suyu ile ilgili sorunlarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.58 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.58 Deneklerin sulama suyu ile ilgili karşılaştıkları sorunlara göre dağılımı

Sorunlar		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Su kaynağı yetersiz (1)	Sayı (adet)	9	10	19
	Oran (%)	24,4	18,2	20,7
Su ücretleri pahalı (2)	Sayı (adet)	3	5	8
	Oran (%)	8,1	9,1	8,7
Sulama sırası beklemek (3)	Sayı (adet)	8	5	13
	Oran (%)	21,6	9,1	14,1
1+2	Sayı (adet)	8	28	36
	Oran (%)	21,6	50,9	39,1
1+3	Sayı (adet)	2	0	2
	Oran (%)	5,4	0,0	2,2
1+2+3	Sayı (adet)	7	7	14
	Oran (%)	18,9	12,7	15,2
TOPLAM	Sayı (adet)	37	55	92
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

p= 0,0464, p<0,10 istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.58 incelendiğinde, tüm deneklerin %20,7'si su kaynağının yetersiz olduğunu, %8,7'si su ücretlerinin pahalı olduğunu, %14,1'i sulama sırası beklemeyi bir sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Deneklerden %39,1'i sulama kaynağının yetersiz ve su ücretlerinin pahalı olduğundan yakınmışlardır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin %24,4'ü sulama kaynağının yetersiz olduğunu, %8,1'i su ücretlerinin pahalı olduğunu ve her ikisini birden sorun olarak görenlerin oranı ise %21,6 olarak gerçekleşmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin %18,2'si su kaynağının yetersiz olduğunu, %9,1'i su ücretlerinin pahalı olduğunu ve her ikisini birden sorun olarak görenlerin oranı ise %50,9 olarak gerçekleşmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin sulama suyu ile karşılaştıkları sorunlar bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında sulama suyu ile ilgili karşılaştıkları sorunlar itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı (p<0,10) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiricilerinin sulama suyu ile ilgili karşılaştıkları sorunlar bakımından, su kaynağının yetersiz olması ilk sırada yer alırken, beyaz kiraz yetiştiriciliğı yapmayan deneklerde ise su kaynağının yetersiz ve su ücretlerinin pahalı olması ilk sırada yer almaktadır. Üretim deseni arttıkça sulama maliyetinde de değışiklik olabilmektedir.

Araştırma kapsamındaki deneklerin pazarlama konusunda sorun yaşayıp yaşamadıklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.59 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.59 incelendiğinde, pazarlama sorunları içerisinde en fazla yer alan sorun fiyatların düşük oluşu (%85,7) gelmektedir. Depolama imkanının olmaması %17,9 ile sıralamada ikinci sırada yer alırken, üçüncü sırada borç nedeni ile ürünü satma zorunluluğı gelirken, dördüncü sırada aracılarn fazlalığı ve en son olarak da taşıma masraflarının yüksek oluşu gelmektedir. Pazarlama sorunları arasında en önemli sorun olan fiyatların düşük oluşu beyaz kiraz yetiştiriciliğı yapan deneklerde %95,7 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliğı yapmayan deneklerde %75,7'ye düşmektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliğı yapan deneklerde en önemli sorunlardan bir diğeri de %28,6 ile depolama imkanının olmaması gelmektedir. Bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliğı yapmayan deneklerde %7,1'e düşmektedir. Borç nedeniyle ürünü hemen satma zorunluluğunda olan deneklerin oranı her iki grupta da %8,6 olarak gerçekteşmektedir. Taşıma masraflarının yüksek oluşu beyaz kiraz yetiştiriciliğı yapmayan deneklerde pazarlama sorunları içerisinde ikinci önemli sorun olarak yer aldığı görölmektedir.

Çizelge 6.59 Deneklerin pazarlama sorununa göre dağılımı

Pazarlama sorunu (*)		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Fiyatların düşük oluşu	Sayı (adet)	67	53	120
	Oran (%)	95,7	75,7	85,7
Depolama imkanının olmaması	Sayı (adet)	20	5	25
	Oran (%)	28,6	7,1	17,9
Taşıma masraflarının yüksek oluşu	Sayı (adet)	1	7	8
	Oran (%)	1,4	10,0	5,7
Borç nedeni ile ürünü hemen satma zorunluluğu	Sayı (adet)	6	6	12
	Oran (%)	8,6	8,6	8,6
Aracıların fazlalığı	Sayı (adet)	7	4	11
	Oran (%)	10,0	5,7	7,9

(*) Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.
 $p = 0,0147$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin pazarlama sorunları bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında pazarlama sorunları itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiricilerinin pazarlama sorunları arasında ilk sırada fiyatların düşük olması ve ikinci sırada ise depolama imkanının olmaması yer alırken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ise yine ilk sırada fiyatların düşük olması yer alırken ikinci sırada ise taşıma masraflarının yüksek olması gelmektedir. Araştırma bölgesinde fiyat en önemli sorunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Fiyat dışında diğer pazarlama sorunları üretim deseni ile bağlantılı olarak önem dereceleri değişmektedir.

Araştırma kapsamındaki deneklerin en önemli sorununu öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.60 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.60 Deneklerin en önemli sorun durumuna göre dağılımı

Sorunlar		Yetiştiricilik şekli		TOPLAM
		Beyaz kiraz yetiştiren	Beyaz kiraz yetiştirmeyen	
Fiyat (1)	Sayı (adet)	42	26	68
	Oran (%)	60,0	37,1	48,6
Pazarlama (2)	Sayı (adet)	14	4	18
	Oran (%)	20,0	5,7	12,9
Girdilerin pahalılığı (3)	Sayı (adet)	1	20	21
	Oran (%)	1,4	28,6	15,0
Ağaçlarda kuruma (4)	Sayı (adet)	1	0	1
	Oran (%)	1,4	0,0	0,7
Çiçeklenme döneminde hava sıcaklığının düşmesi	Sayı (adet)	4	1	5
	Oran (%)	5,8	1,4	3,6
Su yetersizliği	Sayı (adet)	0	13	13
	Oran (%)	0,0	18,6	9,3
1+2	Sayı (adet)	7	0	7
	Oran (%)	10,0	0,0	5,0
1+4	Sayı (adet)	1	3	4
	Oran (%)	1,4	4,3	2,8
Yok	Sayı (adet)	0	3	3
	Oran (%)	0,0	4,3	2,1
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,000000009390$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.60 incelendiğinde, tüm deneklerin yarısına yakınının en önemli sorunu fiyat olurken, fiyatı girdilerin pahalılığı, pazarlama ve su yetersizliği izlemektedir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler arasında en önemli sorun %60 ile fiyat ilk sırada yer alırken, pazarlama %20, hem fiyat ve hem de pazarlamayı en önemli sorun olarak görenlerin oranı %10'dur. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde fiyat ve pazarlamayı en önemli sorun olarak görenlerin oranı %90 olarak karşımıza çıkmaktadır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin en önemli sorunu %37,1 ile fiyat ilk sırada yer alırken, fiyatı %28,6 ile girdilerin pahalılığı, %18,6 ile su yetersizliği ve %5,7 ile pazarlama geldiği görülmektedir (Çizelge 6.60).

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin en önemli sorun durumuna göre farklılığın derecesini belirlemek için yapılan

khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında en önemli sorun itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p<0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiricilerinin en önemli sorunları arasında fiyat ve pazarlama yer alırken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde de fiyat ilk sırada bulunurken ikinci sırada ise girdilerin pahalılığının yer aldığı saptanmıştır. Bu durum, %99 güvenilirlikle istatistiksel olarak da belirlenmiştir.

6.11 Beyaz kiraz yetiştiriciliğinden memnun olma

Araştırma kapsamındaki beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin memnun olma neden/nedenleri belirlenmeye çalışılmıştır. Deneklere yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.61 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.61 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin memnuniyetindeki en önemli faktörün %92,9 ile başka seçeneklerinin olmaması olduğu belirlenmiştir.

Çizelge 6.61 Beyaz kiraz yetiştiren deneklerin memnun olma nedenleri

Memnun Olma Nedenleri	Sayı	%
Başka seçenek olmaması	65	92,9
Fiyatının yüksek ve satışının kolay olması	1	1,4
Yetiştiriciliğinin kolay olması	3	4,3
Hobi	1	1,4
TOPLAM	70	100,0

6.12 Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmama nedenleri

Araştırma kapsamındaki beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin hangi nedenler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmadıklarını belirlemek amacı ile “beyaz kiraz

yetiştiriciliği yapmamanızın sebep/sebepleri nedir/nelerdir” sorusu sorulmuş ve verdikleri yanıtlara göre izelge 6.62 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.62 Beyaz kiraz yetiştiriciliğini tercih etmeme nedenleri (*)

Tercih Etmeme Nedenleri	Sayı	%
İşçiliğinin fazla olması	15	21,4
Karlı bir faaliyet olmaması	22	31,4
Hayvancılık faaliyetinin daha karlı olması	13	18,6
Sebzecilik faaliyetinin daha karlı olması	2	2,9
Meyvecilik faaliyetinin daha karlı olması	1	1,4
Arazinin uygun olmaması	24	34,3

(*) Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.

Çizelge 6.62 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin diğer tarımsal faaliyetlerin daha karlı olduğunu dūřundukleri için beyaz kiraz yetiştiriciliğini tercih etmedikleri belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiricilik faaliyetinde deneklerden; %21,4’ işçiliğin fazla olduğunu, %31,4’ karlı bir faaliyet olmadığını, %18,6’sı ise hayvancılık faaliyetinin daha karlı olduğunu belirtmişlerdir. Arazinin uygun olmadığını diyenler ise %34,3’lk bir grubu oluşturduğu görülmektedir (izelge 6.62).

Araştırma bölgesinde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin geçim kaynaklarını öğrenmek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre izelge 6.63 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.63 Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin geçim kaynakları (*)

Geçim Kaynakları	Sayı	%
Meyvecilik	23	32,9
Sebzecilik	12	17,1
Hayvancılık	30	42,9
Yem bitkileri üretimi	16	22,9
Tahıl üretimi	29	41,4
Fidan üretimi	2	2,9
Pancar üretimi	2	2,9

(*) Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.

Çizelge 6.63 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin geçim kaynakları arasında ilk sırada %42,9 ile hayvancılık yer alırken, ikinci sırada %41,4 ile tahıl üretimi, üçüncü sırada %32,9 ile meyvecilik, dördüncü sırada %22,9 ile yem bitkileri ve beşinci sırada ise %17,1 ile sebzecilik üretimi gelirken, fidan ve pancar üretiminin az etkili olduğu görülmektedir (Çizelge 6.63).

6.13 Deneklerin devletten beklentileri

Kaynak yönünden yeterli düzeyde olmayan üreticiler devletten farklı beklentiler içerisinde. Bu çalışmada araştırma kapsamındaki deneklerin devletten beklentilerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Bu amaçla deneklere yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre çizelge 6.64 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.64 Deneklerin devletten beklentileri

Beklentiler		Yetiştiricilik Şekli		TOPLAM
		Beyaz Kiraz Yetiştiren	Beyaz Kiraz Yetiştirmeyen	
Teşvik ve desteklemelerde bulunmalı	Sayı (adet)	40	11	51
	Oran (%)	57,1	15,7	36,4
Fiyatı denetlemeli	Sayı (adet)	11	21	32
	Oran (%)	15,7	30,0	22,9
Pazar bulmaya yardımcı olmalı	Sayı (adet)	17	0	17
	Oran (%)	24,3	0,0	12,1
Girdilerin fiyatını Düşürmeli	Sayı (adet)	0	35	35
	Oran (%)	0,0	50,0	25,0
Beklentim yok	Sayı (adet)	2	3	5
	Oran (%)	2,9	4,3	3,6
TOPLAM	Sayı (adet)	70	70	140
	Oran (%)	100,0	100,0	100,0

$p = 0,00000000006400$, $p < 0,10$ istatistiksel olarak anlamlı.

Çizelge 6.64 incelendiğinde, tüm deneklerin %36,4'ü devletin daha fazla teşvik ve desteklemelerde bulunması gerektiğini, %25'i girdilerin fiyatını düşürmesi gerektiğini %22,9'u piyasada oluşan fiyatı denetlemesi gerektiğini, %12,1'i pazar bulmaya yardımcı olması gerektiğini belirtirken, buna karşılık devletten herhangi bir beklentisi olmayanların oranı ise %3,6 olarak belirlenmiştir. Devletin teşvik ve desteklemeler yapmasını isteyen denekler arasında beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlar %57,1 iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %15,7 olarak belirlenmiştir. Devletin pazar bulmaya yardımcı olmasını isteyen deneklerin oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlarda %24,3 iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin böyle bir beklentilerinin olmadığı belirlenmiştir. Devletten fiyatın denetlenmesini bekleyen deneklerin oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapanlarda %15,7 iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %30 olarak belirlenmiştir. Araştırma bölgesinde beyaz kiraz fiyatını tamamen fabrikalar belirlediğinden dolayı bu beklenti önem arz etmektedir. Beyaz kiraz

yetiştiriciliği yapmayan deneklerin yarısı girdi maliyetinin yüksek olduğunu ve devletin bu maliyetleri düşürücü önlemler alması gerektiğini belirtmişlerdir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin devletten beklentileri bakımından farklılığın derecesini belirlemek için yapılan khi-kare analizinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında devletten beklenti itibari ile ortaya çıkan farklılık anlamlı ($p < 0,10$) bulunmuştur.

Bir başka ifade ile beyaz kiraz yetiştiricilerinin devletten beklentileri arasında teşvik ve desteklemelerde bulunma ve pazar bulmaya yardımcı olma gibi beklentileri bulunmasına karşın, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin beklentileri arasında fiyat denetleme ve girdi fiyatlarını düşürme olduğu saptanmıştır. Yapılan khi-kare analizine göre de, deneklerin devletten beklentilerinin beyaz kiraz yetiştiriciliğinde etkili olduğu %99 güvenilirlikle istatistiksel olarak da belirlenmiştir.

6.14 Beyaz kiraz yetiştiriciliğine başlama

Araştırma kapsamındaki beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere beyaz kiraz yetiştiriciliğine başlamada hangi faktör/faktörlerin etkili olduğunu belirlemek için yöneltilen soruya verdikleri yanıtlara göre izelge 6.65 oluşturulmuştur.

Çizelge 6.65 Beyaz kiraz yetiştiriciliğine başlamada etkili olan faktörler (*)

Etkili Olan Faktörler	Sayı	%
Tüccar/firma	28	40,0
İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü	21	30,0
Önder çiftçi	5	7,1
Komşu/akraba	42	60,0
Televizyon / Gazete	0	0,0
İnternet	0	0,0
Hepsi	2	3,7

(*) Bu soruya birden fazla yanıt verilmiştir.

Çizelge 6.65 incelendiğinde, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliğine başlamada en etkili faktörün %60 ile komşu/akraba ilk sırada yer alırken, ikinci sırada %40 ile tüccar/firma, üçüncü sırada %30 ile İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün etkili olduğu belirlenmiştir (Çizelge 6.65).

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Türkiye tarımı içinde kendine özgü yeri olan beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan üreticilerin sosyo-ekonomik yapılarının belirlenmesi araştırmanın temel amaçlarından birini oluşturmaktadır. Bu üreticilerin sosyo-ekonomik yapıları ortaya çıkarılmış, söz konusu üretimin üreticilerin gelirlerine katkıları, kiraz yetiştiriciliği faaliyeti sırasında yaşanan sorunlar belirlenmiş ve kiraz üreticilerinin bu sorunlarına çözümler geliştirilmeye çalışılmıştır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliğini benimseme davranışı üzerinde üreticilerin sosyo-ekonomik nitelikleri, işletmeye ait özellikleri, iletişim davranışları ve yararlandıkları bilgi kaynaklarının etkisinin belirlenmesi de amaçlar arasında yer almıştır.

Araştırmada, ekonomik anlamda beyaz kiraz üretiminin yoğun olarak yapıldığı Konya İli Ereğli İlçesinde, ekonomik dayanakları önemli ölçüde beyaz kiraz üretimine bağlı olan ve yetiştiricilerin sosyo-ekonomik nitelikleri, beyaz kiraz yetiştiricileri ile aynı köyde yaşayan ancak beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan yetiştiriciler ile karşılaştırılarak ortaya konmaya çalışılmıştır.

Türkiye’de meyve üretimi, halkın beslenmesi, meyve işleyen sanayilere hammadde temin etmesi ve dış satım açısından önem taşımaktadır.

Kiraz üretimi dünyada geniş bir alana yayılmış olmasına rağmen kiraz üretiminde Türkiye, ABD, İran, İtalya, Fransa gibi ülkeler ilk sırada yer almaktadır. Türkiye, dünya kiraz üretiminde ilk sırada yer almaktadır. 2009 yılında dünyada 369.766 hektar alanda 2.150.107 ton kiraz üretimi yapılmıştır. Bu üretimin yaklaşık %44’ü Türkiye, ABD ve İtalya tarafından gerçekleştirilmiştir. Dünya kiraz ihracatında ise Türkiye, 2005 yılında ABD’nin ardından ikinci sırada, 2006 ve 2007 yılında ilk sırada ve 2008 yılında ise ABD ve Şili ülkelerinden sonra üçüncü sırada yer almıştır (Anonim 2011a).

Türkiye önemli bir kiraz üretim bölgesi olup, üretilen çeşitlerden biri olan beyaz kiraz ekonomik anlamda sadece Ereğli İlçesinde üretilmektedir. Bu bağlamda, araştırmanın

konusu olan beyaz kiraz, özellikle Ereğli İlçesinin güneyinde yer alan Toroslar'ın eteğine kurulu olan köylerin başlıca geçim kaynağı olup, adeta can damarı konumundadır.

Ereğli İlçesinde elmadan sonra en fazla üretilen meyve kiraz olup, ilçe merkezi ve ilçeye bağlı toplam 44 köyden 12'sinde üretim gerçekleştirilmektedir. Ereğli İlçesinin güneyinde yer alan Toroslar'ın eteğine kurulu; Yıldızlı, Belceağaç, Gökçeyazı, Gaybi, Sarıca, Büyükdede, Yazlık, Melicek, Burhaniye, Ulumeşe, Hacımemiş ve Orhaniye köylerinde beyaz kiraz üretimi yapılmaktadır. Bu köylerde yaklaşık 600-650 üretici ortalama 3.400 da alanda yaklaşık 90.000 adet ağaçtan beyaz kiraz üretimi yapmaktadır. Yıllara göre değişmekle birlikte (iklimsel etmenler-ilkbahar geç donları, çiçeklenme dönemindeki şiddetli rüzgar, vb.) yıllık üretim yaklaşık 10.000 ton civarındadır. 2010 yılı rakamlarına göre, ilçede 8.450 ton beyaz kiraz üretilmiş olup, bunun yaklaşık olarak 6.500-7.000 tonu, Ereğli Organize Sanayi Bölgesinde yabancı sermayeli iki firma tarafından, İtalya başta olmak üzere diğer Avrupa ülkelerine sapı ve çekirdeği ayıklandıktan sonra salamura olarak ihraç edilmekte ve yıllara göre değişmekle birlikte ilçesi ekonomisine yaklaşık olarak 2,5-3 milyon Avro kazandırmaktadır.

Üreticilerin sosyo-ekonomik niteliklerinin belirlenmesinde öncelikle, üreticilerin bireysel özellikleri ele alınmıştır. Araştırma bölgesindeki deneklerin yaşları, aile büyüklüğü, eğitim düzeyi, tarımsal deneyim süresi, tarım dışı gelir düzeyi, gelir düzeyi, kayıt tutma tutumları, kredi kullanma, örgütlenme ve sosyal güvenlik durumu bireysel özelliklerini oluşturan faktörlerdir. Bireysel özelliklerden; aile büyüklüğü, tarımsal deneyim süresi, tarım dışı gelir düzeyi, kayıt tutma davranışı, kredi kullanma davranışı, üretici birliklerine üye olma ve sosyal güvence anlamı bulunan faktörlerdir.

Aile büyüklüğü bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre aile büyüklüğü bakımından daha küçük (çekirdek) aile olduğu söylenebilir.

Tarımsal deneyim süresi bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla tarımsal deneyime sahip

oldukları söylenebilir. Bir başka ifade ile tarımsal deneyimdeki süre artıkça, yeniliklere olan açıklık artmakta, risk faktörünü kabullenmek daha kolay olabilmektedir.

Tarım dışı gelir düzeyi bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere göre daha fazla tarım dışı gelire sahip oldukları belirlenmiştir. Bu durum, kırsal alanda yaşamın devamı için tarımsal gelirin tek başına yetmediği anlamına gelebilmektedir. Bu durum, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre tarımsal faaliyetten dolayı elde ettikleri gelirin daha yeterli olduğu söylenebilir.

Kayıt tutma davranışı bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla kayıt tuttukları belirlenmiştir. Bu bulgu, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin daha fazla yayım elemanları ile ilişkileri olduğu ve bunun daha fazla kayıt tutmalarına neden olduğu öne sürülebilir.

Kredi kullanma bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere göre daha fazla kredi kullandıkları belirlenmiştir.

Deneklerin, kredi kullanımı ile ilgili, faiz oranlarının yüksek olması, teminat gösterme zorluğu, geri ödemede sıkıntı yaşanması gibi nedenlerden kredi kullanmak istemedikleri belirlenmiştir. Bu nedenle üreticilere yatırım yapmak istedikleri veya ihtiyaç duydukları zamanda uygun şartlarda kredi ve finans desteği sağlanması için gerekli önlemler alınmalıdır.

Kooperatif üyeliği bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler ile beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler arasında ilişki olmamasına karşın, üretici birliğinin varlığından haberdar olma bakımından ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna göre beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla üretici birliğinden haberdar oldukları belirlenmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin daha fazla haberdar olmalarında Ereğli Kiraz Üreticileri Birliğinin etkili olduğu söylenebilir. Ancak araştırma bölgesinde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan

deneklerin %14,3'ü Beyaz Kiraz Üretici Birliğinin de aralarında bulunduğu yedi birlikten haberdar olmadıkları belirlenmiştir.

Üretici birliklerine üye olma bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere göre daha fazla üretici birliklerine üye oldukları belirlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki deneklerin %72,2'sinin ilkokul mezunu olduğu, üniversite düzeyinde eğitim alan üreticilerin ise neredeyse yok denecek kadar az olduğu ortaya çıkmaktadır. Araştırma bölgesinde yapılacak olan yayım faaliyetlerinde üreticilerin eğitim düzeylerinin göz önünde bulundurulması önemli olacaktır. Bölgede uygulanacak olan yeniliğin eğitim kriteri dikkate alındığında kolay anlaşılabilir ve uygulanabilmeleri yayılma sürelerinin kısalmasına olumlu etkide bulunacaktır.

Sosyal güvenlik bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere göre daha fazla sosyal güvencelerinin olduğu belirlenmiştir. Araştırma bölgesinde en fazla Tarım Bağ-Kur güvencesi altında olan deneklere rastlanılmış olup, bunu tercih etmelerinin nedeni ise Tarım Bağ-Kur primlerinin düşük olmasıdır.

Araştırma bölgesindeki deneklerin arazi genişliği, arazi mülkiyeti, üretim deseni, yabancı işgücü kullanma düzeyi, tarımsal alet-makine ve hayvan varlıkları işletme özelliklerini oluşturmaktadır. Bu grupta yer alan değişkenlerden, deneklerin arazi genişliği, arazi mülkiyeti, hayvan varlığı, ve yabancı işgücü kullanma düzeyi anlamlı bulunan faktörlerdir.

Arazi genişliği bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin ortalama arazi genişlikleri beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin sahip oldukları ortalama arazi genişliğinden daha az olduğu tespit edilmiştir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin ortalama arazi genişlikleri 18,1 da iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin ortalama arazi genişlikleri ise 36,1 da olarak hesap edilmiştir.

Arazi mülkiyeti bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin arazileri mülk veya kira konumunda iken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin arazileri mülk veya ortak arazi konumunda olduğu belirlenmiştir.

Hayvan varlığı bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere göre daha fazla hayvan varlığına sahip oldukları belirlenmiştir.

Yabancı işgücü kullanımı bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla yabancı işgücü kullanımına ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Buna göre, aile büyüklüğü sayısı düşük olan deneklerin yabancı işgücüne daha fazla ihtiyaç duydukları söylenebilir. Bu bulgu, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin aile büyüklüğü bakımından daha küçük olması ile paralellik taşımaktadır.

Araştırma bölgesindeki deneklerin gazete alma sıklığı, gazete okuma sıklığı, İnternet kullanma durumu, İnternet kullanım sıklığı, radyo dinleme sıklığı, radyoda yayınlanan tarım programlarını dinleme durumu, televizyon izleme sıklığı ve televizyonda yayınlanan tarım programlarını izleme durumları deneklerin kitle iletişim araçlarını kullanma durumlarını oluşturan diğer bir değişken grubu oluşturmaktadır. Bu grupta yer alan değişkenlerden, deneklerin gazete alma sıklığı, radyo dinleme sıklığı ve radyoda tarım programlarını dinleme durumları anlamlı bulunan faktörlerdir.

Gazete alma sıklığı bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere göre daha fazla gazete aldıkları tespit edilmiştir.

Radyo dinleme sıklığı bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla her gün radyo dinledikleri tespit edilmiştir.

Radyoda yayınlanan tarım programlarını dinleme bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla dinledikleri tespit edilmiştir.

Araştırma bölgesindeki deneklerin Ereğli İlçesi ile Konya İline gidiş sıklıkları deneklerin yakın ve uzak çevre ile ilişkileri diğer bir değişken grubu oluşturmaktadır. Deneklerin Konya İline gidiş sıklığı anlamlı bulunan bir faktördür. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere göre iki kat daha fazla haftada ve ayda bir Konya İline gittikleri tespit edilmiştir.

Araştırma bölgesindeki beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin yetiştiricilik hakkında gerek duydukları bilgiler; teknik bilgi, danışmanlık bilgisi, tarımsal mevzuat bilgisi, kendi tecrübeleri ve pazarlama bilgisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar arasında tarımsal mevzuat bilgisi, kendi tecrübeleri ve pazarlama bilgisine ihtiyaç duyma anlamlı bulunan faktörlerdir. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan denekler beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklere göre daha fazla kendi tecrübeleri ve tarımsal mevzuata ilişkin bilgiye ihtiyaç duyarken, buna karşılık beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre daha fazla pazarlama bilgisine ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. Tarımsal enformasyon sistemindeki eksikliklerin giderilmesinde kurumsal enformasyon kaynaklarından olan tarım teşkilatının ve özellikle çiftçi örgütlerinin üreticileri bilgilendirmede doğru metodolojiyi kullanarak yenilikleri aktarmaları gerekmektedir. Çiftçi örgütlerinin yetiştiricilere üretim ve pazarlama konularında bilgi sağlaması deneklerin daha bilinçli üretim yapmalarına katkı sağlayacaktır. Çiftçi örgütlerinin tarımsal enformasyon sistemindeki rolünün güçlendirilmesi kırsal alanda sürdürülebilirliğin sağlanmasında önemlidir.

Araştırma bölgesindeki deneklerin yayım faaliyetlerine katılım durumlarını belirlemek için deneklerin demonstrasyon, tarla günü ve bireysel görüşmelere ne sıklıkta katıldıkları belirlenmeye çalışılmıştır. Deneklerin yayım faaliyetlerine düzenli bir şekilde katıldıklarını söylemek mümkün değildir. Deneklerin demonstrasyon ve tarla günü faaliyetlerine katılım sıklığı daha çok “nadiren” düzeyde olduğu görülürken

bireysel görüşmelere katılımın büyük bir çoğunluğunu “nadiren” ve “sıklıkla katılan” oluşturmaktadır.

Tarımsal üretim sürecinde bilgi, üreticiler için toprak, su, tohum gibi son derece önemli bir etmendir. Üretim dalına ilişkin bilgiye sahip olmadan üreticilerin ellerindeki kaynakları tam olarak değerlendirmeleri olanaksızdır. Bu nedenle üreticiler gerek teknik ve gerekse ekonomik bilgilere gereksinim duyarlar ve bu bilgiler sayesinde, kaynaklarını en iyi şekilde kullanma yeteneğini kazanırlar. Üreticiler bu bilgileri formal veya informal bilgi kaynaklarından elde ederler. Araştırma bölgesinde deneklerin yetiştiriciliğini yaptıkları ürün ile ilgili formal veya informal kaynaklardan bilgi edinmeleri anlamlı bulunmuştur. Buna göre, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklere göre formal bilgi kaynaklarından daha fazla yararlandıkları tespit edilmiştir. Araştırma bölgesinde yapılacak yayım faaliyetlerinin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler üzerinde daha etkili olabileceği söylenebilir.

Araştırma bölgesinde deneklerin gübre miktarını ve çeşidini belirlemede yararlandıkları bilgi kaynakları arasında, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde ilk sırada kendi tecrübeleri, ikinci sırada yayım elemanlarının önerisi, üçüncü sırada gübre bayiinin önerisi yer alırken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde de ilk sırada kendi tecrübeleri, ikinci sırada gübre bayiinin önerisi ve üçüncü sırada ise yayım elemanlarının önerisi yer almıştır. Toprağa verilecek gübre miktarının belirlenmesinde en etkili yöntemlerden biri olan toprak analizi sonuçlarının maalesef yörede pek dikkate alınmadığı tespit edilmiştir. Toprak analizi yaptıran deneklerin toplam oranı %35,8 olmasına rağmen toprağa verilecek gübre miktarı ve çeşidini belirlemede analiz sonuçlarını dikkate alan deneklerin oranı ise %5,2’dir.

Deneklerin toprak analizi yaptırması, kullanılan gübre miktarı ve çeşidini belirleme konusunda yeterince bilinçli ve duyarlı olmadıkları, üreticilerin kendi tecrübesiyle uygulama yaptıkları belirlenmiştir. Toprak analizinin yaygınlaştırılması için, ilgili kurumca eğitim ve yayım faaliyetleri düzenlenerek konunun üretici ve toplum açısından önemi anlatılarak üreticinin bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır. Böylece üreticilerin fazla

gübre kullanımı engellenerek gübreyi bilinçli şekilde kullanması sağlanacak ve üretimdeki en önemli girdi masrafı azalacaktır.

Deneklerin kimyasal ilaç tercihinde yararlandıkları bilgi kaynakları bakımından beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan denekler arasında benzerlik gözlenmiştir. Buna göre ilk sırada yayım elemanlarının önerisi yer alırken, ikinci sırada ilaç bayiinin önerisi ve üçüncü sırada ise kendi tecrübeleri yer almıştır. Deneklerin ilaç miktarını belirlemede yararlandıkları bilgi kaynaklarında da benzerlik tespit edilmiştir. Buna göre, ilk sırada yayım elemanlarının önerisi yer alırken, ikinci sırada ilaç bayiinin önerisi, üçüncü sırada kullanım tarifi ve dördüncü sırada ise kendi tecrübelerinin yer aldığı belirlenmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin memnun olma nedenleri arasında %92,9 ile başka alternatiflerinin olmaması ilk sırada yer almıştır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmama nedenleri arasında büyük bir çoğunluk ilk sırada arazinin uygun olmamasını, ikinci sırada karlı bir faaliyet olmamasını, üçüncü sırada işçiliğinin fazla olmasını ve dördüncü sırada ise hayvancılık faaliyetinin daha karlı olduğunu öne sürmüşlerdir. Sebzeçilik ve meyvecilik faaliyetinin daha karlı olduğunu ifade edenlerin oranının ise çok az olduğu tespit edilmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin beyaz kiraz yetiştiriciliğine başlamada etkili faktörler arasında ilk sırada komşu/akraba, ikinci sırada tüccar/firma bulunurken üçüncü sırada ise ilçe gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüğünün yer aldığı tespit edilmiştir.

Araştırma bölgesindeki deneklerin satış döneminde ürettikleri ürünlerin pazar fiyatını öğrendikleri kaynaklar arasında “tüccar” beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde ilk sırada yer alırken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ikinci sırada yer almıştır. Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ilk sırada “tanıdık/arkadaşlar” ilk sırada yer alırken, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde ikinci sırada yer almıştır. Pazar fiyatının öğrenildiği kaynaklar arasında yer alan “düzenli olarak ilçeye/pazara gitme” ise üçüncü sırada yer almıştır.

Araştırma bölgesinde sulama ile ilgili sorun yaşayan deneklerin oranı beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerde %52,9, beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde ise %87,3 olarak tespit edilmiştir. Deneklerden elde edilen yanıtlardan bu sorunlar sırasıyla; su kaynağının yetersizliği, sulama sırası beklemek ve su ücretlerinin pahalı olması gelmektedir.

Araştırma bölgesinde denekler arasında en fazla tercih edilen sulama yöntemi karık usulü sulamadır. Üretimde bu sulama yöntemi yerine, damla sulama sisteminin yaygınlaştırılması için, eğitim ve yayım faaliyetleri ile çiftçiler bilinçlendirilmeli ve destekleme verilmelidir. Damla sulama yönteminin yaygınlaşması aşırı su tüketimini azaltacak, toprakların tuzlaşma ve çoraklaşmasını engelleyerek üretimde verim ve kalitede artış, girdi uygulamalarında (ilaç-gübre) kolaylık, iş gücünde azalma sağlayacaktır.

Araştırma bölgesinde deneklerin pazarlama ile ilgili sorunları arasında en önemlisi fiyatların düşük olması yer almıştır. Fiyatların düşük olmasından yakınan beyaz kiraz yetiştiren deneklerin oranı %95,7 iken, bu oran beyaz kiraz yetiştiriciliği yapmayan deneklerde %75,7 olarak tespit edilmiştir. Diğer sorunlar ise sırasıyla; depolama imkanının olmaması, borç nedeni ile ürünü hemen satma zorunluluğu, araçların fazla olması ve taşıma masraflarının pahalı olması yer almaktadır.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin özelliklerini şu şekilde kısaca özetlemek mümkündür.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler, bireysel özellikler bakımından incelendiğinde;

- Ortalama yaşlarının 44,4 olduğu ve çoğunluğunun 41-50 yaş diliminde yer aldığı,
- Ortalama aile büyüklüklerinin 3,41 olduğu ve 3 bireyden oluşan ailelerin en büyük dilimi (%35,7) oluşturduğu,
- Çoğunluğunun (%71,5) ilkokul mezunu olduğu ve aralarında okuma yazma bilmeyenlerin olmadığı,

- Yarısının tarımsal ve beyaz kiraz yetiştirme deneyimlerinin 21 yıl ve üzeri olduğu,
 - Çoğunluğunun (%68,6) köy içinde orta gelir grubunda yer aldığı, büyük bir çoğunluğunun (%90) tarım dışı gelirinin olmadığı ve gelirlerinin neredeyse tamamının beyaz kiraza bağlı olduğu,
 - İşletmelerine ait kayıt tutanların çoğunlukta (%62,9) olduğu ve bu kayıtların gelir, gider, ağaç başına ilaç ve ağaç başına gübre verilerinden oluştuğu,
 - Çok azının (%14,3) kredi kullandığı, en fazla kredinin bankalardan alındığı, alınan kredinin borç ödeme, girdi kullanımı ve aile gereksinimlerinde kullanıldığı,
 - Çoğunluğun (%57,1) en az bir tarımsal kooperatifin üyesi olduğu ve en fazla tercih edilen kooperatifin köy kalkınma kooperatifinin olduğu,
 - Çok azının (%11,7) üretici birliklerine üye olduğu,
 - Yarısının (%50) sosyal güvencesi olduğu
- tespit edilmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler, işletme özellikleri bakımından incelendiğinde;

- Ortalama arazi genişliğinin 18,1 dekar olduğu ve 30 dekar ve altında yer alanların ağırlıkta olduğu,
 - Neredeyse tamamına yakınının mülk arazi üzerinde yetiştiricilik yaptığı,
 - Beyaz kiraz yetiştiriciliği yanında yarısına yakınının (%47,1) meyve üretimi faaliyetinde bulunduğu ve elma üretiminin yoğunlukta olduğu,
 - Hayvansal üretim faaliyetinin az olduğu (%24,3) ve büyükbaş hayvan yetiştiriciliğinin yoğunlukta olduğu,
 - Yarısından fazlasının (%54,3) tarımsal alet-makine varlığının bulunduğu ve traktörün en fazla sahip olunan tarımsal araç olduğu,
 - Büyük bir çoğunluğun (%85,7) yabancı işgücüne ihtiyaç duyduğu ve bu ihtiyacın daha çok hasat ve sulama dönemlerinde kullanıldığı,
- tespit edilmiştir.

Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan denekler, iletişim davranışları bakımından incelendiğinde;

- Yarısına yakınının (%40) hiç gazete almadığı,
 - Yarısına yakınının (%42,9) her gün gazete okuduğu,
 - İnternet kullananların sayıca az olduğu (%11,4) ve kullananların büyük bir çoğunluğunun ara sıra kullandığı,
 - Yarısına yakınının (%42,9) radyo dinlemediği, dinleyenlerin ise ancak %25'inin tarım programlarını dinlediği ve kiraz yetiştiriciliğine ilişkin herhangi bir program dinlemediği,
 - Büyük bir çoğunluğun (%78,6) her gün televizyon izlediği, televizyonda tarım programlarını izleyenlerin çoğunlukta (%82,6) olduğu ve çok azı tarafından (%14,5) kiraz yetiştiriciliğine ilişkin en az bir programın izlendiği,
 - Haftada birkaç kez ilçeye gidenlerin (%38,6) olduğu,
 - Konya İline yılda bir kez gidenlerin sayıca çok fazla olduğu (%80) ve resmi işler ve hastalık dışında tercih edilmediği,
- tespit edilmiştir.

- Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin yetiştiricilik hakkında gerek duydukları bilgi ihtiyacı sırasıyla; teknik bilgi, pazarlama bilgisi, kendi tecrübeleri, danışmanlık bilgisi ve son sırada ise mevzuata ilişkin bilginin yer aldığı tespit edilmiştir.
- Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin tarımsal faaliyetlerden olan demonstrasyonlara ve tarla günlerine hiç katılmadıkları, buna karşılık bireysel görüşmelere katılımın daha fazla olduğu tespit edilmiştir.
- Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin yarısına yakınının (%40) toprak tahlili yaptırdığı ve gübreleme konusunda bu sonuçlardan yararlananların oranının sadece %4,4 olduğu, gübreleme konusunda yarısından fazlasının (%55,9) kendi tecrübelerinden yararlandığı tespit edilmiştir.
- Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin çoğunluğu kimyasal ilaç seçimi ve ilaç kullanımında yayım elemanlarının önerisini dikkate aldıkları tespit edilmiştir.

- Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin yarısından fazlasının (%58,6) kanal suyundan yararlandığı ve yarısına yakınının damla sulama yöntemini tercih ettiği tespit edilmiştir.
- Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin neredeyse tamamına yakının tercih ettiği pazarlama kanalları arasında ilk sırada komisyoncu (%52,9) ve ikinci sırada ise tüccarın (%40) geldiği, bu pazarlama kanallarını tercih etmelerinin nedenleri arasında ilk sırada peşin ödeme yapılması (%60) ve ikinci sırada ise başka alternatiflerinin olmaması (%34,3) gelmektedir. Beyaz kirazın satış fiyatının tüccar ve tanıdık/arkadaşlardan öğrenildiği, alıcının verdiği fiyatı kabul etmekten başka alternatiflerinin olmadığı tespit edilmiştir.
- Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin tarımsal sorunları arasında; fiyatın düşük olması, sulama sıkıntısının yaşanması yer alırken, en önemli sorunun ise fiyat ve pazarlama olduğu tespit edilmiştir.
- Beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan deneklerin devletten beklentileri arasında sırasıyla; teşvik ve desteklemelerde bulunmalı, pazar bulmaya yardımcı olmalı ve fiyatı denetlemeli gelmektedir.
- Beyaz kiraz yetiştiricilerinin kiraz yetiştiriciliğine başlamalarında etkili olan faktörler sırasıyla; komşu/akraba, tüccar, ilçe gıda, tarım ve hayvancılık müdürlüğü ve önder çiftçilerin yer aldığı tespit edilmiştir.

Üreticiler genelde üretim ve kredi temini amacıyla örgütlenirken özellikle pazarlama amacıyla örgütlenmenin ise pek yaygın olmadığı görölmektedir. Oysa örgütlenme ile üreticiler pazarlık gücü kazanabilmekte, pazarı ve fiyatı kendileri belirleyebilmektedirler. AB ölkelerinde olduğu gibi verilecek teşviklerle üreticilerin pazarlamaya yönelik örgütlenmeleri desteklenmelidir. Bu örgütlere altyapıya yönelik depolama desteği ve finansal desteklerin verilmesi yararlı olacaktır.

Ereğli İlçesinde beyaz kiraz üretiminde en büyük sorun fiyat istikrarsızlığıdır. Ürünün satış fiyatı son yıllarda üretim maliyetini karşılayamamaktadır. Özellikle geçimi beyaz kiraza bağlı olan köylerde yaşayan üreticiler zor günler yaşamaktadır.

Beyaz kirazda fiyatlar alıcı olan iki İtalyan firma tarafından belirlenmekte üreticinin hiçbir söz hakkı bulunmamaktadır. Köylerde merkezi yerlerde kurulan irili ufaklı birçok alım merkezinde ürünler toplanmakta buralardan fabrikaya nakledilmektedir. Alıcı firmalara bağlı komisyon karşılığında çalışan aracılar üreticilerden ürünü toplamaktadırlar. Kazanan taraf her zaman bölgede kantarcı diye tabir edilen aracılar ve alıcı firmalar olmaktadır. Pazar şartlarına direnemeyen üreticiler ürünlerini kısa zamanda (beyaz kirazın taze meyve olarak dayanıklılığı kısa sürelidir ve hasat ile pazarda satışı 20 günü geçememektedir.) fakat düşük fiyata pazarlamak zorunda kalmaktadır.

Ayrıca bölgenin tarımsal yapısı da kiraz üretimi açısından başlı başına sorun teşkil etmektedir. Tarımsal yapı incelendiğinde, işletme büyüklüğünün ortalama 5-10 dekar olduğu işletmelerin sayıca büyük çoğunluğunu küçük işletmelere sahip üreticilerin oluşturduğu görülmektedir. Bu işletmeler küçük olduğu gibi kendi arasında da birer ikişer dekar parsellere bölünmüş durumdadır. Bu tarımsal yapı nedeniyle üreticiler girdi, finansman, pazarlama tekniklerinin ve teknoloji kullanımının yeterli olmaması sebebiyle optimal verimi sağlayamamaktadır.

Üretici-tüketici arasındaki pazarlama kanalında aracı kademelerin olması, gelirin önemli bir kısmının aracılarda kalmasına sebep olmaktadır. Bu durumun sonucu olarak denilebilir ki, üreticiler ürün pazarını denetleyebilecek şekilde örgütlenememiştir. Bölgede üreticilere, kredi ve girdi temini ile çeşitli hizmetleri götürmek ve üretimlerini değerlendirmek, pazarlamak amacıyla tarım kooperatifleri, üretici birlikleri kurulmuşsa da, bunlar genel ekonomi içerisinde çeşitli sorunlarının çözülmemiş olması nedeni ile yeterince etkili olamamaktadırlar.

Tarımda kurumsal yapıyı geliştirmeye yönelik yasal düzenlemelerin yapılmasında, öncelikle AB ülkeleri ile uyumun sağlanmasına çalışılmalıdır.

Ereğli İlçesinde beyaz kiraz üreticilerinin sorunlarına en önemli çözüm etkin bir örgütlenmedir. Bu da ancak ülkemizde üretici birliklerinin güçlü ve etkin olmalarını sağlayacak bir yapıya kavuşturmakla mümkün olacaktır.

Tarımsal üretimde verimliliğin artırılabilmesi, tarımsal ürünlerin daha iyi şekilde değerlendirilmesi, hedeflenen üretim ve refah artışlarının sağlanabilmesi, girdilerin zamanında ve uygun fiyattan sağlanabilmesi için etkin bir örgütlenmenin sağlanması ve üreticilerde örgütlenme bilincinin oluşturulması önem arz etmektedir.

Tarımda örgütlenme ülkemiz tarımının en önemli sorunlarından biridir. Tarımda etkin bir örgütlenme ile tarım sektörünün sahip olduğu birçok sorun çözümlenebilecektir. Tarımda etkin bir örgütlenme olmadığından dolayı üreticiler gerek tarımsal girdi teminini gerekse tarımsal ürünlerinin değerlendirilmesini uygun fiyatlardan yapamamaktadır. Bunun yanı sıra tarımda güçlü bir örgütlenme olmadığı için uygulanan tarım politikalarının belirlenmesinde politika yapıcılara yeterli baskı oluşturulamamaktadır.

Tarımda kurumsal yapının geliştirilmesinde Devletin görevi, kooperatifler ve üretici birlikleri gibi gerçek üretici organizasyonlarının tesisi için gerekli ortamı oluşturacak yasal düzenlemeleri yapmak, piyasada bu kuruluşların faaliyetlerini ve çalışmalarını kolaylaştıracak bir sistemi oluşturmak olmalıdır. Devlet, üreticilerin kooperatifler ve üretici birlikleri içinde örgütlenmelerini teşvik etmeli, ancak bu örgütlerin yönetimine müdahale etmemelidir. Devletin yukarıda sıralanan görevleri yanında önemli bir görevi de bu kuruluşların denetimine ilişkin yapılanmayı oluşturmak olabilir. Böylece Devlet tarıma yapacağı doğrudan yardımları AB’de olduğu gibi birlikler aracılığıyla yapabilir. Yine ürün planlaması da birlikler aracılığıyla sağlanabilir. Birlikler Devletin yükümlülüklerini üstlenmeyecekleri gibi, Devlete de yük olmayacaktır.

Tarıma hizmet veren kamu kurumları mümkün olduğunca tek bir bakanlık içinde toplanmalıdır. Ayrıca Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile kooperatifler, birlikler, TZOB ve araştırma kurumları arasında etkin bir işbirliği sağlanmalı ve görevlerini yürütürken, bu kurumların görüşlerine de başvurulmalıdır.

Tarımda modern teknoloji uygulamalarını geliştirmek, verimliliği ve kaliteyi yükseltmek ve standartlara uygun üretim yapabilmek için, üretici-üretici örgütleri-sanayici-Devlet-Üniversite işbirliğinin sağlanması gerekmektedir.

Ereğli İlçesinin beyaz kiraz üretimindeki potansiyeli göz önüne alındığında, üretim ve pazarlamadaki risk ve belirsizlikler sonucu sıkıntıların yaşanmaması ve karşılaşılan sorunların azaltılması için, üretici birlikleri ve kooperatif aracılığıyla sözleşmeli üretim modeline geçilmelidir.

Araştırma bölgesinde beyaz kiraz yetiştiriciliği yapan ve yapmayan deneklerin, üretim ve pazarlama konularında sorunlarının olduğu, teknik bilgi açısından eksiklikleri bulunduğu, özellikle pazarlamada örgütlenme yetersizliği olduğu ve mevcut örgütlerin yeterli güce sahip olmamaları nedeniyle üreticiler tamamen alıcının insafına kalmaktadırlar. Kırsal alanda üretimi daha iyi yönlendirmek, özellikle küçük aile işletmelerinin üretim gücünü ve gelirini artırmak, dolayısıyla hayat seviyelerini yükseltmek açısından da örgütlenme önemli olup, tarım ürünlerinin fiyat-talep esnekliğinin düşük olması nedeniyle fiyat dalgalanmalarından geniş ölçüde etkilenen tarım sektörü, ürünün üretiminden pazarlanmasına kadar geçen tüm aşamalarda örgütlenmeye diğer sektörlerden daha çok gereksinim göstermektedir. Bu sebeple üreticilerin sorunlarının çözülmesi, özellikle pazarlama aşamasında ürünlerini değerinde satabilmeleri ve istenilen geliri elde etmeleri için gerekli desteklerin sağlanması gerekmektedir.

Türkiye’de ekonomik anlamda beyaz kiraz üretiminin yapıldığı tek yer olan Ereğli İlçesinde üreticilerin beyaz kiraz üretimi yanında diğer tarımsal faaliyetlerle de uğraştığı gerçektir. Yörede üreticilerin modern tarımın gereklerini kullanarak üretim gerçekleştirmeleri hem üreticiye hem de ülke ekonomisine yarar sağlayacaktır.

Tarım politikaları üretimi teşvik edici, girdilerin maliyetini düşürücü ve girdilerin temin edilmesinde bir dizi kolaylıklar getirici nitelikte olmalıdır. Araştırma bölgesinde deneklerin banka ve kooperatiflerden kredi kullanım oranları oldukça düşük seviyededir. Üreticilere, üretimi teşvik etmek ve devamlılığını sağlamak amacıyla ürün

pazarlaması, kiraz bahçesi tesisi ve donatımı gibi konularda daha düşük faizli ve daha uzun vadeli krediler sağlanmalıdır. Bu krediler bireysel verilebileceği gibi, üreticileri örgütlenmeye teşvik edecek şekilde birlik ve kooperatiflere de verilebilir. Bu sayede araştırma bölgesinde etkin olmayan üretici örgütlerinin de etkinliği sağlanmış olacaktır. Bu durum, üretici örgütlerini güçlendirecek, özellikle bölgede çokça bulunan alıcı ile satıcı arasındaki kantarcı diye tabir edilen aracı sayısını azaltacak ve pazarlama olanaklarını genişletecektir. Bu sayede üreticilerin gelirleri de artmış olacaktır. Birliklerin güçlenmesi konusunda yapılacak bir diğer uygulama da, Devlet tarafından üreticilere verilen desteklemelerin birlikler üzerinden yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, üreticilere beyaz kiraz yetiştiriciliği ve pazarlama ile ilgili seminerler vererek kooperatifler ve üretici birliklerinin önemi anlatılmalıdır. Beyaz kiraz üreticilerinin organik tarım ve iyi tarım uygulamaları konusunda bilgilendirilmesi ve bu şekilde üretilen ürünlere farklı pazar imkanları oluşturulmalıdır. Taze beyaz kiraz pazar imkanlarının geliştirilmesi için bölgede soğuk hava depoları ve paketlenme evleri ile uygun taşıma alt yapıları oluşturulmalıdır.

Anket yoluyla üreticiler ve anahtar kişilerle yüz yüze yapılan görüşmelerle beyaz kiraz yetiştiriciliğinde rol oynayan aktörlerin mevcut durumu ve etkinliği ortaya konulmuştur. Araştırmanın kapsamını ve veri toplama metotlarını farklılaştırmak mümkün olabilmesine rağmen zaman ve ekonomik kısıtlar nedeniyle yapılamamıştır. Bu araştırmada, beyaz kiraz yetiştiriciliğinde kadının rolü araştırılmamıştır. Çünkü kadınlara ulaşmada kırsal kesimin kendine özgü gelenekleri sebebiyle görüşmelerde yaşanabilecek güçlükler dikkate alınmıştır. Ayrıca, taze kirazın hasat edildikten kısa bir süre sonra renk değişimine uğramasında hangi faktörlerin etkin rol oynadığı hususu, ileride yapılacak olan araştırmalarda ele alınması gereken en önemli konulardan biri olmalıdır. Bunun yanında beyaz kirazdan daha fazla yararlanma yolları ile ilgili araştırma ve uygulama projelerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Araştırma alanı, sınırlı bir alan olup araştırma sonuçlarını tüm üreticiler için genelleştirmek mümkün değildir. Bununla birlikte araştırma sonuçları beyaz kiraz yetiştiriciliğine ilişkin politika geliştirmede faydalı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akın, A. 2003. Elma üretiminde geleneksel tarımdan organik tarıma geçiş süreci ve bu süreçte etkili olan faktörler-Çankırı örneği, Doktora semineri (basılmamış yayın), Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akın, A. 2008. Akşehir İlçesinde organik çilek yetiştiriciliğinin benimsenmesi ve yayılması üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Doktora Tezi (basılmamış yayın)..,210 s, Ankara.
- Aktaş, M. 1973. Antalya İli pamuk tarımında kimyasal gübrelerin benimsenmesinde etkili olan bilgi kaynakları ve tarımsal yayım metotları ile diğer faktörler üzerine bir araştırma, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Doktora tezi, Ankara.
- Aktaş, Y. 2005. Tarımsal Yayım ve Haberleşme'ye Giriş. Dilara Yayınevi, Trabzon, 283. s.
- Altınkaynak, A. 2002. Erzurum İli Uzundere İlçesinin sosyo-ekonomik yapısı ve tarımsal yayım açısından kalkınma olanakları. Atatürk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, 63, s. Erzurum.
- Anonim. 1992. Konya İli Arazi Varlığı. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı KHGM Yayını, İl Rapor No:42, Ankara.
- Anonim. 1999. 2000'e doğru Ereğli. Ereğli Kaymakamlığı yayını. Taksim Ofset Matbaacılık Ltd.Şti., Konya.
- Anonim 2007. T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı 9 uncu Kalkınma Planı Bitkisel Üretim Özel İhtisas Komisyonu Raporu.
- Anonim. 2008. Ereğli İlçesi iklim verileri ortalamaları. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, İstatistik ve Yayın Şubesi kayıtları (yayımlanmamış), Ankara.
- Anonim. 2010a. Ereğli Kaymakamlığı Web Sitesi. <http://www.konya-eregli.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 10.08.2010.
- Anonim. 2010b. Karayolları Genel Müdürlüğü Web Sitesi. <http://www.kgm.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 19.08.2010.
- Anonim. 2010c. Konya Valiliği Web Sitesi. <http://www.konya.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 20.09.2010.
- Anonim. 2010d. Ereğli Ticaret Borsası Web Sitesi. <http://www.ereglitb.org>, Erişim Tarihi: 22.09.2010

- Anonim, 2011a. FoodandAgricultureOrganization of the United Nations Web Sitesi. <http://www.faostat.fao.org/> ,Erişim Tarihi: 14.01.2011.
- Anonim, 2011b. Türkiye İstatistik Kurumu Web Sitesi. <http://www.tuik.gov.tr/> Erişim Tarihi: 12.02.2011.
- Anonim, 2011c. Ereğli İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Web Sitesi. <http://www.ereglitarim.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 20.01.2011
- Anonim 2011d. Ereğli İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü kayıtları.
- Anonim 2011e. Su kaynaklarının yönetimi ve tarımsal sulama. <http://www.ustunfiltre.com/default.asp?islem=sayfa&id=24> Erişim tarihi. 02.06.20011.
- Ayyıldız, T. 1975. Büyükdere Köyünün sosyo-ekonomik yapısı. Atatürk Üniversitesi, Yayın No: 182, Erzurum.
- Aziz A. 1982. Toplumsallaşma ve kitlesel iletişim. Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Yayın No. 2, Ankara.
- Baloğlu, H. 1999. Adana İli Ceyhan İlçesine bağlı Yeşilova Köyünün Sosyo- ekonomik yapısı üzerine bir araştırma. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek lisans tezi, 1999, Adana.
- Banerjee, A., Reddy, K.N. and Paul, P. 2002. Application of Remote Sensingand GIS in DemographicandSocio-Economic Analysis of Dehradun City. MUIP-06 IndianCartographer, pp. 274-281.
- Bernet, T., Ortiz, O., Estrada, R., D., Quíroz, R., AndSwinton, S. M. 2001. Tailoring Agricultural Extension to Different Production Contexts: a User Friendly Farm-Household Model to improve Decision- Marking for Participatory Research. Michigan State University, USA.
- Beyribey, M. ve Tatlıdıl, F.F. 1997. Ereğli İlçesi İvriz Sağ Sahil Sulama Birliği'nde sulama sistem performansının değerlendirilmesi. Ziraat Dünyası, Türkiye Ziraatçılar Derneği, Sayı: 448, Mayıs-Haziran 1999, s.28-32.
- Bıçaklı, M. 2005. Açık tarımda sulama otomasyonu. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Makine Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi (basılmamış yayın), Isparta.
- Ceylan, C. 1988. Çubuk İlçesinde televizyonun tarımsal yayım programlarının izlenmesi ve etkileri üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, s.123, Ankara.

- Cevher, C. 2000. Ankara İlinde Kaba yem kaynaklarının geliştirilmesinde yayım çalışmalarının değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Çavdar, G. 2006. Radyo ve televizyonda yayınlanan tarım programlarının kırsal alanda izlenmesi ve etkileri üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Doktora Tezi (basılmamış yayın). Ankara.
- Çırtlık, B.K. 2006. Amasya’da yetiştirilen bazı önemli standart ve yerli kiraz çeşitlerinin dölleme biyolojilerinin incelenmesi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi (basılmamış yayın). 2006, Isparta.
- Çiçek, A. ve Erkan, O. 1996. Tarım ekonomisinde araştırma ve örnekleme yöntemleri. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No: 12. Ders notları serisi No: 6, Tokat.
- Demircan, V. ve Aktaş, A.R. 2004. Isparta İli kiraz üretiminde tarımsal ilaç kullanım düzeyi ve üretici eğilimlerinin belirlenmesi. Tarım Ekonomisi Dergisi (Turkish Journal of Agricultural Economics) ISSN 1303-018, Sayı:9; s.51-65, İzmir.
- Demiryürek, K. 2001. Tarımsal enformasyon ve bilgi sistemleri üzerine bir araştırma: Kavram, Teori ve Metot Rehberi. TZOB. Yayın no:218, Ankara.
- Demiryürek, K. 2004. Dünya ve Türkiye’de organik tarım, Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, Sayı 8 (3/4), s. 63-71, Şanlıurfa.
- Direk, M. 2005. Güneysınır’da sosyal kalkınma. Güneysınır’da kırsal kalkınma çalışmaları paneli. 27 Mayıs 2005, Güneysınır-Konya.
- Doll, J. P. ve Orazem, F. 2005. Teorik ve Uygulamalı Üretim Ekonomisi (Çeviri: Alemdar, T. ve Akdemir, Ş.). Ankara.
- Emeksiz, F., Albayrak, M., Güneş, E., Özçelik, A., Özer, O.O. ve Taşdan, K. 2011 Türkiye’de tarımsal ürünlerin pazarlama kanalları ve araçlarının değerlendirilmesi http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/7968ad196a5085f_ek.pdf?tipi=14. Erişim tarihi. 10.08.2011.
- Ergen, H.A. 2004. Gaziantep İli Yavuzeli İlçesi’nin sosyo-ekonomik yapısı ve tarımsal yayım açısından kalkınma olanakları üzerine bir araştırma. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi s.,57. 2004, Adana.
- Erkuş, A. ve Demirci, R. 1983. Tarımsal işletmecilik ve planlama. Ergün Matbaası. 9 s. Ankara.

- Esengün, K. 1990. Tokat İlinde meyve yetiştiriciliği yapan işletmelerin ekonomik durumu ve işletme sonuçlarını etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Basılmamış doktora tezi, Bornova, İzmir.
- Gülcan, R., Güleriyüz, M., Polat, İ., Ünal, A., Pırlak, L., Erişken, A., Aslantaş, R., Karaduva, L., Demirsoy, H. 1995. Yumuşak ve Sert Çekirdekli Meyveler Tüketim Projeksiyonları ve Üretim Hedefleri. Türkiye Ziraat Mühendisliği 4. Teknik Kongresi 2. Cilt. S., 629–653. 9–13 Ocak 1995, Ankara.
- Gülçubuk, B. 1991. Nizip İlçesinde antepfıstığı üretimi yapan ailelerin sosyo-ekonomik yapıları. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi (basılmamış yayın). 1991, Ankara.
- Gülsoy, A. 1993. Türkiye Kalkınma Vakfı'nın Ankara İlinde etlik piliç üreticilerine yönelik tarımsal yayım çalışmalarının incelenmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. 1993, Ankara.
- Gündüz, O. ve Akay, M. 2003. Malatya İli Merkez İlçede Kayısı yetiştiriciliği yapan tarım işletmelerinin ekonomik analizi, üretim ve pazarlama sorunları. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 20 (1), 61-67.
- Güneş, T. 1996. Tarımsal Pazarlama, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No:1467. Ankara.
- Gürel, A. 1998. Malkara İlçesinde ayçiçeği üreticilerinin teknolojik yeniliklere karşı davranışlarını etkileyen etmenler üzerine bir araştırma. Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi, Yayın No: 262, Araştırma No: 90, Tekirdağ.
- Gürel, A. 1999. Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü tarımsal yayım çalışmalarının değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. “Silaj Yapımının Benimsetilmesi Örneği. Trakya Üniversitesi Tekirdağ Ziraat Fakültesi, Yayın No:271, Araştırma No: 103, Tekirdağ.
- Hoşgör, 1995. Bilecik İli domates üretiminde yeniliklerin yayılması ve benimsenmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Ankara.
- İnan, İ.H. 1998. Tarım ekonomisi ve İşletmeciliği (Genişletilmiş 4. baskı). Tekirdağ.
- İnan, T. 1999. Konya kenti örneğinde göç ve kültürel bütünleşme. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, s.,311, 1999, Konya.

- Kampoung, K. 1998. Factors Affecting Pesticide Application by Strawberry Growers in Pongpha Sub-district, Mae Sai District, Chiang Rai Province, Graduate School of Chaing Mai University, M.Sc. Thesis, Thailand.
- Kijsomporn, W. 1998. Factors Affecting Farmers' Adoption of the Strawberry Production Technology in Mae Rim District, Chiang Mai Province, Graduate School of Chaing Mai University, M.Sc. Thesis, Thailand.
- Konyar, K., and Osborn, T. 1990. A National-Level Economic Analysis Of Conservation Reserve Program Participation: A Discrete Choice Approach, The Journal of Economics Research, Vol:42, Number 2, Washington, USA.
- Köksal, Ö. 2004. Köy merkezli tarımsal üretime destek projesinin özel tarımsal danışmanlık açısından irdelenmesi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, basılmamış doktora semineri. 2005, Ankara.
- Köksal, Ö. 2009. Organik zeytin yetiştiriciliğine karar verme davranışı üzerinde etkili olan faktörlerin analizi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Doktora tezi (basılmamış yayın). 2009, Ankara.
- Kutlar, İ. 2008. Antalya İli Merkez İlçesinde entegre mücadele yönteminin yayılması ve benimsenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Doktora tezi (basılmamış yayın). 2008, Ankara.
- Küden, A. 2001. Kiraz yetiştiriciliği Tübitak Yayınları 3 s.
- Latorre, J.G., and Picon, A.S. 2001. Dealing with Aridity: Socio - Economic Structure and Environmental Changes In an Arid Mediterranean Region. Department of Applied Economics, University of Almeria, SPAIN.
- Munsuz, N., Ünver, İ., Çaycı, G. 1999. Türkiye Suları. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi yayınları. Yayın No:1505, Ders kitabı No:459, Ankara.
- Nimetoğlu, S.T. 2008. Konya-Ereğli İvriz Sulama Projesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarımsal Yapılar ve Sulama Ana Bilim Dalı. Doktora Semineri (yayımlanmamış), Ankara.
- Oruç, E. 2001. Tokat İlinde bitkisel üretimde tarımsal mücadele uygulamaları ve çiftçilerin ilaç kullanımı konusundaki bilgi düzeyleri ile bilgi kaynakları üzerine bir araştırma. Doktora tezi (basılmamış). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. S., 526 Ankara.
- Özçağırın, R., Ünal, A., Özeker, E., İsfendiyoğlu, M. 2003. Ilıman iklim meyve türleri. Sert çekirdekli meyve türleri Cilt I. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No:553, s.,159-225, Ege Üniversitesi basımevi. Bornova-İzmir.
- Özçatalbaş, O. ve Gürgen, Y. 1998. Tarımsal yayım ve haberleşme. Baki kitap ve yayınevi, Adana.

- Özçelik, A., Turan, A., Tanrıvermiş, H. 1999 Türkiye’de tarımın pazara entegrasyonunda sözleşmeli tarım ve bu modelin sürdürülebilir kaynak kullanımı ile gelir üzerine etkileri, TEAE yayınları. Ankara.
- Özer, M. 2005.Şanlıurfa Agro-Gap Önder Çiftçi Danışmanlık Derneği’nin tarımsal yayım çalışmaları ve etkisinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Harran Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi (yayınlanmamış). 2005, Şanlıurfa.
- Özkan, B. 2004. Ekonomiye giriş. Ders kitabı (2. baskı). Akdeniz Üniversitesi. Yayın No:79. Akdeniz Üniversitesi basımevi. Antalya.
- Rehber, E., Çetin, B. 1998. Tarım Ekonomisi. Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı, Yayın No. 134, Ceylan Matbaacılık, Bursa, 317 s.
- Rogers, E.M. 1983. Diffusion of Innvation, TheFree Pres, 1983, Newyork.
- Saltan, A. 2006. Adana İli Aladağ İlçesi Kökez Köyünün sosyo-ekonomik yapısı ve kalkınma açısından tarımsal yayım çalışmalarının değerlendirilmesi. Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi s.,72, 2006, Adana.
- Sayın, B. ve Sayın, C. 2004. Türkiye’de tarımsal üretici örgütlenmesi, Avrupa Birliğine uyum hazırlıkları ve tarımsal üretici birlikleri kanunu. Türkiye VI. Tarım Ekonomisi Kongresi. 16-18 Eylül 2004. s., 466-470. Tokat.
- Soysal, M. 1998. Köy Sosyolojisi. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi genel yayın no: 211. s., 160 Adana.
- Sugeç, O. 2008. Antalya İli Topallı Köyünün sosyo-ekonomik yapısının incelenmesi. Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi s.,84. 2008, Tekirdağ.
- Sürmeli, B. 1998. Ankara İlinde yüksek verimli fiğ türlerinin yayılması ve benimsenmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Ankara.
- Sripakdee, L.A. 2000. Farmers’ decisionmakingprocess on theparticipation in subsistanceagricultureproject in San SaiDistrict, Chiang Mai Province, Graduate School of Chaing Mai University, M. Sc. Thesis, Thailand.
- Şanlı, V. 2001. Uluborlu İlçesinde yetiştirilen bazı kiraz çeşitlerinin pomolojik ve fenolojik özellikleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü,Bahçe Bitkileri Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi. s.,83, 2001, Isparta.
- Taluğ, C. 1975. Tarımda teknolojik yeniliklerin yayılması ve benimsenmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi. Ankara.

- Taluğ, C. 1982. MEYSEB tarımsal yayım çalışmalarının değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi. Doçentlik tezi (yayınlanmamış). Ankara.
- Taluğ, C., Tatlıdil, H. 1986. Tarımsal yayım hizmetlerinin düzenlenmesi. Güneydoğu Anadolu Projesi Tarımsal Kalkınma Sempozyumu. Ankara Üniversitesi Basımevi, 595-613, Ankara.
- Tan, S. 2003. Sözleşmeli yetiştiricilik modeli. TEAE-Bakış. <http://www.tepge.gov.tr/Dosyalar/Yayinlar/123f8275285346978dba848a0195d0a1.pdf>. Erişim tarihi. 10.08.2011.
- Tatlıdil, H. 1978. Konya-Ereğli İlçesinde köy kalkınma kooperatiflerinin yayılması ve benimsenmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Doktora tezi, Ankara.
- Tatlıdil, H. 1984. Tarımsal yayım çalışmalarında önder çiftçi yaklaşımı üzerine bir araştırma Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 893 Bilimsel Araştırmalar ve İncelemeler: 526, Ankara.
- Tatlıdil, H. 1989. Yağmurlama sulama teknolojisinin yayılması ve benimsenmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, No:1157, Ankara.
- Torun, E. 1996. Erzurum - Uzundere sosyal ormancılık projesi yayım faaliyetlerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Thungwa, S. 2000. The Decision Making on Mixed Farming Practices of Farmers in Sathing Phra, Changwat Songkhla, The National Research Council of Thailand, Thailand.
- Uyar, M. 2005. Tarımsal krediler ve tarım sigortaları. Panel. Ulusal Tarım Kongresi. Türkiye Ziraatçılar Derneği. 23-24 Aralık 2005. s., 79-104. Ankara.
- Wang, I.K. 1983. The Role and Effectiveness of and Strategies For Agricultural Extension Services for Agricultural and Rural Development of Developing Countries, Journal of Rural Development. Korea.
- Van Den Ban. A.W. 1981. "Interpersonal Communication and the Diffusion of Innovations" Extension Education and Rural Development Volume 1. International Experience in Communication and Innovation Edited By. Bruce R. Crouch, Shankariah Chamala, John Wiley and Sons Ltd. Chichester, New-York, Brisbane, Toronto: 293.
- Webster, A.D., Looney, N.E., And Kupferman, E.M. 1996. Harvest and Handling Sweet Cherries for The Fresh Market. Cherries: Crop Physiology, Production and Uses 1996, p., 411-414

- Yamane, T. 1967. Elementarysamplingtheory. Printice-Hall. Inc. New York, Usa.
- Yavuz, O. 2000. Tarımsal yayım ve haberleşme. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi. Ders notları no:84. s., 143 Bursa.
- Yavuz, G. 2004. Polatlı İlçesinde üreticilerin kaba yem üretimine karar verme sürecinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi, Ankara.
- Yavuz, O., Gürbüz, B. 2001. Bursa İli Karacabey İlçesinde arazi toplulaştırması yapılan köylerde sosyo-ekonomik yapı ve yeniliklerin benimsenmesi. Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Bilimsel Araştırmalar ve İncelemeler Seri No:24, s.,63-68, 2001, Bursa.
- Yayvan, M. 2001. Türkiye'nin İklimi. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü Sinoptik meteoroloji kurs notları (yayımlanmamış), Ankara.
- Yıldırak, N., Gülçubuk, B., Atalay, N. 2000. Kırsal kalkınma çalışmalarında birliklerin toplumla bütünleşmesinin önemi. Malkara örneği. Türkiye 4. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi, Tekirdağ.
- Yurdakul, O. 1997. Tarım Ürünleri Pazarlaması, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Genel Yayın No:127. Adana
- Yurttaş, Z. 1979. Tarımsal yayım yönünden bir köy incelemesi ve program değerlendirmesi üzerine bir araştırma. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi. Erzurum.

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı : Necmettin TEKDEMİR

Doğum Yeri : Bitlis

Doğum Tarihi : 19.07.1974

Medeni Hali : Evli

Yabancı Dil : İngilizce

Eğitim Durumu

Lise : Bitlis Teknik Lisesi - 1992

Lisans : İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Tütün Teknolojisi
Mühendisliği Bölümü – 1996

Yüksek Lisans : Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi
Anabilim Dalı (Şubat 2008- Aralık 2011)

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl:

Tütün, Tütün Mamulleri Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğü (1997-2003)

Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu (2003-Halen)